

"Sefer Torot ha-nefesh.

LES
RÉFLEXIONS SUR L'AME

PAR

BAHYA BEN JOSEPH IBN PAKOUDA

Traduites de l'Arabe en Hébreu

Précédées d'un Résumé et accompagnées de Notes

PAR

Isaac BROYDÉ

PARIS — 1896

Imprimerie J. LEVINSOHN-KILEMNIK

73, Rue Charlot, 73

ספר

תורת הנפש

לרבנן בחיי בן יוסף הדין הספרדי
(בעל "חובות הלבבות")

נעתך בפעם ראשונה לשפטנו

מכ"ז ערב יישן נוישן שנמצא בבית עקר הספרים הלאומי בפאריז

על ידי

יצחק דוד ברוידע כהרב ר' שלמה זלמן זל.
(יליד פראטאווע פלק נרדנא ברוסיה)

פאריז

בדפוס של י. "לעווינזאָהן-קִילַעֲמַנִּיק" פָּרָיז, רֹחֶב שָׁאָרָלָם 73

שנת תרנינו לפ"ק

ספר תורות הנפש

לרבנו בחיי בנו יוסף הרין הספרדי זצ"ל

למורי יドורי

צבי-חירש דירנבורג

פרופסור בבית מדרש האכמאות הנכבדות בפראג

לאות תודה וידידות

המעתיק.

הקדמת המעתיק

מחבר הספר זה לא מזר הוא -ישראל. בין הכותבים המודיריים
בשמי הספרות בימי הבינים יופיע אור ביהיר גם כובב רבנו בחוי
הדיין הספרדי בעל חבות הלבכות. ספר המוסר הזה אשר מעט הוא
בכחותו ורב באיכותו, עשוי לו ננים ויעף בכל הארץ, ואין איש
ישראל אשר לא שמע את שמו, וגם נפל לו חבל בעניהם
להעתק בהרבה לשונות עמי הארץ. אך אם שם המחבר שנור בפיינו
תולחוו בספר תחומים לנו עד שתתקופה אשר חי בה לא נתבררה
עור לאמיתה. הדעה השולחת לפנים היהת שתויה כי, בפוך המאה
השתיים עשרה, ותודה לאפאפורט¹ דוא הרראשן אשר הוכיח כי בשקר
יסודה, הוא העיר באזק בספריו "חולות ר' נתן"² שרבענו בחוי חי
קודם "אלפסי" כי לו לא ויהدل מהחוביו בין מקראי ההלמוד
אשר מנה בתקרמו לאפאפורט: כי הוא מצא בין כתבי יד אשר להחכם
וחוק³ השערת ראנאפרט: כי הוא מצא בין כתבי יד אשר להחכם
פרילקווץ כתוב יר אחר המכיל קוצר חבות הלבכות היה ר' אלפים שר"ש⁴ (2040)
ושם נאמר שומן תחימת חבות הלבכות היה ר' אלפים שר"ש⁵ (2040)
אך הח שטיינשנידר ונרען⁶ השתנו עליו והחלתו שאין לסגור על

התנצלות!

למרות הנחטע המודיעת נרדם בטעות פעמים אחדות הא
הודיעה קודם שם המספר ומקומה קורם שם והעטם.

(1) עיין בספר "ביבורי העתים" צר' ג. הערכה מ-

(2) עיין באירוען לשנת 1851 צד 737.

(3) עיין בטל "דוושאייש לישערוואטו" צר' 297, ובטל "דברי ימו ישראל"
חלק שני ציון ג'

המטרה שהציב לו מחברנו בספריו הכל על מקומו יבוא בשלום, בספרנו זה נזכרו שני ספרים אחרים מר' بحي אשר נאכבר ולא הינו אלאינו: ספר אחד בלשון ערבית המנקב בשם הסדר וההערכה ביזיראה המכבל, כאשר יורה לנו שמו. הפילוסופיה המשוררת שלמה בן נבירול ע"ה.

בסדר זהה:

א) חובות הלבבות.

ב) הסדר וההערכה ביזיראה.

ג) השיר על ברבי נפשי.

ד) תורת הנפש.

ואלה הם ספרי ר' שלמה בן נבירול בספרם:

א) תקון מרות הנפש.

ב) מקור חיים.

ג) מבחר הפנינים.

ד) ספר על הנפש.

הנה הקורא רואה בספריו ר' שלמה בן נבירול הם הם ספרי ר' בחיי בכתותם ואיכותם, האם ייד המקורת עשתה זאת? קשה علينا להאמין דבר כזה ובפרט שנמצא בספר הזה הרובה רומים לנו ההפק. בראש הפרק הראשון ר' בחיי אומר בזה הלשון: "בריתני מכל זה מה שעלה על דעתך שואת הוא הדעה האמיתית והשתה הנאמנת מכל מה שערמתי עליו הטענתם עם השכל והחקירה העוררת לקבלה והטסורה בלי נשיאת פנים ותחרות וכו".

הנה ר' בחיי יודיענו באמרו "בל' נשיאת פנים ותחרות" שהיה בימי פילוסוף אחד אשר שפטו לא התאימה עם התורה והקבלה והפילוסוף הזה הוא בן נבירול ולא אחר. ובאמת המעט אשר הגע

רבו דניאל הקרי ושר بحي חי בסוף המאה אחד העשרה. ולפי דעתנו הצדיק עם זה פינסקער כי יש לנו ידים מוכחות, כאשר יראה הקורא במעשה דברינו שר' بحي היה בן דורו של הפילוסוף המשוררת שלמה בן נבירול ע"ה.

בתקומתו הקצרה לסתמו הנקובי ר' بحي אומר כמה הלשון: "אחר שהקל עלי יוי יתעללה לחבר שלו ושבחו על ברבי נפשי בלשון צחה המוכמת עם התורה וחקלה ולא מצאי אצל מי שקרמנני ולא אצל בן דורי אמתת דעתו וודוק ראיות בתרומות הנפש..... מצאי לנצח לחבר זה הספרogi". הנה בלי תפונה ר' בחיי לא כוון במאמרו זה אל הפילוסופים המומלמאנים, ואם אכןו מכירם מי שקרמניו והוא ר' סעדיה גאון זל, אשר הקדיש מאמר שלם לתורת הנפש בספריו האמנויות והדרגות אין אנחנו מוציאים אף אחת לא במאה אחד העשרה ולא במאה שתים העשרה מי שכטב על תורה הנפש מבלדי ר' שלמה בן נבירול איש שמי שזכה בצדוק החכם שלמה מונק זל, חבר ספר מיוחד על זה הענין אשר לראבון לבנו נאבד ולא הגע אלינו והוא הוא הנקרא בפי ר' בחיי "בן דורי".

אף כי לפה דעתנו הראית הווא אין להшиб עליה בכז' נביא עוד ראה אחרת, אשר אף כי היא על השערה יסודה לא ימעט ערוכה, כל משכיל יתפלא גם בקראיו את ספר חובות הלבבות מודיע לא הוכיר המחבר אף פעם אחת את ספר המוטר של ר' שלמה בן נבירול הנדע בשם "תקון מרות הנפש". אך שם יכול עוד לבדוק למצוא תשובה על שאלתו ולאמר שרב ערד טראנסה חשב לモדור לחוק את דבריו בדרכיו המוטר בדבריו בן עירו ר' שלמה בן נבירול אבל עתה כאשר גנלה אלינו רבנו בחיי הפילוסוף המביא דעתו שנות בחמת הנפש והמוביר גם פילוסופים מומלמאנים בגין טינה והזומה לו שתיקתו מהפילוסוף הנדרול אשר היה בן ארץו ועירו תהיה לחודה סתומה אשר אין עליה פרצון, ובפרט שעל הרוב שפת רבינו בחיי ושנתה בן נבירול ממעין אחר יצאו ומיבור אחד נחצבו אבל אם נאמר שר' بحي היה בן דורו של ר' שלמה בן נבירול ונחקיר אחר

לא אוכל לחתום את ההכרמה הואת מבלתי להשיב תורה
להמחדלים ר' יוהושע הלוי לעוונגאנך" אשר עשה מלאבתו, מלאבאת
הקווש, באמונה ולא פעם אחות נקה את המפר משניות אשר בא
בתמוך חדעת ברוחב ידיעהו בשפטנו.

פאריז. יומם ב. כ"ה לחודש תמוז שנת תרנ"ז לפ"ק.

—————<>—————

אלינו מקורות חי בעל מהבר מקור חיים יורנו לדעת שהפילוסופיא
שלו הוויה בצענים בעני האידוקים. וכלי הפונה ר' בחיה העזיב לו
למטרה בספריו להסביר את העם מהחריה. רב ערת סראאנוסה דמאין
באמונה שלמה שהתורה הוא בית החכמה וכל הידיעות נמצאות בה
ראיה סכינה מרחפת על ראש צאן מטייתו אם, למן הרות את
צמאנס בפילוסופיא אשר שרה ביום הרט, ישתו ממי בווען של
בן גבירול אשר לא ממעין טהור יצאו, וכן חרב בעבורם על אלה
הענינים בעיניהם ספרים אשר כל ריאויהם נסדו על ארץ הוויה
וחבלת, ולפי זה אין להמות על מה שלא חביבו. יש בירנו להוציא
עוד ראיות על אמתות דעתנו אך נחשוב, למוחרת להאריך בזה כי
הקורא המשכיל ימצא אותן בעצםנו ונעבור עתה מן המחבר אל
חבירו.

הספר הוואר אשר אנחנו נתונים העתקתו העברית, נמצא בכתב
יד ערבבי ישן נשן-בבית ערך הספרים הלאומי בפאריז את 1840.
תחות שם הספר נרשם " לרבענו בחיה בן יוסף הדרין ". התוויה הוואת
אשר אין לנו כל דרך להרהר אחריה לסתה בה וופיע יקימנה כל בקי
בספרות העברית בהשוויה הנפהה העברית זואות עם הנטה
העברית לספר חבות הלבבות, כי שננו הלשון יעד כי מעט אחד
יצאו ואב אחר לשניהם, ואם נמצא שלפעמים רשות הספר תורות
הנפש אין מהאות עם שטחו אשר חזע בספר חבות הלבבות
אין להמות על זה, כי כל הפילוסופים הקדומים, המוסלמים כיוודים,
נשתו בזה, ומעולם לא יעלה על מחשבת הקורא את הספר תקון
מרות הנפש והספר מקור חיים כי מחבר אחר תברם אם לא ידע
זאת מראש.

ובנוגע לעצם החעתקה, הילכנו בדרך המעריקים הקדמוניים
והעתיקנו בפי חילכות מלאה במלחה ורק לעיתים רוחקות הוכרכנו להבנת
הענין לסורה מן הדרך הזה, ואם ימצא הקורא איה מאמרים אשר
לא יבררו לו על נסן אל יטהר להאשימים וידיננו לך ובות, כי
הנוסח העברי משובשת לפעים ולא תצטן בצחורה לשנה, כמו
שיותם לדעת כאשר נוציאנה לאור איה.

הקדמת המחבר.

- כי יוו' יתנ' הקמה מפוי דעת וובונה. (1)

שבח לאל מלך השופט הישור האל הצופה על כל דבר בכל
ובפרט הוודע הנגלוות והנסתרות, הוא אשר הראה לעבדיו דרכי האמת
 והעבורה וברר גוללה מעגלי תזרק והירוש. הוא אשר בחר בבני ישראל
 ונתן להם את תורתו הקדושה והנוראה כדי שתצליחו אותם מן רעות
 העולם זהה והעולם הבא²). אשריו מי שקיים מצותיה וקנה לו החיים
 הנצחים וחביב לנפשו הטוב והאושר. אשבחו על חספיו אשר הניח
 לארם הדעת והחכמה ונחחו בדרך היושר ובכך לו זרכי התגלחה אין
 יגעה אליה בקרבו אל יום הקראיה³) ונגהנו באור ספריו הקדושים אל
 האושר הנצחי והראתה לו בצלון בו אור תמיד ופרט בפסוקיו מה שיפיק
 רצונו וצוחו ברחמייו במתה שיחיב הצלתו ונשאו בחכמו הנשנה אל
 העברודה וקבלת המצוות מרצונו למלטו ולהכינו למידע ולמעשה כדי
 להביאו אל הכלית התקווה עד שם ירע ועשה הוילן לנפשו והוא
 תמים כמה שנאמר אני יי' אלהיך מלמדך להוציא⁴).

[ASHBACH] מי שהגינו לרעת אחדרתו והרתק מתנו הכפירה
 והספק באלהרו עד שתלאה מחשבתו לשיג מרים נברתו ואין כח
 בלשוננו לשלם לו תורה אבל בהכרת חולשתנו מלחותה לו אין
 נשבחו כי כאשר יכיר המאמין שאין בכחו להשיג עצמות יי' ידיעתו
 ויאמין בו ועוד כי גם מלאכי השמים ילאו להשיג אמיהתו ונדרתו
 ונברותו כאמור כי גדרל עד שמים חסרך⁵).

אחר זה אומר מפני שהקל עלי השם יתעללה לחבריו שיר ושבחו

(1) משל ב'. ז.

(2) ר"ל מעונש בעולם הבא

(3) ר"ל אל יום המשפט.

(4) שעה מ"ה, י"ג.

(5) תהילים נ"ז, י"א.

הנופות מן איה דבר יסודם הראשון ואיפה ימצאו בהתורה ומה הוא עקרם מראשית הבריאה, אחר זה בארטוי איך יצא החמר בכח הנפעל אשר לו להשנת הצורה והמנוגת הנופות. והמרקם אשר הם נושאים עד שגנלה לחושים בתבונתו ואו לא ישאר למי שישאל על איך מלאה השרשים שום שאלת אשר לא בארטוי לו סודותיה ולא הרואתי לו עניינה בארכיות כפי היכולת באופן מספיק ורצוים אם הוא איש נכון רחוק מן הפתיות מן העצלות. וכבר בקשתנו בכל זה לקאר ולהזרות המצית הכוונה כדי להקל על המיעין ואם חורת עלי איה פסוקים וביאורם ההכרח אלצני לזה ונמ השנות הענין לא יהל מלוחקו ומלאציה. ואני אבקש עוז בתקותי בייו שיתן לבני המדרע תגנון ויתנהני אל האמת והושר וירוכני ברוך הטוב ויוכני במה שתบทיח מן הגמול והשבר להמתאמץ בעבודתו כי זה הצלחת מפלטי ומרום התקות ובטחוני והוא ברחמו שמע ומשיב ורחם וקרוב ועל כל טוב יכול ובידו הכח כטה שנאמר טוב יוי לקו לנפש תדרשו ⁴⁾ ועוד טוב אתה ומшиб למני חך ⁵⁾.

פרק ראשון.

ראוי לך לדעת שידיעת הנפש התהימ ליריעת ברא הנפש יתעללה שמו ולמסתירה ורकותה ורוב ענפיה. וכן הוו כי כבר הנית בספרם רבים בזה המשיער והתבונת אל דעתו שנות ושיטות מהלפות בענין הנפש וכבר אמר אחד מן החכמים *הפלמוספיה* היא ידיעת האדם את נפשו ⁶⁾ ונאמר ג' כי מכמ' היודע יותר את נפשו יודע יותר את רבו ושקתי בזה עד שעוטר היודע יותר ויתרומם וכרו כי ברוית לי מכל זה מה שעלה על דעתיו שאותה היא הדעה האמיתית והשיטה הנאמנת מכל אשר עמדתי עליו המתאמת עם השכל וחיקירה והעוררת להקבלה והמסודה בלי נשיאת פנים ותחרות ואינה מותה לשות שיטה

על ברבי נפשי את יוי ⁷⁾ ובלשון זהה המכמת עס הדורה והקבלה ולא מצאתי אצל מי שקדמוני ולא אצל בני ומי אמיתת דעתו ודקורק ראיוני בעניין הנפשו כפי שהרבתי לחקר אהירין במא שיכרתו היעון השכל והראויות מן הכתובים ובמה שיכרתו הגדירה המקובלת עם מה שמצאתי לנפש שמות מן הדורה ואופנים רזים. והואו כי רבנות מרעיתו נמצאו רוחות ומקצת השמות שהבאתי נחשבו לורות אצל רבים אשר לא הבינו שרש השמות זהמולת ולא שמו לבם אל הוכן העניינים והכוונות מהחומר נסויים בשפה העברית-גמפורי העניינים מצאתי לנכון לבדר מה שהעלמתי בו כדי שיוולה כפירוש המברא למי שירצה לקרוא בו. וחברתי בעור היבורא יתרוםם ויתעללה זה הספר בלשון ערבית ובארתי בו מה שבבם לנפש מנופשות ⁸⁾ והוכחה אמיתתה ובארתי קעת עניינה מן גורות שמותה אשר מצאתי בלשון עברית, אחר זה ברוחו תבונתך. אחר זה דברתי ממצבי ראשיתה. אחר זה גלית מה שיתהבר אליה מן השתי הנפשות האירות אשר באמתן הין גופה המשתרע. אחר זה הרואי טבע כל אחת ממשי הנפשות ותבונתך. אחר זה הבני. ראשית כל אחת מן שלש הנפשות אשר באדם בו. ה证实ות החוינית והשכלת איך הקשור כל אחת מתן באחרות ותתבינה קצתן אל קטין והרומה מן הגללים לנוף האנושי והרומה לכחות הרוחניים כי כל משbill יכטוף לעמוד על אמונות אלה. הדברים והם מדברים הנסתירים אשר כל אחד יאהב לתג'יע עד תבונתך. אחר זה והארוי המרות הטובות אשר לשולש הנפשות בכלל והמודות הטובות והרעות אשר בעצם כל אחת מהן בפרט. אחר זה אספהי כל השמות הרוחאים ובארתי עננים כפי העניינים הנמצאים בהם. אחר זה דברותי מן חמר הנפשות ואיך יודכו ומחפוץ להודרכות. אחר זה בארתי הסנה אשר הכריחה להעימים על הנפש השכלית את על המזות ווירותה אל העולם הזה. אחר זה תאורי מעשי הנפשות האוניות וושני מודגנתן בחומרן ומה שטכן לען אחר המדור הנוכחי. אחר זה דברותיו מו. יצירות

1) איכה ג', ב"ה.

2) מהלט ק"ט, ס"ת.

3) המאמר הזה הובא ג' בספר מאוני צדק להפלוסוף אלגאדי דף ב"ה.

4) תהילים ק"ג, א'

5) ר' מנופשות האמתית ותבונתך.

אלא האחבות את האמתות ותכל בעקובותיה ותפנה אל הארץ ותין לו
היתzion כמה שנאמר דרכ אמונה בחרתי ונור ז) ואל תצל מפי דבר
אמת כי למשפטך יתלו⁽²⁾.

הנה ראוי כי ראש שיטות החזוןיות נתקים לשתי מפלגות
המגנוזות ולו מפלגת האנשים הנקאים בעלי הטבע ומפלגת
האנשים הנקאים בעלי האלהות. וראוי כי רוב דברי בעלי האלהות
אשר הדרך אתם נגנו מן תורה ונלקחו מן פרשנותה וראוי כי רוב
דברי בעלי הטבע מתנגדים לתורה וישתנו מטה שחוכיו בעלי האלהות
אחר כן ראויRob דברי החקים והתנויות וסצאי כי דעתם בעין
הנפש תאחד על הרוב עם דעת בעלי האלהות הנכונות בתורה
הקדושה. וראוי כי אין זאת מן התורות עם Rob מספן תראה
עם דעת בעלי הטבע חוץ משתי מחלקות מחלוקת מן המוסלמים
הנקראת "אלמעתוליה"⁽³⁾ המתוחשת לאבי דאסם "אבן אלנכאי"⁽⁴⁾ רצונו
לומר מחבר חכמת הדור והנודעת בשם "אלנכאי" על מחלוקת
ומחלוקת אחת מן הזרמים הנודעת בשם "הקראים"⁽⁵⁾

ודעת בעלי הטבע היא שהנפץ עדי נופני ומצב מקרי ונשי
על ידי חמר הגוף וכשלחה הגוף ונבד חמור כליה עדרו ונבדו מקורי
עמו ואין לעילם השארה להנפץ אחריו הרישת נושא וכן הוא דעת
תלק אשר מוחלקה הטעהולה וכל המחלוקת הקראית כי הם חשבים
שהנפש היא מקרה ובאשר יאבד הגוף יאבדו מקורי עפו ואלה מה

(1) מחליט קיר, ל.

(2) שם טיג.

(3) הוואת הטלה הוואת עברבי הייא "הגבולים מן הקטל" הכת הוואת קמה
בטעו היפה הראושונה למحمد גבאי המוסלמים אנטים ונתהבה בימי הכהליפים וביחור
בימי הכהליף אל מסכין" אשר הריה ברבים אהבו לדרותיה ומנגנונית. ובצדק
נקראו בעלי הכת הוואת משכלי הפייסלים כי שם התרו בכל עוז לבאר את הקוראן
על דרך השכל.

(4) שמו שלט היה "אבי האשים עבר אסלאם" הוא גולד בכרכ' יובבא הクロוב
לכתרה בשנת 247 לפסטר המוחמדאים ומות בשנת 324 עיין יאקט דף 43.

(5) המיד האמתי הכת הוואת הוא עין הנודע בוכחותו עם ר' פדריה
אונן זל.

אשר יאמינו ביעולם הבא ירמו כי יוי ישיב בעת תחית המתים חלי נוף
האדם אל המקרה אשר הוא נפשו ונגלו או יונשו ואין עין לדבר
הנפש ומצביה עם ענייני תחית המתים כי אין אנחנו מוחשימים בתחום
המלומים דע זה.

ודעת התורה ובעלי האלהות אשר הדרך אתם היא שהנפץ
עצמ רוחני הווה קדם הגוף והנשאר אחר כלתו ולא יתכן לעילם
שהאבל. הנפש אף אם יאבד הגוף, ומצעדי רעה שלשית והוא שהנפץ
מתחרשת בהתרשרות הגוף ולא תכלת בכלות הגוף וזה דעתם ابن
סינא⁽¹⁾ ואינה מוסכמה עם התורה ולא עם דעת בעלי האלהות
אשר הדרך אתם מפני שהנפץ קורמת לדבר אשר יקשר אליה כמו
שהחווש קידם לדברים המוחשים והשכל קידם לדברים המושבלים
וראווי מה שהזכיר ابن סינא בספריו "הנפש והעולם הבא" ראיית
מאמרו מתרادر עם תורתינו והוכחה מתרותו⁽²⁾ שהנפש תרד מן ימי
ותשוב אל ימי הוא יאמרו: אהה את הנפש השוקמת שובי אל ארוני,
אשר רצית בו" וזה דומה למלה שאמר שלמה עיה וויהו השוב אל
האלחים אשר נתנה.⁽³⁾ ואבן סינא יאמיר עוד "וההשבה לא תהי
אלל אל המקום אשר ממנו באה" והמאמור הזה יתandard עם מה שאמרת
התורה מן העולם הבא אבל מאמרו בהתרשרות הנפש עם התחרשות
הגוף אשר הביא בספרו הנזכר לא ירادر עם התורה. דעת זה.

פרק שני

דע שאחרי שהלכו החכמים העולם כולם לעצם ולמקרה ובארו
שהעצם הוא העומד בעצמו והמקבל ההשפעים ושהמקרה הוא אשר
מציא בעצם לא חלק ממנו ולא יכול לעמוד בליוודו אשר העצם

(1) ابو עלי אלחטן בן עבד אלהי בן טיגא הנודע בשם "אכיסען" נולד
בקערתא-רטיאן, במחוז בוואריה בשנת 370 לסתירת המוחמדאים (980 לספירה) וכמת

בשנת 428.

(2) ר' ל' מהקוראן.

(3) קהילת י"ב, ז

הדרות האיטה כי הוא תוביל כל המראות והריהות והנסיבות והנסיבות
הכונסיות תחת החמזה חושים וגם כל התנויות הנדרעות להגופות והן
שש תנועת התיוות ותנועת הרפה תנועת הצמלה ותנועת
החברלה תנועת הטלול ותנועת המוגה והו אשר ינצח אלוי
כאנן מתקרים הגופניים. ומקרי עצם הרוחני הם החקמה והסכלות
המרות הטובות והמדות הרעות כמו יראת יי' ותרשעת ודרומה להן
והעשים הנוטעים הוא מה שיכלה הוא ומקרי עמו והעם הרוחני הוא
מה שישאר הוא וכל מקרי עמו. וכל יטורי מקרי עצם הנפש הם
ארבע מדרות טובות מדרת החקמה והוא מדרת הנפש השכלית ומדת
הגבורה והוא מדרת הנפש החוונית והצעירות והוא מדרת הנפש העממית
וכאשר נשתוו אלה השלוש מדרות בשלוש הנפשות תילך מן השווות בולן
מדת היושר ותהיינה ארבע מדרות טובות. והעדר אלה המרות הוא רק
לפי דעת איה אנשים הפסים נמצאים הארץ בו שלפי דעת
הכרון המרות הטובות ואין וזה הפסים נמצאים הארץ בו שלפי דעת
אייה אנשים הסכלות היא העדר החקמה ורבות הלב העדר הגבורה
התאות העדר הצערות והעל העדר היושר ולפי דעת אחרים המרות
הרעות הן עניינים נמצאים הפסים לאלה המרות הטובות ואינם העדר
כי העדר הוא מאומה אך יי' ברא הדברים וברא להם הפסים כדי
שיזבנו יוכרו על ירי מציאות הפסים וכבר ברור שלמה ע"ה וזה
הענין באמרו נס את זה לעטת זה עשה האלים¹⁾ הנה אמרו גם
את זה לעטת זה הוא הקבלה הדברים להפיכת והסידר הספק בות

פרק שלישי.

נברא בו דעת האמורים שהחישן נמצוא בהלה הוא העדר
האור מבלי להבדיל בין החישן העקורי ההיה בראשית הבראה ובין
החישן המקרי אשר הוא העדר אוර השמש ונאמר שהחישן נוצר
בששת ימי בראשית כולם יצירת השתמש אשר היה בימי הרכבי

(1) קהלה ז, י"ד.

ויחלק לעצם גופני ולעצם רוחני וממדת העצם הגופני יהיה להתחפש
לששל פאות וזה הארך והרוחב והעטוק. להסגר בשערו מוגבל להשר
במקום המוגבל לחדרו. להיות מוקף בשטח, למגע עצם אחר מלאחו
מקומו ואין ביכולתו להכיל צורות המתרנדות זו לו בזמן אחד ולכשרונו
לקבל המקרים הנאותים לו יש קץ וכאשר הגע עד הכלית נבול
בקבלה יסוף כשרונו המכבל לוה המקירה. ופורת העצם הרוחני היא
שלא ותפשט לפאות ולא יסגר בשערו מוגבל ואין לו מקום מוגבל
לקומו ולא ימנע עצם רוחני אחר מלאחו מוקומו ויחזר בעצם
הণפי כחרית קרני המשמש בבדולח ויתאפשר כי צורות המתרנדות
זו לו בזמן אחד ולכשרונו לקבל המקרים הנאותים לו אין קץ וייחסו
אל הצורות לא יהיה יום אחד ארץ בו שהוא מוקן לקבל כל
הצורות הן הצורות הגופניות והן הצורות הרוחניות. ולא הוכרה שבכל
ההיבטים להיקמו עצם רוחני נגיד העצם הגופני אלא מפני וידיעות
הבנייה שהחכמה והסכלות הן שני מקרים הפסים ושהן לא
תמצאה במבנה באשר הם נופות בלבד ולא תהיינה אלא בעצם שיכל
לכלב אחורי והטמן ליציקן בו הנה המכבל אלה שני הפסים ארץ
בו החכמה והסכלות לא יתכן שיהו עצם גופני גם לא יתכן שיהו
לו בקהלת החכמה נבול אשר לא יהיה אפשרי להוסיף עליו אבל
כל עת שנגע האדם להרכות החכמה יndl כחו בה מפני שאין
הכלית להחכמה ומן הרכבה שמקבל החפות יהו לו בשון בלתי
מוגבל כי החכמה בלתי מוגבלת גם לא יתכן שיהו העצם הגופני
מקבל לחכמה או מדור קיומה ומן הדאי שמה שיקבלנה ויהיה מדור
קיומה הוא עצם בלתי גופני. הנה העצם אשר יהיה בזאת המדרגה
הוא אשר נקבעו עצם רוחני ואלי ניחם החכמה והסכלות המרות
המרות והמדות הרעות ועל זה הדור העצם יתחלק לעצם גופני
ומקרי יתחשו לגופנו וולעצם רוחני ומקרי יתחשו להזנותו²⁾ ולחמקרים
ולחמקרים הגופניים תשע מרגנות וזה הכותות והאבות והזנות
ווחמקום הסמכות והקנין והמצב הפועל והגעול ולאלה התשע המרגנות
באור רחב בספרי התגion וקצרנו ונזכיר כאן מה שנצח אלוי וזה

(1) תמאם חות נਸט באשמה הטופר.

ולא נבדיל הערכן מן הבהיר אלא בעלותה ובביאתה, וזה כי התבוננות אל דברי התורה וויהי עבר וויהי בקר יום אחד ושני ושלישי¹⁾ והשפט לא נגלה עד והקתי אחר וזה הענין אשר נאמר עליו עבר ובקר בשלשה חווים ומינאי כי זה הוא המקור אשר הראה אליו תורה שהחיש הוא מן המינים כל הנמצאים אחר יצירת השם ענפיו והוא חסוד אשר עליו נסרו כל המוחדים והחומר לכל הנבראים והוא זעיר חמור בעולם יוסדו ועקרו ושרשו וממנו נבראו כל גופי העמים והארץ ומקריהם הנשאים עליהם והבoria יתורם ויתעלם שם בו כשרון לקבל הנפעל ארץ בו שהחשך יפעל לכל הצורות והתרומות ובקבלתו הצורות והתרומות יגרע קאת ממומו כי כל המומים והרעות הנמצאים בעולם הם ממו עיקרי מן אפלתו וכן שכנו והבורה ישתחב גרע קאת ממומו בפה שם בו הכהرون קיבל הנפעל מפני שעיל ידי קבלת הצורה והתרומה יגע קאת שכנו יואר קאת אפלתו ונגלה לעינם מן עמקו בצורתו הנשאה עליה ומעטאי בשבי כי זה הענין הואאמת ויציב ואין בו ספק אצל דושי היבשות היסודות המלומדים בסבב המציאות מן הממציא יתרוםם שמו.

ואחר שנתברר לי זה אמרתו בנפשי איפה ימצא זה הענין בתורה אם בשמו או בתוארו אחר וזה נכחתי לדעת שלא ניתן שתורתה בוה העין או השלכה אותו או חשבו לבר מועט מהליכיו כי זיך יסוד מן יסורי הרבים המוחדים וה תורה היא בית החכמה ושרה ווועה להשכל ותורה על כל יסורי הנמצאים במה שאפשר, ותכן בהחכמה אם באופן ברור או בר דין או ברמו והוראה וփשטי זמן רב אחר וכירן העין הוא השלכה או חשבו לבר מועט בו הרבה ווועי היה בעורי כי מינאי לא בדרך דין אלא באמת נברות נפלאי מנדיבת ההוראה ועתודה בכל העניינים המורים על חכמת האומן יתרום ווועלה וכל פעם שנעלם איזה דבר מן של כל הטעם הנגיד תורה בדרך חכמת האלהיות בדמיו ובסמל באופן

1) בראשית א/ה, יג.

ברור כדי שיגיעו בהמשל אל הנמשל בו, ובחדמיין אל המורה אליו במינו שאמר שלמה להבין משל ומיליצה דברי חכמים וחזרות²⁾ כי מצאי מאמיר התורה והארץ היהת תוחה ובוחה וחשך ונ' ז' והוא נזכר בתחילת היירה בפסקו שני מן הראשית, וזה עמוק מאד לא ישינהו הדורש אלא אחר שעמל וווע להגיע אל האמת, ומהו הענן בעצמו אמר ר' סעדיה גאון ז' בפתחת ספר היירה³⁾

והרב היותר נдол אשר תבקשנו מחשבות המחשבים והווער קשת אשר יעלה על שיערינו המיענים הוא חסוד הראשון אשר יצא ממנה כל הטעות הנראים, ולא חלמי בני ישראל וחכמי הפלסופיא בלבד נבוכו כוה אלא גם אחד מן הנביאים ברצותו לכת בשכלו וشكידתו מצאו ורחוק כמו שאמר בספרו רחוק מה שהיה ועמק עמק מי ימצענו⁴⁾ ור' סעדיה הוסיף ואמר שלמה ע' אחר שיגע בוה ידענו ונוהה לו קרוב אחר שהזה עמק ורחוק ואף שתארו הנביא בעמק ורחוק לא חדרו נחכמים מלתנות בו עד שידעו והבורה יתורם ווועלה טגלת עמקות, מני חזק ויוצא לאור צלמות, פ' כמה שנאמר קע שם לחשך ולכל הכלויות הוא חוקר אבן אף וצלמות⁵⁾ רציה באמור אבן אף עד שהשיבו אל חסוד אשר ממן יצא והוא החשך והאפלת, ומהו פתח ר' סעדיה ופרט ורוח אלהים מרחת⁶⁾ שהדרה היא הראשונה להשמעת הקול כי וחקיל לא ישמע אלא שני דברים, וכבר האותיות והספרות ואמר אלה שני המatters

1) משל א/ז.

2) בראשית א/ב.

3) ר' ל. בפתחתו לפירוש ספר יצירת כי הטפר יצירה בעצמו מיהם לאברהם אבינו כאשר נאמר שם בהטלחה האחורנית הפירוש הזה עוד לא עתק בשפטינו אבל הוא נתקע בהשפה האրפתית מאי דרב דת' מאיו לא מבערת ואית' נזיא לאור העתקה עברית אשר אנתו מכינום.

4) קתלה ז' כ"ד.

5) איזוב י"ב, ב"ב.

6) שם ב"ה, ג'.

7) בראשית א/ב, כאשר נראה היה לר' חי פירוש ר' טעריה על התורה אשר נאבד ולא הגיע אלינו.

המודבקים. באלה השלשה¹⁾ הראשון ממה מסמר ודבשו בהם ברצואו ושוב רציה בו שאלת הספורות כל פעם שהגענה אל עשרה השובנה ותחורנה באין קץ כמו שנאמר במלאים וחזרות רציאו ושוב וכו' ²⁾ מפני שהם חולכים ושבים ובאים וכאליו לא עוכו מוקם כמו שנאמר הרשלח ברקם ולכו ואמרו לך הננו ³⁾ כי הם נמצאים בכל פאה ולכן נאמר והנה המלאך הדריך כי יוציא ומלאך אחר יוציא לקראתו ⁴⁾ ולא נאמר יוציא אחורי כי באיה צד שיפנה הוא בנהר. ומה שנאמר על הספורות נאמר נבר על האותיות שהחוירה לעילם ותשוננה בין קץ, ועין הבטוב ורוח אליהם מרוחפת דע שהיסוד הראשון אשר נע הוא הרוח עם האותיות אלף בית ועשר ספירות ואחר זה נפרדה כל מלאה מהברחה ונתרברת וואיה לה הוא כשתחיל הרוח. לניע עם האותיות והספרות יצא ממנה הנלול וסבב ובסבבו נתרחמה הרוח המנעה אותו וככבה והיתה לאש חמה ויבש ובאשר נתרחקו המים דיתה נתרחקה הרוח מעת הרוחה לחמה להה וכאשר נתרחקו המים דיתה לחתה ולה וכאשר הדריך הארץ לא היה שם דבר בתנועה ושבנה והזורה טבעה מבע המות קריבש ולפיכך קראה הכהן אבן אפל ושלמות עד שהשיבה אל היטר ויוציא ברוח להכות מי שיאוט לה ודויא קול הוא הקול אשר ישלח ויוציא ברוח להכות מי שיאוט לה ודויא אמרו ובבואה משה אל אהל מועד ומי יושמע את הקול ⁵⁾ והוא הוא מה שאמר מחבר הלכת יצירח "הוקוקת בקהל החזובות ברוח" ובאר שמייקו הקול הוא הרוח ויוציא בראה בעית שדרבר עם הנביא. ודע שללא הרוח לא ישמע לא קול הבורא ולא קול הנבראים מפני שהבורא ותורומם שם. בראה להוליך על ידה הרבו אל הנבראים ולא יכול

1) השלשה מאמרים[הרבקים זה בות אשר נאמרו בהלה שם : 1) ודבשו

בhem ברציאו ושוב 2) ולמאמרו בטופת יודוטו 3) ולפנוי בטאו hem משתחווים

2) יוחקאל א, ז"ה.

3) איוב ל"ה, ל"ה.

4) זכירת ב, ז.

5) במדבר ז, פ"ט.

ארם לשער בנספו העדר הרוח לא יسمع לא קול שופר ולא קול רעם ולא קול רעדת הארץ ולא יפתחו לבות השומעים. הנה נבר שמקור הקול הוא הרוח.
ואחר זה אמר ר' סעדיה גאון ומאמר השני למאמרו בסופה וריזופרזה בוה להעלota על נשבלנו איך צייר האותיות והספרות ברוח ואמר בכם שתראה ⁶⁾ שיש כל הסופות המנות וצורות בהרות ובכל זה משנות ומין הזרות הנפניות יש אשר ארכן יותר מרחנן ויש אשר רחנן יותר ארכן יש ישורת ויש מרכבות בעגול עם מרכעות כל אחד בחבריו וככל הן תואר הטעות בן נובל לשער בנספו על דרך הקירוב איך נהיו האותיות והספרות וכמו בהרות ולפיכך אמר: יוי' בסופה ובמספרה דבריו יוציאו כי הנה ווי באש יבוא ²⁾ ובcco שהאר אדוני יוחקאל בענין האופנים שהעגולים. יכנטו בהעגולים כהנסת הצנור בן נאפסו סופה אל סופה ומספרה למספרה ולפיכך נמסר לנו במנן ירוע שהוא יתרום ויתעללה כמו שגנלה אל הנביאים באור חיות ואופנים אשר להם המנות הטעות בן נגלה להם ברותות אשר להן: אלה הטעונוט הטעות באמרו ווין, יוי את איוב מן הסערה ³⁾ וכן מן טערה ⁴⁾ ובאשר תבין בשכלך ציר האותיות והספרות בהרות כמו שתארנו לא יהיה זה רוחם מפרק ויקל עליך הבנתה. ואמרו לפנינו כסאו הם מטההרים רמו נובה שהמלאים נשטעים אליו וציוינו אליום וכן כל מקום שנאמר בו השתווות אין יוצא מפשוטו. ומחבר זה הספר קרא להזיהו זאת רוח אלהים חיים מהם שנאמר רוחו עומרת בתוכם אל תירא ⁵⁾ ואת הרוח הדקה תולך דברי הנבואה כאמור רוח יוי אלהים עלי וכו' ⁶⁾ ועל יודה נגלו כל

1) נהום א/ ב.

2) ישעיה ס"ג, ט"ג.

3) איוב ל"ה, א/.

4) שם מ/ ו/.

5) חגי ב/ ח.

6) ישעיה ס"א, א/.

המופתים להנביאים כאמור במראה ברוח אליהם ואות הרוח הדרקה השנית הנבראה אשר היא לעולם כהחיות לאדם. והוא הדברו הנמצא: אשר שמע משה רבנן בהרוח וקראה אליהם חיים ועליה. נאמרו רואר הקול אשר במומר הבו לויי בני אלים¹ והם ד' וממנה. תבאננה לעולם חרדת וחכמתה כאמור ונזה עליו רוח יוי² והוא. הנקראת בלשון החכמים רוח הקודש ובת קול. קול יוי על המים³ קול אדרון העולמי על המים חוק כי חסיף קול יוי על מים ובמים. אלה הקולות הנוכרים שבע פעמים הם קול אחר ולא שב לזכרם אלא לעניים שונים וכל פעם שוכר קול ייחסו אל שם יוי להראות כי הוא קול מן יוי ואמרו אל הכרבר הרעים⁴ יהוה כפי מה שאמר כוריה ועמו רגלו ביום החיה על דרך הרים ומי⁵ וזה הקול היה הכת. קול אשר כרו הכהנים זיל מפני שבאו רוחם נכוון הוא. שידל. מן הקול וועלו אמר הכתוב ואוניך המשמעה דבר מאחריך לאמר⁶ ולא אמר מלפני ומחבר הלכת יצירה יחשוב בוה שרוחות היא הדרבר דראשון אשר ברא והוא יותר דקה מכל הדקים. ובכל זה הוויה חקקה מכל החקוקים וזה אמרו בחלכה כי רוח מרוח חקק חצב בה רוחות השמים מורה ומערב צפן ודרום ורוח בכל אחת מן אמרו טראכע. רוחות השמים באו הרוח ופדי בהרגנים אלה ויהו⁷.

ומה שנגע לבאר או ידי יסדה ארץ וימני טפהה שמיב⁸) ראיו לך לדעת שאלה הרבירם לא יבואו אלא על דרך הרוגנה וזה דעת מחבר הלכת יצירה והוא הדעת הנכונה כי ענן אמר אף ידי יסדה ארץ היא שהיא תקבל הפעלה אבל לא תפעל כי אין לה

פעולה כלל. וענין אמרו ימיini טפהה שמי הוא שם יפעלו כי הם נעו והרחיקו מן הארץ ואמרו קורא אני אליהם ועמדו יתדי⁹ לא ישחת כי ענינו הוא מה שהיתה בכת ניעמץ בכת ומה שהיתה בפעולה ניעמד¹⁰ בפעולתו הנהן כולם הם במצב אחד לא ישנו כי בכת בכת וכי בפעולה בפעולה. ולפיכך כשהתחללה התורה בגדים אמרה וכדר ונכח בראם¹¹ ואדם לא ידע עד שישין ויקח אותה מצלעותיו ואו ידע ואמר זאת הפעם עצם מעצמי¹² ויצירת אדם לא היהת אלא בעבר יום השישי ولو יצרם נבת אחת לא השאירו ששה ימים מבלי להגולות וכן דני הים והמשמש והירוח וכל הנבראים בששת הימים לא נגלו כולם בכת אחת ולא נאמר כי יוי הסתרם ונלה כל אחד ביום ידוע זה מפני שהברוא יתעלחו חכם ופעולה החכם אינה נבראת אלא על דרך היותר מהכם ויש הצלות ואופנים בדברים בעצם אשר לא יתכן שישתנו מטבחם כמו שאי אפשר לדחמן פשטי העז באש ולהבותם בפטיש ובמו שאי אפשר לעשות פתילים מן חזץ כי כל הדרברים סרי טעם בעצם. ונכח. עוד [למשל] בראית האדם אלה הדרברים סרי טעם בעצם. ונכח. עוד בראיתו תנלה בתשעה הנעשית בארכבים יום אם הוא בן או בת וכל בראיתו תנלה בתשעה יודחים אחר זה יצא נלאיר העולט¹³ והוא הוא במודנת האצחים ונגדל במקומו עד שיוחל על הארץ וייהח היה אחד וזה ישאר זמן מה עד שנגידלו רגליו אחר זה יעמוד עור זמן מה עיר שלימוד דעת. הנה כל זה יהיה על דרך הדרגה. ומה שספר ר' סעדיה גאון זיל שהען יעצה הוא ונរעינו ייחד ענינו מה בכח בכח ומה בפעולה בפעולה וחודע שפרי העז לא יצליח אלא אחר איזה¹⁴ זמן מעטאшибכדו גורעין והם לא יהוו אלא אדר איזה זמן והרבען אל העז בעט שוחשב ללכ בלא קליפה. הנה המאמר אף ידי יסדה ארץ מאמר גבן מה שבפעולה בפעולה ומה שבכח בכח כאשר ריצה. יוי. יתעלה ביאם ויפעל. והויזא מל דברינו הוא שווי. יתעלה נמצא בכל על ר' הרוח השנית הדרקה על דרך העברת והקרבה וספריו הכרש יקרה

(1) ישעה מ"ת, י"ג.

(2) בראשית ה', ב'.

(3) שם, ב'.

(4) תהילים כ"ט, א.

(5) ישעה י"א, ב'.

(6) תהילים כ"ט, ג'.

(7) שם.

(8) זכרות י"ה, ב'.

(9) ישעה ל', ב"א.

(10) יוחאל ל"ג, ט.

(11) ישעה מ"ת, י"ג.

ובן פאמר שלמה עמוק מה שהיה³ רצח בו מה שנחיה יסוד לכל הנופתות וכן המאמר מה והיה לבן קוש² עניינו מה והיה לבן קיש וכמו זה הוא היה יוי' כאובי³ נזהה כאובי ואין אחר מן אלה המאמרים אשר יזהה ענני הוה וחרומה להה הרבה בשפה העברית, הנה ברור ונבען שענן והארץ הוה היא נהתה וזה יוננו יצירתה והתחדשותה וביראתה כדי שהיו ממנה כל הנופות העשויות והמירכבים כפי שהבריחת חקמת הבורא יתעללה.

והיה בדעתי לבעליים באור ות הפסוק כי יראתי לכתבו מפני רוחקו ועמו בין שלל ההמון אבל גמלתי ואבררו מען מי שוה הבואר יכול לעורר את שכלו ויארו וישמח בו וייה נס לי חלק בשמהתו כמאמר החכם אם חכם לך ישמחarti נס אני⁴ ועוד יברחמי לה ריאת הבהיר להברת הבורא יתעלה וכדי שיורע חפטו וצרכתו מטורתו יהיה לי שכיר טוב על אשר בארתי כמו שאמר זידיד יוי' צדקך לא כסיטי בתרוך לבי ואני⁵ ולא אמרה זה אלא מפני שירא לנוות נבותה הבורא ולזראות צדקי.

הנה נברר שהשם חסר עניינו תומו ובוهو אלא בהיותו מן שמי קאוות ותוך מפני שהרות המתנשאת על פני הארץ תאריך יותר ממה שאחריה נקרא תומו והרוח אשר מתהיה הקיבלה אל הארץ אשר תחשיך יותר ממה שלפניה נקרא בוهو והרוח המגעת ברוחך עד תכלית התהות נקרא חשן ולפיכך נאמר והארץ הימת תומו ובוهو וחשן על פני תהום, ומה שיווכיה שהBORAO יתעלה בראש החשך העברי ושמהו לקיום התפקידים ומקרים שונים הוא אמרו יוצר אור ובORAASH שחק עוזה שלום ובORAASH רע⁶ ונברר בזה הפסוק שהוא בראש האור

(1) קהילת ז' ב"ה.

(2) שמואל א', י' י"א.

(3) איכה ב', ה'.

(4) משלי י"ג, ט"ג.

(5) תהילים מ', י"א.

(6) ישעיה מ"ה, ז'.

הרוח השני הדקה כבוד כמה שנאמר מלא כל הארץ כבورو.⁷ ועוד ואולם כי אני וימלא כבוד יוי את כל הארץ⁸ ונקראת ג"כ שכינה כפי מה שנאמר וישכון כבוד יוי על הר סיני⁹ ועוד לשכון כבוד בארץינו,¹⁰ ומחבר זה ספר קראו רוח אליהם חיים אמרו ורוח עומרת בתוככם אל תוראו¹¹ ובאות הרוח דרך השנית יוליך יוי' דבריו הנבואה כאמור רוח יוי אלהים עלי¹² ועל יודה נגלי כל המופתים הנראים לנויבאים, וזה הוא עצם לשון ר' סעדיה גאון ז' בספר יצירה.

ובאור מה שאמרנו שהחיש העברי שם להיפטר הוא מפני שתורו ובורו והשך הם שני תוארים ושם, הנה מה שניה בתקה הרוח על פני הארץ יהואר[בתווחו] ומما שהיה בתוך הרוח ורחוק מעל פני הארץ יתואר בבורו ומה שלוחה בתכלית ההרחקה עד רון[מעמקי] הארץ נקרא חזק, ועתה אכאר חלק אחד מטה הפסוק אמריו והארץ הייתה תומו¹³ עניינו היהת תומו ואין עניינו כאן היהת כי זה לא יתכן: טשני פנים האחד שהיתה יכירות הקדימות וזה דעתה האנומרים כי בעולם בילו קדמון וכופרים בחדרשו והשני שהיתה והיתה סובלים פירוש היה ונזהה ולרוב יעללה על דעת האנשים פרוש היה או היהת מבלי להשגית על הלשון ושמושה ועל העניינים ואמרתם. ובאור היהת בענן היהת הוא כמו שנאמר היהת עלי יד יוי¹⁴ וכן כי היהת בסבה מעם יוי¹⁵ אשר עניינם היהת

(7) ישעיה ז', ג'.

(8) במדבר י"ה, ב"א.

(9) שמות ב"ד, ט"ג.

(10) תהילים פ"ה, ז'.

(5) מג' ב', ח'.

(6) ישעיה ט"א, א'.

(7) בראשית א', ב'.

(8) יוחוקאל ל"ג, א'.

(9) מלכים א', י"ב, ט"ג.

אל מה שתבטיחו ותבהירן אשר לשכל הוא הסגולה אשר סגולו בה הגדמון הראשון יתרומם ורשות בו החקמה האלהות ורצון השליטני המהונאים בו והוא יורה על הראשון יתרומם ובראו ווילך את המדברים להכירו ולהאמין בו ולדעת שכ' מה שנמצא בהבריאה הוא ממן ואסף אלו. لكن ראיי למשכיל לדמות ולשער בנסיון מה שבורמו בעניין החשך העקי הנזכר בפסק שני מבראשית אשר רמות אליו תורה שהוא עקר ויסור וחטף והוילו לכל היוצרים הנרכבים מן החשובים והנפרדים שהוא כמו הדיוashi מכנו התהפטש תבנית האותיות אשר ברכבתן תהיינה למלה וームות לשורות והשורות לעמודים והעמודים לספר. ואל זה העניין הדאה מהבי' הלבת יצורה באותיות הנפרדות אשר מזכרתן נהיון דגניות וממן הנוגנות נופות אחרים מן הנוף הדיאשון והוא הגלג' עד האחרון שבנותות כי או כל העצם ונשלם החמר. ועד תשער ותרמה בנסיך שתנועת העט היא בעין התנועה החכע והוא המהינה אשר רשמה בה כתו העט ותנוונו באטרו חק חן על פניהם ון¹⁾) וזה היה בתבלית הבירור עד שנשלמה בחותמיה המחותקים הדיו שלח ואחריו זה תרmeta בנסיך שהטבע הוא בעין היל' המהינה את העט ותשער בנסיך שעת הבזבז נקרא טהונ' ומוחגה אמרו חק חן על פניהם. אחר זה תרmeta בנסיך שהנפש היא הקובצת בכח הטבע אחר זה תנשא בטהבתך ובדמיינך עוד מעט ותמצא שהנשא לא כתיב אלא מה שיחשובascal וימיציה אליו אח' זה מתنسא בטהבתך וברמיינך עוד מעט ותמצא שהשל לא יפע אל לא מה שרשמה בו והבריתה אליו הבקמה האלהות ואו תרע חכמת הבירא יתעללה המסדרת ורצינו המעריך כל עניין במערכתו ובסדרו המהכים ופלו הנאמן בכל עניין והערכתו בכל נמצא ונברא. והקש בשכלך היישר משלי מה שתדרע מפעלו הנאמן עם מה שנעלם פסק ותוכת לדעת כל מה שתארנו. והקש כל משל עם הנמשל בו מן הנמצאים העליונים

(1) איוב כ"א, ז'

העקי וברא הפסיו החשך העקי אמרו יוצר אור וברא חך עשו שלום וברא רע, ושם שלום אחר זרע אחר חך כי הרעות הנמצאות בעולם הזה תבנה מין. יסוד העקי החשך והוא הרע והראיה שהשלום ומינו יבואו מין האור והוא אמר החקמה והORA ואלהם את האור כי טוב²⁾ ומאמר שלמה ומתק האור טוב לעינים³⁾ ומאמר חכמוני זיל אלכה בכוי טוב³⁾ ואמרו כי טוב עינוי שיוי שם כל טוב תחת ממשלה האור וכל רע תחת נטילת החשך. אמרו עשה שלום וברא רע. וזה החשך הוא מין המינים וחומר העולם לציית החכע וכל מה שיכל להבע למי שהמציאוansen. וזה החמר יהיו כל רעות העולם הזה וטמיון. זעתה נברא איך הראיבו מן החשך הצורות והתרומות לאנופות. רע שהקדרות היא. מרת החשך העקי מפני שהוא מאד טבעי והאור מודפקת בין האור והחשך והארה בתבוקה וזהו הלבן והרות מודפקת בין הדרי' ובצון הוציא ובחזיו יתעלה נעשו הצורות והתרומות. כבוי שיציר בשחוור הדיו בלבן הגלין ועוד שהמחבר בין הדיו והגלין הוא רצון הבוטח ותחפו. ומצאו לנו לחת כל זה ושל המוני כלוי אשר ישינוו כל בעל שלב והבנה ולא יצטרך לינעה הרבה. וזה כאשר תראה אדם כותב ראשית כל אשר תשיג ממנו הוא תנועת העט ותראי דהויר אשר תבקע בו תנועת העט לצייר האותיות. אחר זה ת התבונן בשכלך ותרע שהעט לא יכותב מאומה אלא היד המנייע ואין הוא אלא כל' להיזד ויעלה על מה שבחבר שחוור הדיו הקובצת אחר זה התבונן בשכלך ותרע שהדר היא כל' יותר קרוב לאדם מן העט ושחוור ג'כ' לא תכטוב אלא במחשבת הנפש העוברת בהרוח הטיבעית אשר בלב כוח המנייע עד שתנייע אל חפצה אשר שמה לה למטרה אחר זה התבונן בשכלך ותרע שהנשא לא תעשה זה אלא במחשבת השכל המנהינה

(1) בראשות א' ד'

(2) קהילת י"א, ז'

(3) לא מצאנו המאמר הזה בתלמוד בסוגנון זה אבל עינוי נמצא במקחים א' עמוד א' ובבא קמא ט' ב'

מן חישך וויזא לאור צלמות¹) ורזה בז הוציא המהדורותם מן החישך אל האור כלומר הנחלול להם. תואר המציאות ועלו מן מעמקיו והדחשה, יתברך מי שפתח העינים [לראות] אלה הדברים הנכתרים ولو השבנה כמו שהורה לו ידרשו ואמר אודך על כי נוראות נספאת וענ"ג² וזה יבצל דעתך מי שיאמר שהסדר קרכון ואין לו טופ' וכבר בארכנו שהוא נברא בעת שנבראו הגופות. ממנהו וכטנו כנייכלה, ותראהו לזה הוא מאמר הכתוב קץ שם לחישך וכלל הכללית הוא חיקך אבן אפל וצלמת³) ורזה בז חיסוך התחשיך. והזיתר ברור מטה שקרמננו בענין האור והחישך אשיע על פניו תחום זה הוא מאמר איוב חק חג על פניו מים עד תבלית אור עם חישך⁴) הנה הרואה בונה שהאור והחישך נבראו מן הבורא יתעללה וככלו כלות העולם.

ודע שבזה העניין היו האכנושים ורמו שהאור והחישך הם שני אללים כבירים קדומים וחסבה לוזה הוא מפני שרואו שהבבות התבאה פן האור ודרעותם מן החישך והן שני עניינים הנמצאים בעולם היה ויחסו כל עניין ליוצר אחר וויי ישטרנו מהרעה הזאת כי בארכנו מאמר התורה שהאור והחישך נבראו גונצרו מן בורא אחד יתעללה, והשומע אלה השתדי רעות לא יכחש שחשך והאור נבראו בראשונה כשיינן יכולות למציאות החוב והרע אבל יכחש דעת האומרים שהם שני אללים בוראים.

ומה שאמרתי שווה החישך הוא העקי והוא מן המינים והחמור וההוא להבדיל בין ובין החישך אשר אנחנו וואים כי הוא איןנו עקי אך העדר או רשות המשמש כי כאשר יתעלם אור השטש מעל פניו הארץ יתירח החישך ויתפשט בהדרקתו מעט עד שחשך הארץ וזה יראה לחושך. וראיה לוזה אמרו ויהי ערב ויהי בקר יום אולד וכן יום שני ושלישי⁵)

(1) איוב ז"ב, כ"ב.

(2) תהילים קל"ט, י"ד.

(3) איוב כ"ח, ג'/

(4) שם כ"ג, י"

(5) בראשית א/ה, ח/ו, י"ג

והחחותים כי זה חוק סדר באמנותו ובחוקן אשר אין בו לא הנספה ולא נרעין כמו שאמר שלמה כי כל אשר יעשה האלהים הוא יהיה לעולם עליון אין לחופוף ומפניו אין לנורע.⁶⁾

וכבר וכמו חפטינו ז'ל הדבר הוזמת לזה בענין ים מעת תורاه והעכيدة דר סיני אשר אמרה דתורה אבל העם רואים את הקולות²⁾ ושאלו איך ראה העם את הקולות אחרי שהקלות יושגו בשפע ותרומות בראות והשיבו שהברוא יתעללה הויה על החר אש גדרו אמרו והחר בער באש³⁾ ואחר זה תוריד החישך נдол אמרו חישך ענן וערפל⁴⁾ וזה החישך הוא קברות ביגוניות כמו ענן שחור והקלות גנלו ועשו תוננות בענן כמו שישירות הנזעת השפתים באיר וירע העם מה שנחית בקדחת האש באיר השחר באמריו ויהי כשבטעם את הקיל כתוך החישך⁵⁾ וכמו זה באיר ר' סעדיה גאנן⁶⁾ אבל היצירה והובן עתה איך נהיו הצורות והודיות גנות לכל הנופות מן החישך. וברא ר' נסס ז'ל במגילת כתירם הערבית⁶⁾ שיישראל תשינו הקולות ורואם קידושים בתוך הענן והערפל. וונגה להה דמותם וכותבתם באיר בדרך סור הובור ואוכור שלפיקך אפר בחזר הלכת יצירה שמן האותיות גנות קידם כל ואחריהם תבאנת המלות בענן הרכבת הנזעת, רעד זה, וכברותה לוזה אמר ר' סעדיה ז'ל בבאר מגלה עטוקית

(1) קהילת ג/ י"ד).

(2) שמות כ/ י"ת.

(3) דברים ד/ י"א.

(4) שם.

(5) שם ח/ ב'.

(6) רבינו נסיט בן מיר יעקב החבר בן מיר רב נסיט בן שאחין גולד במדינת קרואן אשר באפריקה הצעוגית לפני אמצע מאה השבעים לאלף החמישים זונטער לעורך טופ' המאה ההיא. בין הספרים אשר חבר והנודעים לנו רק ע"י כבורנות בקדומים נמצאו ג'כ' ספר, "מפתון חתלמזור" אשר נכתב בלשין טעובה לתלמודות תלמודות ולפערומים ערבית ולפערומים שתיהן ביהדות. ומגלה טריטם אשר יזכיר ר' חייו הוא החלק השני ממנו. עיין בכורי העתים לשנת תקע"ב דף נו, וכו'.

ועתה נבואר ההבדל בין האור העקרוני והחושש העקרוני ובין דחשתה הנקרי והאוד המקרי והוא שרואר העקרוני והחושש העקרוני הם עצמים קיימים בנסיבות ואהר והחושש אשר אנחנו רואים הם מיטרים וקיימים בלבד ארצה בו שאור השימוש מקרה הדבק בוגר המשמש וזה החושש אשר אנחנו רואים הוא העדר ליה האור אשר הוא אוד השימוש הנגה ההבדל ברור הוא כי המקה וההדר אין נופים כמו העצים הנופניים התקנים עצמם.

והרב יותר מילא הוא שיש מי שחשב את התורה למן ספר מלכוטיו ולמן ספר מוסרי אבל לא לספר שעלי ולא ידע שתורתה שורה ורואה לעכל ובית החכמה ומסתורי הלקמה הנעלמים מונחים בה ומה שהוא רק ועמוק לשבל האנושי ימצא בה מקומו וכי שביקש יונע ימצא ממקומו בניו בה עד שנידל בנפשו הכבור לנבותה התורה כאמרו יוי 'חפז מען זדק',¹⁾ ולפיכך אמר שלמה ע"ה חכמתו בגין ביתה מצחה עסודית שבעה²⁾ והיותר נכון ממה שנאמר בגיןה כייה הוא שיצאה בזה האות בית אשר ממנה התחללה תורה והיא פולחת אוניותה וראשיתה וזרותה צורות בית בני המוקף בטה שיש בו והפתוח מזר אחר וענינה שהיה שנייה לארחון יתרום ויתעללה, וכבר מה ליה פתח נס בן מהר הילכת יצירה ואמר בשלשם ושיטם נתיבות פלאות חכמה³⁾ כי לפי דעתו כל פלאות האכיפה באף בית וטמנו וטכל הקבלות גנלה גוף הנגן וכל הגנות אשד בו והבית היא יכול פיתחת התורה הקדושה ולכן היהת אותן היאשונן מהבללה האשונה וחפזוק הראשון מס' בראשית אשר הוא מקרר כל הדיעות וההכחות ולפיכך אמר שלמה חכמתו בגין ביתה ורזה בו הבית ואחר זה אמר מצחה עסודיה שבעה מפני שהפזוק הראשון בראשית נבנה שבע טירות אשר יתן כ"ה אותן שבעה כפוץ באיבעה כס' רביעי הלבנה ומספר אותן אלף בית נ"כ כ"ה נס השבע כזירות

(1) ישועה מ"ב, כ"א.

(2) משלי ט/ א.

(3) הלכה א/.

ואחר זה נאמר וזה למאוזת ברקע השטים להאר על הארץ¹⁾ מזה ההשך הנקרי וכמו כן נאמר בכוכב לhaar על הארץ²⁾ מזה החשך העקי. ההשך הנושא מין לילה החמישית הוא רק העדר או הר השטש בלבד וההדר איןנו דבר כי היא לא נמצא בלילה, הנה נבר שמה אמר וחושך על פניהם הוא החשך העקי והוא החומר הנפעל לקבלה התמונות והצורות ובזה נגער קצת פומו והאר קצת אפלתו ובע בהנעל קצת שבינו ונגלה לעינים קצת עמוקין, ומה יפה ונכון מה שאמר איוב בזה העניין צחה ונקייה פגלה עמוקות מני חזק ונ'³⁾ כי פתרון חשך וצלות הוא אחד וזה הראות הנמצאים מהגנות והמרקם מן עמוקי החשך ו/orיתת עמוקי הצלות בಗלותם לעינים; וזה חכמת החכם יתרעם הטברד חכמו אשר אין עליה סתרה באמרו חכם לבב ואמץ כה כי הקשה אליו וישם.⁴⁾

וכבר השיג ר' סעדיה גאון ז"ל על חזק הפלגי⁵⁾ בלשון ערבית ופרט בהשנותו והארץ התחה תוחה ובו ג', כמו שזכרנו, והסביר לתה שבכתב השגתו בישון ערבית היא כי חזק הפלקי תלך אחד דעת האנגושים והתחיל להרים את התacula ו/or' בעריה השיג עליו ולא היה יכול לחזק השגתו בירבים אם היא נכתבה בלשון ערבית, והתבונן אל זה ותוכת לרעת שההדר איןנו דבר ולא עניין נמצא ולא אות עזם ותרע האמת אם יוצאה יוי' העללה. וכבר הזכיר הבודאי תיזום שלו ומס' באמרו אני יוי' עשה כל אלה⁶⁾ ורזה בו שהוא עושה הרבירים והכחים. הנה נבר מרבי הנבאים שיוי' ברא ההפכים ואינם העדר כי ההדר איןנו דבר.

(1) בראשית א/ פ"ג.

(2) שם י"ג.

(3) איוב י"ב, ב"ב.

(4) שם ט/ ד.

(5) שם הפטש הוה כתפי שיבתבחו ר' חייו ז'ל 'חאו' יקיה בערבי שם הטעול ויהיה הואותו 'אפק' אבל לפני המבנה שאגנתנו וגילם לראתה עד היום אין לו ענן כלל. עיין «Revue des Etudes Juives» חלק יז דף ש"א.

(6) ישועה מ"ה, ז.

כآن יראת יו' בראשות חכמתו וראשית רעת על דרך שנאמר לראשונה
הכמה ידאת יו' ¹⁾ ועוד יראת יו' ראשית דעת, ²⁾ ואחד זה תארה של
משפטיה אסיטים ושרים פן הראשון עד האחרון ואמר משפטיו יו'
אבות צדוק יהודה, ³⁾ אחר זה תארה שהיא יקרה ובחרה טוחב מהו
ומפנינימ יקרים ושהיא מתחקה מכל מחוק ונחמותה מכל חמורה ואמר
הנחותדים מוחב ומפו רב וכנתנים מדבר ונפת אופים ⁴⁾ ואמר עוד פוב
לי תורה פיך מאלפי והם וכקס ⁵⁾ והוא אמרה על עצמה טוב פרוי
מחוווץ גו'. ⁶⁾ אחר זה אכוף כל השבעה מווארים וחכם להזכיר יתרונם
ואמר תורת יו' עדות יו' פקידיו יו' מצות יו' יראת יו' יראת יו'
משפטיו יו' הנחותדים מוחב ומפו רב הנה כל השבעה תוארה החכמת
שביס אל תורה יו' ותונאייה ועליהם אמר עוד אמרות יו' אמרות
מהירות גו', ⁷⁾ ועוד אתה יו' תשטים תזרנו ⁸⁾.

והוותר נפלא הוּא שמי שעתפלקע או יקראי אויה דבר מן
הירידות יחשוב את התורה בספר מלכווי והדרבים יהשובה בספר
מוכרי ואחריו מן המחוקקים קראנה שטעית בעניין שאינה כבילה
הרבך השבלילים, ואנחנו יורעים שכל הרבועים הגמצאים בתורה
הקדושה הם שכליים אך אין ביכלהו להוציאם ממנה כי כתותינוילאו
[לחשיג] חכמתה ודראה לזה שם נבקש בה אויה דבר באופן
המושכל יעלם מאננו אבל אם נרנה לחקרו ולהבחשו אחורי נמצאו
באומן יותר שלם כמו שהוא בשבל ובמחשבה, הה ברור הוא שם
וכתר מאננו אויה דבר מן התורה הוא רק מסכת חולשתינו והיא אינה
לא שטעה ולא מלכותית בלבד אלא כל הרבועים השבלילים והעוקבים

(1) תהילים קי"א, ז.

(2) משלי א/ג, ז.

(3) תהילים י"ט, י.

(4) שם י"א.

(5) שם קי"ט, עב.

(6) משלי ח/י, יט.

(7) תהילים י"ב, ז.

(8) שם ח.

ארצה בו בוג'ר בפה'ת והאלף לא מוחשה במספרן כי היא היסוד
הMRIה על הווצר ותרומם ויתנשא ולכн' לא תמצאה שתכפל על עצמה
ותתחלק, ובמו כן מספר החטמורות הנמצאות בעולם הוא ג"כ כ"ח
שבעה בועל בארכעה ארצתנו עת ועת ⁴⁾ וכן השבעה הראשונה מן
הבריאה הוא במספר שבעה ימים והרשות למועדים שבעה ימים והוא
חג הפסח, ואחדיו חג השבעות בסדר שבע שביעות ואחריו החנוך
השביעי ²⁾ אשר בו חיבת מצות לישראל ולפיקר נקרא ירח החנוך ³⁾
וזעיר בשנה השביעית שמאה ושבע שנות וובל אלה השבעה
הומניות אשר בתורה ולולא שנאתי הארכות היהי מביא כל השבעה
אשר בתורה ובסבל אין מה שאנחנו מבאים יספקו למי שריצה
להשיןם.

וכבר נתן דור ע"ה שבעה מועדים להתקופה הראשונית שהיא תטימה
ושלמה וכמה מכל מום ומון כל שברון ועקבות ואמר תורה יו' תטימה ⁴⁾
אחר וזה אמר משיבת נשפ ⁵⁾ ירצה בו שהיא תשיב את הנפש למוקם אשר
מן נזיצתה וביאתה, אחר זה תארה שהיא קימת ונאמנת ותתמה של כל
הקסלים והפהאים ואמר עדות יו' נאמנה מהביבת פתי ⁶⁾ אחר זה תארה
שאמרים ועניניה ישרים ומשמעותם את הלב והshall באמרו פקורין
יו' ישרים ממשפי ל' ⁷⁾ אחר זה תארה שהיא ברה מכל לבול וטנוף
ושהייה מאור עינים ואמר מצות יו' ברה מאורת עינים, ⁸⁾ אחר זה
תארה שהיא ראשית חכמה וראשית לרעת הבורא יתרומים ושהורה
מכל ספק וקיומה לעד ואמה יראת יו' טהורה עמודת לעד ⁹⁾ ופתחתי

(1) קהילת ג' מספק ב' עד ט' ישן כ"ח עותות שונות.

(2) במדבר ב"ט, א.

(3) מלכים א/ה, ב.

(4) תהילים י"ט, ח.

(5) שם.

(6) שם.

(7) שם ט'.

(8) שם.

(9) שם י'.

משמעותם בה רק אין ביכולתו להוציא אלה שני הרבורים מן יסוד השלבים ופרשיות חוקות,ומי שאמר שהתורה היא שמעית אבל אמר חרלו מלבקש מפני שאין לה מוצא בשכל לסבוט טאמരיה אבל להמצאות המשיות יש אופנים בשכל אשר אין אנו יכולים להוציאן וכן אמרו אתון על דרך הקבלה ולל' יכולנו לסתותן על דרך השכל והחקורה היה יותר רצוי יותר געללה להדרת תורה ולכבודה בנפשנו וגם אצל הכרוא תולה תורה יותר רצוי אם נכח עניינו תורה בדרך החקירה ותוכחות השכל מעתהו על דרך הקבלה וכל אחד יוכל מהבשו כי זה הוא דרך הקבלה עד הראשון אשר לא לזכה בקבלה וזה הנביא ע"ה אשר ידע כל סבוחה וכגונתה מן הכרוא תולה, ומבלעדי זה כבר הכריתנו תורה לחקור בעומקה ולدرעת סבוחה כי והחוא דעתינו והוא דבר היריעה שם שני באורים הראשונים רשות עלי כפכה ³ ואמרו אחר רצתה בו הנוף, וכבר בארנו עניין אחר וקדם בספרינו הפטוניה ספר העיבת ⁴ ונתנו שם שני באורים האל טרם ייצירת העולם והשניהם שריצה בו הכריאה והמקודם: בראצון האל טרם ייצירת העולם בכיוור וזה הפסק מציאות הנפש הקודמת למצוות הנוף ושם הארכנו בכיוור וזה הפסק וכי שרצה יבקשו שמה ועתדים אנחנו לבארו בפרק אחר בזה המשבל על הגנבה וכן הנכט על המושבל, ונשאל מאי יי' יתרוםם שמו להישענו ולעוזנו במובקשו ברוחתו ובישועתו כמה שנאמר עורנו אלהי ישענו וכו' ⁵

פרק רביעי

ראוין לך לדעת שבאמת הנפש היא הארים והוא מאה מאומה בלעדיה מפני שבאמת האדם הוא תמנוה רוחנית ושכל טבעי ולא מה שיראה לעינים בצורתי החזונית ובאמת האדם הוא מה שיצטין נפש שבלית ומה שאין בו נפש שבלית מן הנמנע שהיה בעל של

או הוא דומם או היה מפני שסרו מחשך נטע ולא יארדו אלא כפי מה שקרה מטעורי גופנים ורוחניים מן איזה מינים שהיה והאדם מורכב משני עולמות מפני שש בו מן העולם הרוחני העליון וזה השכל והנפש ויש בו מן העולם השפל הנפש והוא דגש כל מקרים. וגופו דומה לנוף הנגלי הטבעי ורוחו דומה לרוח הנגלי וחירות בחוץ נפשו בגין הוא כחוות הנפש הנגליות בגנגל ונפשו קדמת לגופו בהקדמת נפש הנגלי להגנגל ולפיקר תודענו התורה הקדמת מציאות הנפש על מציאות הנוף כמו שאמר ייד ר' יוי אחר וקרם צורתני ותשת עלי כפכה ³ ואמרו אחר רצתה בו הנוף, וכבר בארנו עניין אחר וקדם בספרינו הפטוניה ספר העיבת ⁴ ונתנו שם שני באורים הראשונים רשות בו האדם הנברא באחרית הכריאה והמקודם: בראצון האל טרם ייצירת העולם והשניהם שריצה בו מציאות הנפש הקודמת למצוות הנוף ושם הארכנו בכיוור וזה הפסק וכי שרצה יבקשו שמה ועתדים אנחנו לבארו בפרק אחר בזה המשבל על הגנבה וכן הנכט על המושבל, ונשאל מאי יי' יתרוםם שמו להישענו ולעוזנו במובקשו ברוחתו ובישועתו כמה שנאמר עורנו אלהי ישענו וכו' ⁵

(1) תהילים קל"ט, ח.

(2) הספר הזה לא הגע אלינו עד היום.

(3) דברים ד/ ל' ט.

(4) תהילים ע"ט, ט.

כל עניין מהם וישמוו נפרד עצמו ורק או יישג כל עניינו על דרך נפרד ולפיכך ראוי שנהלך שלמות האדם לגוף ולנפש. וכך גם בכל דבר עריכים אעננו לבקר אחריו יסודי הנוף ואם נמצא בסכ' וודעת נוכח לדעת שבגוף המורכב ישתו מיסודי ואלויהם יתיחסו ואם לא נמצא והנוף בלבד וודעת לא יחולו מלהתרשם מן שלשה חלקים אם מן הנוף בלבד או מן הנפש בלבד או מאסיפות ביהר. ונאמר בו מה שאמר אחד מן החכמים והוא שהנוף מה בטבע וח' במקה זה לשון החכם «אנכי התבוננתי אל זה העולם בצורתו מחפצי לדעתו ולחקור אחריו ומצאתי שהוא העצם הנפני אין בו מאומה מוחי אלא במקורי ומה שאנו בו חיים מן הנגע שיותה ועל שבול וודעת כי מצאי שיטות העולם בתבילה יפלאו במה שיבקשו השפה וכל מה שהוא דק וקל במה שיבקש הרמה וכל מה שהוא עב וקשה במה שישקע בשפה. אחר וזה מצאי שתנות הגלגולת תחלק יסודי העולם לארבעה וهم האש והאור הרים והעפר אחר וזה התבונני אל אלה הארבעה יסודות וממצאי שהם ינוו בטבע ולא בראין החפשי ועוד שתנותם הוא תננות עורן ומות ולא תננות שבול וח'ים. אחר זה מצאי שהדברים הנבראים המכלים יטורות בעלי חיים ושבול ונפלאות אין נהי הדברים המתים המכלים יטורות לדברים חיים ושבולים. אחר וזה אמרתי בנפשי אליו אלה היטרות בחטאנסם ובתומוגם בנות חיות המדברים יתחשו בס' חיים ושבול אבל שבתי אל לבי ואמרתי איך יסבלו השבל והחיקירה שטמיות מות במות וילד חי או שטמיות סכלות בסכלות יבא בעל שבול הנה ההכרה קראני נלבש עד שמצאי שותה השבל הוי אינו מיסודי העולם והוה ארגה בו עולם המצויאות וההפסד ועוד שהוא ר' ינבר' אלו יבוא מן העולם העליון. ישוב אליו אם יזדבה בעולם הזה כי לאו זוז איך תהיה המות מקור החיים או איך תהיה הסכלות מקורה לאו זוז איך תהיה המות מקור החיים או איך תהיה הסכלות מקורה השבל והכrichtי לדירוש ולהקורי אחר וזה השבל התי ומצאי שהוא הנפש היורדת מן עולם השבל והוא חווית העולם ותנותו ותבקש לכך כל מה שהוא ורק בעולם הזה אלה הם דברי החכם הזה. ואם הדבר כן ברור הוא שתגוף מה בטבע אין בו חיים לא בשלמותו

בעל חכמה השתי נפשות מרות למשמעתה בצעניות ובגבורת אשר אין מדוין המבוות ועצם השתי נפשות יתחלף בעצם הנפש השכלית ארצת בו שמותן הרעות תחלפנה בארכע מרות הנכוות המועלות הטעלות ממעלת הסכלות התחלף בחכמה אשר לנפש השכלית רכות לה לב והצלות בגבורה וכח ההנין ואמותה העגינות והעוות והחלפה מן הנפש האמוחית התאהו והגאה והכעה ואם תהיינה הצלות והכעם והדومة לזה בצעניות וענוה והכנה מעשה הנפש השכלית שית הנפשות בעזה אחת עם הנפש השכלית לעשות החוב ולהשען על חכמה אשר בנפש השכלית תתקשנה אליה ותהיינה מושרוות עמה בעולם הבא בהשראה וקיים ואם היא אריצה בו הנפש השכלית תטה אחר החוש תחת הטות החוש אליה ומתפרק אחר הנגנתן בשבל אשר בה חכמה ותבונת התחלפה בסכלותן ומוחות המבוות בממן ומרון הרעות ותאבר על יין והן תאבדנה עמה בעונש ובגערת. וזה הוא אמר כל' ועתירם אעננו לבארו למשה בעוד האל.

פרק חמישי.

דע כי שמעתי אמר מבחרי המומלמאים וראש חכמי המדרשים ונכון הוא שלם בחכמה וחוק בשבל ובאמונה אשר חזיע אמר שהשבל וודעת לא ימכוו בזאת הצורה האנושית אלא באסיפה שלמותה וכח' אשבע שהוא אמר רצוי רחਬ ונחמה. אבל צרכיהם אנחנו אמר כי כאשר נקרא אה' דבר שלם יתפרק מן ההברחה לשלים וללא וזה אין בו שלמות ולא חלקים יודע שהחלקים הם הנכילים מן הדבר השלם ומבלעדיו זה לא יקרו חלקום וראשת החלקה. ואת השלמות האנושית הוא החקלה לנוף ולנפש. הנה אין ספק אצלו שהשבל ברצונו להשיג איזה דבר על דרך נפרד יידלוו מן בלעדו ויסירו ממה שמחובר אליו ואחר וזה ישיגו על דרך נפרד בעצם המפריד כי כמו שהחוש לא יישג דבר נפרד ופשוט כן השבל לא יישג דבר מורכב ובע' אם לא יבין עניינו יבחנים ויסיר

ולא בתרנגולו הנשעות בלבינו והוא הנפש ועל זה הדריך לא יפלא שהנפנות ישובו אל יסודותיהם אשר באו ממהם אם הם הצליחו בראעת האמתית. ובבעוריה הטובה כמו שאמר שלמה ע"ה וישוב העפר על הארץ כשהיה והרוח תשב אל האלים אשר נתנה (4).

פרק שישי.

כבר דרינו שיש לארם שלש נפשות ואחרים יקראו אותן שלשה כחות והכתוב פעם ייחם הנפש אל החיה ופעם ייהפנה אל האדם וסבנת זה הוא מפני שנפש שם משותף לכלו לכל השלשה כחות כאמור אשר בידו נפש כל חיה (2) ארץ בו כל החיות והאנשים ובאמרו רוחם בשר אש פרט הרוח האנושית. ודע שאין הבדל במניות הנפש והרות בין התורה ובין בעלי הוכחות החזניות אלא ביהם ולא בעיניהם מפני שמה שאנו חנו מיחסים אל הרוח הם מיחסים אל הנפש הנה אין הבדל ביןנו וכינו אלה מהם אשר הצדק ארם בעיניהם כי הם כולם מיחסים המרות השכליות וזריעות האלהיות והכחות הנוגנויות אשר בשני חללי הלב הימן והשמאל אל הרוח והכחות להפר זה באוזה מקומות ולא בכלל מפני שהוא מיחסם הכהות הנוגנויות אל הנפש כאמור כי הרם הוא הנפש (3) ועוד אך בשר בנפשו דמו (4) והענינים השכליים האלהיים אל הרוח כאמור והרוח השוב אל האלים (5) ובכל הדבר הוא ש nephesh אצל הכתוב באיזה מקומות נוף ולא הרוח ואלה ייחסו שהרוח נוף ולא הנפש הנה הבהיר הוא ביהם אבל לא בעיניהם ובכל הדבר הוא לנפש שם משותף ולפעמים הבהיר ישמש בה לעניינים אלהים יכירה על דרך כלל הארץ

(1) קהלה י"ב, ז.

(2) אובי י"ב, י.

(3) דברי י"ב, כ"ג.

(4) בראשית ט, ד.

בו שהוא יכול בנפש מדרות השלוש נפשות אם הן כלן בעזה אהה לעבור את הבורא ברעת ובמעשה וראייה לה. מאמר דוד ברכיו נפשי את יוי (1) וכائلו אף הרוח השכלית והשתני נפשות האחרות ויהוק והכחות אשר בכל האברים. וכבר אמר בן סينا בכאור מלת נש מה שאמור אחריו וכל קרבו את שם קרשׁו (2) וריצה בו כל הנפשות השם משורף לארם ולהיה ולצמיח ובענן אחר שף האדים ומלאכי השמים וזה כמו שאמרנו שהבחוב יכאר מלת נש על דרך כלל שלוש נפשות. ואם יזכיר הרוח לבניה בונתו הרוח האלהיות בלבד. ואל יתעה יותר מאשר אמר קהלה ורוח הבהמה היורדת היא למיטה לארץ (3) כי אין כונתו רוחות הבהמות מן הבקר אלא נפשות האנשים הרומיות לבהמות כי לא חכם ולא כסיל מסופקים שנפשות הבהמות למיטה מן הארץ אבל רצה בזה נפשות אנים הנבערות מדעת וממעשה אשר היו במציב הבהמות והתעטפו ברעות הנפשות הנוגניות וכן אמר רוח הבהמה היורדת היא למיטה לארץ כמו שעמידים אנחנו לכוון בפרק הנפשות הרעות בסוף הספר ממאמנו ירמיהו ע"ה וסורי בארץ יכתבו (4) יוי ישמרו מלמרן מן עבירותם ומן הדעת והמעשה אשר לה בראנו.

פרק שבעה.

ועתה ברצינו ליבור דרך השאות הנפש אחר הנוף בראיה ברות ונאמר הדברים המורכבים מן היסודות ישובו אל יסודותיהם והנפש נ' כ' תשוב אל יסודה וכבר יתاهر מאמנה החכמים אשר הצדק אתם עם משפט החקירה הובונה שכל אחד מן הכותן הנאים כאשר יתפרק ישוב בלתי ספק אל עצמו ואל יסודו וכן המורה העוגנה

(1) תהילים ק"ג, א/

(2) שם.

(3) קהלה ג, ב"א.

(4) יורטה י"ג, י"ג.

הבל הגת אברנו בדמות הכמה והשבתנו לחיים אחרים אשר הם חי
העולם הבא חכמה והדומה לה הוא שהפרוט. על פי הנבל יפתח
מיוריון מן הזרק הראשון אחר שהשיג מטרתו ואחר זה ישוב ויקשר
על דרך אחר וכל פעם שיפתחם ויקשרו הוא בחכמה ולן פתחם
וקשרם بلا חכמתם פועלתו הבל וודע כי ראנן שהרבאים המיסדים
על ארבעה יסודות כמו הרוע הנורא לא יצמח ולא יהיה יפה מאשר
היה רק בהשחתת גוףו והוא הסבה לנדרות עצים מהדרים ופරחים
הנתנים ריח כטף האגנו והרבעי געטטען ותרומה להם הנה השחתת
גוףו חכמה והשברתו ניב' חכמה זהה יוננו שהשחתת גוףנו הוא סבה
וחכמה למלאתנו בזורה אחרות רוחניות מוחירות כמו המלאכים הרוחניים
הקרוכים אל יוי' תחת זאת העבה התבטה ותפזרות וכל זה ניב'
חכמה. וכבר אמרו הנביאים ולן הכתמים במו זה. ישעה אמר או
יבקע בשחר אורקה וארכתק מחרה הצמאנו וני⁽¹⁾ רוחה בוה אם תהינה
מדתוך כמו שהארה הגבאי קודם זה הלא פרט לרעב לחםך וני⁽²⁾
או יבקע בשחר אורך וארכתק מחרה הצמאן ולהלך לפניך צדקה בכור
יוי' יאספק אליו כלומר אל המלאכים אשר לפניו יוי' עם זה הגוף
יאספק ולא יתכן שייהיע עם המלאכים אשר לפני יוי' עם זה הגוף
המורכב הנמצא ורונפנד הנה ברור הוא שייהיע אחרת הדומה
ל מלאכים. כמו וזה אמר הבבוד בשם יוי' ליהושע בן יהוצדק הכהן
הנידל אם בדורבי תלך ואם את משמרתי נשמר וنم אתה הריין וני⁽³⁾
ו תראה יבו אל המלאכים העומדים לפני זה אמרו בין העומדים אלה⁽⁴⁾
ורגנס התרגום בין שרפייא האלין. כמו וזה אמר יוי' לרומיינו ע"ה אם
תשוב ואשיבך לפני העמד ואם תוציא יקר מועל כמי תהיה⁽⁵⁾ וענן

(1) ישעה נ"ת, ח.

(2) שם ז.

(3) זבואה ג' ז.

(4) שם.

(5) ירמיה ט"א, י"ט.

תשוב אל הדש והדם ישוב אל האיר והטהול אל הימים וקמה
השchorה תשוב אל הארץ מפני שהתרה השhorה חמיה ישבה בטבע
הדאש והדם חם וטוב בטבע האיר והטהול קר וטוב כטבע הימים
ומתרה השhorה קrho' ישבה בטבע הארץ. הנה בשיתפndo אלה הארכעה
כחות ישובו בלתי ספק אל יסודותיהם ולפיכך כל המורכב מהם ישוב
אליהם אך אחרי שמציאנו באדם כח חמישיו הנעה על אלה המתעניים
והוא הבהיר החשייל אשר בו הבהיר והמוחשב והחמה והתקינה לכל
תכלית ירענו שיש לו ניב' עצם אשר ישוב אליו כהשתת שאר הבדות
אל יסורים. ועוד מציאנו שזה הבהיר חמישיו יציר בנפשו כל הבדרים
ויכרים וידרשו אחר איבות עצם החזונית ואך יסוב המצב אם ירע
הגוף או ירבה או יעבור מ מצב ידיעות הנפש לא העברונה עמו
ולא תחלשנה בחולשתו. ואל יחשוב החושב בראשו חוליה אנוש אשר
אין בכחו להביא דבר מה בנפשו שהוא מחולשת הנפש השבלית ואינו
רק ממהלת הכלים הנפנחים וחולשתם למפור חפזיהם בנפש. דע זה.
ומפני שהחזרה והיניעה תלכנה אחריו הנפות להלוש لكن הוכחנו ממה
שמצאנו שהנפש בעבה את הנפש תשוב אל סודה. עצמה אשר ממנו
באח היא והבמה ולא העבנה היודיעות רק תהינה יותר ברות ווכות
מאשר הוא בעת שהחזרה עם הגוף מפני שהוא לה במקף המסתור
אורחה וידיעתה ולן היה כמו שאמר האומר שהנפש הכללה בכלות הגוף
לא כתבה תווות המות עליה באבדון גופה ועוד לו תכלת הנפש
ותהיה לאין בקש רחמים על המותים והחפלוות בעת קבורות והחלכה
על קבורה תהינה שחוק ותבל ולעג אחריו שאין במו הוועלה למי
שבלו ואביו והוא לאין וגס אין במו תועלה למבקש רחמים עליהם
למתפלל בעת קבורתם ולהולך על קבורייהם ובכל זאת אין עם אשר
לא יעשה זה ומולם יאמינו בהשאות הנפש אם בזיהעה או בקבלה.
ואחריו שמציאנו שהמות נוראה מאות יוי' הסבה המצלת את הנפש ממנה
היא שוחכם לא יזרים מה שבינוי רק יוציאו במצב אחר מפני
שהוחכם לא יתץ מה שבנה ולא יפתח מה שקשר אלא מפני שעדים
לענן אדר ולן בנה ההרים כפי מה שהיota בתחללה בלבד הוספה
ולא גרען פועלתו הבל והויזר יטווים ווועלה געלה מלעשות זיבר

זה הוא אם תשובי אליו זו ונקי אשיכך זולפני העמוה. ולחוץיא יקר מזולל שני עניינים האחד אם תשיס הסקל למלומר ותודיעתו מה שירבקחו אליו לפני העמוד בצוות מלך והשנו אם תוכה את נפשך חיקירה והנתרמה מן הנוף הנבואה והשפכל בעשיית המצות וחרקחת המרי לפניו תעמוד וריצה באמריו יקר הנפש ובאמריו זולן הנוף הסקל ובאמרו כפי היהת תוכנתה תחיה בלומר כמו שהיהת נפשה מוחרה וכוכת בן היהת בשובבה ראייה לעמוד לפניו מפי שמשפט הפקון הוא להmerc לבלו כמו שהיהת בעת אשר הפקד והגשמה הוא פקדון יוי' יתעללה יותרם כמו שאמרו החקמים זיל זעל נשותינו הפקודות לך.⁴ והגשמה תשוב למצבה הייתך געליה אמרו והמשכילים יוחרו בדור הרקע⁵ זה מוציאתנו על דרך יונת טיב יותר געללה כאשר אנחנו עריה וזה שנטכל באור יוי' ונתענג בתבונת חזך ונחיה חפשם מצרכי הנוף כמו האכילה והשתוויה והדרומה להן כמו שנאמר מה רב מובך אשר צפנת לראייך⁶ וריצה בזה טובו הצפין אשר הכין לחוטים בו מפני שהוא יותר שלם ונבחר משב העולם זהה אשר נבר בני אדם כי טובו העזפון הוא שכלו ורותני וטוב העולם הזה הוא חושי וגופני וכאלו נאמר שטובו הצפין נבחר מטובו הגלוי אשר הוא נבר בני אדם ואחד מן המפרשים אמר שטובו הצפין אשר הוביל התבוב לחוטים בו נאמר לימות המשיח וענין אמרו נבר בני אדם זין התוכחות אשר תהיינה לעמים בראותם מה שנני יוי' להחוווקים כאמונתו. ולפי דעת הփירוש הראשון יורה בכך. וכן אמרו החקמים של שהצדוקים יהוו כמלכים ואור השבינה ייקום. להם במקומות האכילה ויהוו חפשם מצרכי הנוף וזה לשונם העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה ומי⁷ ותבאו ראייה ממאמר הבהיר ויהוו את האלים ייאכלו.⁸

1) ברכת מודים.

2) דניאל י"ב, ג'.

3) תהילים ל"א, ב'.

4) ברכות י"ז, א'.

5) שמות כ"ה, י"א.

פרק שמעין.

בענין שמות הנפש. רע שמות הנפש מפורים וענינים סודות נעלמים וכאשר תרצה להוציאם מסתוריהם ומבוניהם התמצא עיקבות עניינם מהם ובם. ושמות הנפש הגלויים במקרא מלבד הנתרים בו הם עשרה במספר כי עשרה העניינים הנמצאים בהם והם מפורים ואספתיים ממוקומיהם זהה במספרם:

- א) נר.
- ב) נשמה.
- ג) יתרה.
- ד) היה.
- ה) נפש.
- ו) רוח.
- ז) לב.
- ח) עלםת.
- ט) שלומית.
- י) מחולת המתחנים.

ובכיאור אשר אנחנו נותנים לענייני אלה העשרה שמות הוא בגורותיהם ומקומותיהם. הראשון נר הוא בענין השפעה אור החיצון ותרומם ויתעללה וזה היא הנירובת הנמצאת בעצם של הבורתה בלי כל ובלי אמצעי ארץ בו בלא זמן ובלא מקום והוא כמו הנר הנדרך על ידי המPAIR הנדרך כאמור נר יוי' נשמתה אדם⁹ והוא השבל הרותני הבא ממנו אל בני אדם ובו יכירו אותו והשם השני ונשמה וענינו כאשר הגע לבני אדם מן היוצר ארץ בו מן אור הבורת היה להם לנשמה ונחיתה אליהם התהברות נר האור כן הדואר הנדרך כאמור נשמת אדם¹⁰ ומאות התהברות אשר הוא מאור הבורת יתעללה

11) משלו ב/ב"ג.

2) שם.

את עצמו המבקש מנוחה בטבע, סובבת הוויה גינה מפני שהיא תשגיה בכה הטבע על כה הדם אשר בשני חללי הלב הנולמן הנגידים הרופאים אל חלק העلى מן הגוף בוגר תקראה, ואבחר וחלק המזוקק ממנה יבראו בחותם החמושים כמו הדיאת המשמעה התעם והמשוש וחלק המזוקק אשר בחמשת החושים עליה אל הנגלת ייברא בו כה הדמיון לדברים אשר אינם מושנים בחוש ומין החלק המזוקק אשר בגלגת עליה בהור המוח בשכל וברא כה המחשב וכח חוכין אשר באחורי הראש. וזה הוא מורת הדם הנולמן חלל הדם אשר בלב והודם אשר בחלל השמאלי אשר בלב ירד לבצע ולהשלים מה חלק התהתקמן הנוף וירן אליו הנעה טביעה ושומר כחתיו עד שיכלתו בו הפעולה ובזה הדם הנוח הנפש והגען ליפיכן אמרת ה תורה על כה הדם דוחזק את הנפש כי הדם הוא הנפש ⁽¹⁾ ועוד כי נפש הבשר ברם הוא ⁽²⁾ ואמרתו נ"ב בנפשו דמו ⁽³⁾ וירע שם יובל דם אדים עד שלא ישאר בו שער מה שיוחיק בבח נפשו ימות, והענן השני מן נפש והוא צרכה למנוחה בעולם הזה והעולם הבא וההוא בכלותה את מלאכתה בנוף ובבטבשו מפני שהוא תקשה בשאלת סבת הרכבים ואשר תבקש ענן שכלי רוחני אשר שינעה בו תמציא בו מנוחה וועג ושלוה ומרגעה ובalgo ידעה אותו מכך אך שכחו ואו היה כמו שימצא אבדתו שנאברה ממנו כמו שאמר הכתוב עד שמצאי את אהבה נפשי אחותו ולא ארפנו ⁽⁴⁾ וכדומה לה נאמר נ"ב על המנוחה עמדו על דרכיהם וראו ושלאו לתהבות עילם אי זה דרך הטוב ולכז' בה ומצאו מרגענו ⁽⁵⁾ והויר הנביא את העם באמרו עמדו על דרכיהם להגות בדעתם כמו

- (1) ויקרא י"ג, י"א.
- (2) שם.
- (3) בראשית ט, ר.
- (4) שהיש ג, ר.
- (5) ירמיה ו, ט"ג.

יהיו לאדם הדעת והחכמה והחיים הנצחיים כאמור כי עמק מקור חיים באורך נראה אורך רגה ענן אורך הוא נר יוי והוא מקור חיים וזה הקום וההשאה אצל יוי יתעלה וזה ענן נר יוי ענן אור שאנהנו יוצרים המדריעים והתקומות בוה הנר אשר הוא נר המאיר לזראותנו כל מה שנעלם מathan וলפיקך נאמר חפש כל חדרו בתן ⁽⁶⁾ וכן אמר אליהו, אכן רוח היא באנו ונשחת שדי הבינים ⁽⁷⁾ וזה ברור ואין צורך להאריך. והשם חלשי יהודה וענינו שהוא אחת ואין בה מספרים רבים ודברים שונים כמו בנוף אשר הוא מבשר ודם וגינויים ועצבים ועורקים ורמ"ח אברים מלבד שאר המטפחים וכל דבר כה מוחה. ויחידה גמורה מצילה מוחרב נשפי מיד כלב יהודת ⁽⁸⁾ הנה נשפי הוא כמו יהודתי. והשם הרביעי היה וענינו שהוא בעל חיים ונכח לא תמות ולא תכללה כמו הנוף אך הגמל ותענש כפי נתיחה לאחד מן האזרדים. והשם הזה גמור נגור מן והמתו היהו לחם הוא כמו ענן מאכל. ונגור עוד מן ותקרב לשחת נשפו וחוותו למיטים ⁽⁹⁾ הנה ענן מאכל וחוותו אחד ולשחת ולמיטמים אחר. והשם הזה משותף לבני אדם נשפו וחוותו אחד ולשחת ולמיטמים אחר. והשם היה משותף לבני אדם ולפלאים כאמור וקהל כנפי היהות ⁽¹⁰⁾ והחותיות רצוא ושוב ⁽¹¹⁾. ומשתתף נ"ב אבל בענן אור להיות הדורותם כאמור זאת היה אש תאבל ⁽¹²⁾. והשם החמישי הוא נפש וענינו יתהלך לשני חלקים שונים זה מוה וגמור מנוחה אחת הראשון שהוא בעל גינה וועל והשטי שהוא בעל מנוחה ושלוה מפני שבמלות מנוחה ושלוה לא תאמנה אלא למי שנע

(4) תהלים ל"ג, י.

(2) משלו כ, כ"ג.

(3) אובי ל"ב, ח.

(4) תהילים ב"ב, ב"א.

(5) אובי ל"ג, כ'.

(6) שם כ"ב.

(7) יוחאל ג, י"ג.

(8) שם א, י"ד.

(9) ויקרא י"א, ב'

מאמרו רוח איש יכול מוחלו¹⁾ וنم והרות תשוב אל האלים ג.²⁾
ומזה עשה מלאכיו רוחות,³⁾ והשם השכיעי כבוד והוא שם לנפש
הכבד והכבודה במדוע ובמעשה מפני שהחיות חכמה היא במלעת
השכל כי ואנשימים מזאת המדרגה הם אבל היו נפשות ונפשותיהם שכבים
ושכליהם הם אוור מושאל מאות יוי' יתעללה מפני שהשכל הוא כבוד
כאמרו לנו לנו לבי אלים אשיה ואומרה אף כבוד⁴⁾ ונפשי ולבי עינם
שכלו והם נ'כ כבודו והאנשימים אשר בזאת המדרגה הם במלעת
המלאים והכבדים כמו נפשות האבות והגבאים עיה וגורתה מן لكن
שם לכבי ייגל כבודו אף בשרי ישן לבטח⁵⁾ הנה נזכר השכל
ונפש ותגוף בפמק אחיה. והיוთר ברור הוא אמר יעקב ע"ה בסודם
אל הבא נפשי בקהלם אל תחר בבדי⁶⁾ הנה עניין סודם בעין
קהלם ואחד בעין התבוא וכמו כן נפשי הוא בעין כבודו. דע זה והשם
השמי הוא עלמה וענינו שהנפש נסתרה מן העינים כמו ואם העלים
יעלמו⁷⁾ מפני שהחוש לא ישיג אותה רק פועלתה וענין אחד מפני
שהיא תתקשר בילד בגדרו וכבר נרמו על זה הענן באמרו על עלמות
שיר⁸⁾ ירצה בו על מסתרי הנפשות והם כל הומר וחוירים אשר להם
הסגולה לעורר את הנפש כמו שנאמר בלהקת המשוררים וכוריה ויעיאל
ו. ובנבלים על עלמות⁹⁾ ומפרש אחד פריש על עלמות שיר נסתר
ואין זה נכון כי השיר נשמע והנסמע הפרק הנסתיר ואחד מהם פרישו
על הנפשות הנמרות מן העינים אשר התענגנה בשירים המעוורדים
אותן והנותנים להם תשוקה לדברי נכויות וזה הוא הפרוש הנכון

(1) משלי י"ת, י"ד.

(2) קהילת י"ב, ז.

(3) תהילים ק"ה, ז.

(4) שם ק"ח, ב.

(5) שם ט"א, ט.

(6) בראשית מ"ג, ו.

(7) ויקרא כ', ד.

(8) תהילים ט"א, א.

(9) ד"ה א' ט"ז, כ.

שנאמר דבריך יו"ה דורייני¹⁰⁾ וכן אלמלה פושעים דרכיך²⁾ ורצה
באמרו שלא להיבוט עולם חקרו אחר הדרגות השונות ובאמרו איזה
דרך הטוב ולכו בה ראו איזה היא הדעה הגונה והטובה ולכו בה
ו贊ה באמרו ומנווע לנפשכם אם כן תעשו תמצאו לנפשכם
מנוחה ומשינה מנוגעה ושלוחה באשר הדרשו כי דעתכם נכונה מכל הדרגות,
גוזה נפש בעין מנוחה מן שבת וינפש³⁾ וגורתה בעין ניעיה וועל
ועיפות מן נפש עיפת⁴⁾ ומרגע גופייה קרובים מאד בעין
גורת יהושה אל בני אדם הרבה במרקא כמו תרבי נפשי עז⁵⁾
וכמו ברבי נפשי אתה יו"⁶⁾ חי יו"י אשר עשה לנו את הנפש הזאת⁷⁾
ושמעתי מן חכם אחד שפלת רוח בערבי הוא בעין ראה ותשפה
העברית תחוק זה כי רוח גוזרה מן רוח והצלחה⁸⁾ ובמו בן היא
גוזרת בערבי מן ראה ונפש גוזר במו זה מן שבת וינפש⁹⁾ וגופייה
ווח קרובים בעין כמו נפש ורות ואשר אמרנו שרוח הוא בעין אויר
הוא עניינו הגלי והאוויר הוא עניינו הנסחר ושינויים נכונים. והשם הששי
רוח והוא יתחלק לשמנה עניינים ונעווכ באין בואר הששה מהם וגוכיר מהם
שני עניינים והשביעי בוה המקום והוא שקיים הנפש בגוף הוא רק על
ידי נשימת יסוד האויר וכאשר הבדל נשימת ונפשית האויר לא
תהייה לה תקומה בגוף ולא לגוף בלבד גורתה בעין אויר מן
הילך הרוח ועל סביבותיו שב הרוח¹⁰⁾ וגורתה לבני אדם הוא

(1) תהילים ב"ה, ד.

(2) שם ג"א, ט"ז.

(3) שמות ל"א, י"ג.

(4) יודניה ל"א, כ"ד.

(5) שופטים ח', ב"א.

(6) תהילים ק"ג, א.

(7) יודניה ל"ה, ט"ז.

(8) אסתר ד', י"ד.

(9) שמות ל"א י"ג.

(10) קהילת א' ו.

קרבה אל נפשי נאהה¹⁾. אדריך זה דמה אותה להכאת הרוף בשתי הרים בימין ובשמאל ריצה בוה שרגנש נמצאה בין שני דברים הנועוים אותה וחותמניים אורה כל אחד לאזרו והם השבל והטבע אשר כל אחד מהם ישבחו אליו כמו האיר הנע בתפקיד הדרים והשבל ייענה בידיעתו הוכינה אל עולמו התעלין יושנה אל המדרים כדי שתמצא בהם מנוחה ותפנה אל צדו בהגנה כאשר ירחק ממנה כמו הפאת יד הימין הפלוכה את האיר אל צד ימין והמעוררת אותו אליו והבאת יד השמאלי היא בענן שהעלם ימושך הנפש אליו ויקשרנה אליו ומשנה אליו אחריו ואל דתאות התבוניות ועסוק הגוף וצרכיו ותיפה אליה עד שתקץ אדריך. וראיה לזה הוא מה שאחנו רואים ותיפת השפעים החשק כעלם העlian ותה אל מוקם מנוחה וכל זה הוא בתנועה והשבל הנמשל לכדי היונית ולפעמים תרואה פונה אל אהבת העלים ונבקשת המשאה ותחטור בכל עז להגעה אל מטרותיו והתקשט בעינו כמצאת שלום²⁾ ונאמר עוד שבוי השולמית וג' ו' והשם העשרוי הוא מחולת המהנים וכו ענן נפלא וזה שלמה ע'ה המשיל את הנפש הנמצאת בגוף לשבי וכמו שהאור החבוש בתוך המוכה בשתי הרים ביד ימינה וביר שמאלית משני צדדיו יצא קול צדי ואננה אף אם הוא חבש במעפת הגוף תודע ברבים רגשותיה בתשכחות אף אם היא חבשה במעפת הגוף תודע ברבים רגשותיה בתשכחות ובמאמרי מדע ובגנוני אלהית כמו קול האיר החבוש בתוך ואmittה העין הוא שלמה ע'ה דמה הנפש לאסיד בבית כלוא ונחצעק עד שיאו מסרו להוציאו לחפשו יושב לבתו כשוב האיר אל יסודו. ובדומה לה נאמר תבאו לפניך אנקת אסיר³⁾ הוציאה טפסגר נפשי וג' ו'

ויבזה בבו ותעלם הוות.

ובבמגנים יתאר מצב מי שנבנם בשתי מוחות היהוד כל אחת

(1) תהילים כ"ט, י"ט.

(2) תהילים ג', ט'.

(3) שם.

(4) אקראייה י', ב'.

(5) שם.

ומה שברך לך אמרת זאת הנוראה הוא אמרו שמן הורק שמק על כן עלמות אהבון⁶⁾ ופירוש עלמות הוא שהנפשות היודעות הנתרחות האהבה יוצין הנסתה מאד והנגלת מאד אין יعلا על כל שום איש לפרש עלמות בכחולות ובנות ונערות ובדבר הרומה לה אך פירושו הוא אהבת הנפשות החכומות את יוצרין ותעללה ותשוקתן אליו כמו שנאמר אם זכריך על יצועי ג' ו' ובן נשפי אוירך בלילה ו' ו' וכן דבקה נשפי אחריך ו' ו' וכן נצאה נשפי לאלהם לאל חי ו' ו' והשם התשייע הוא שלומית והוא ענן הנפש השבה בשלום מן נסיעחה לעולם הזה והחוורת אל רבה בשלום עם מה שקרה ממעשים טובים ומדעים נכונים וראויה הוא שתקרא שלמות על דבר נסיעחה בשלום. כמו שתראה מה שנאמר עליה אני חומה ושדי במנדרות או הירתי בעינו כמצאת שלום⁷⁾ ונאמר עוד שבוי השולמית וג' ו' והשם העשרוי הוא מחולת המהנים וכו ענן נפלא וזה שלמה ע'ה המשיל את הנפש הנמצאת בגוף לשבי וכמו שהאור החבוש בתוך המוכה בשתי הרים ביד ימינה וביר שמאלית משני צדדיו יצא קול צדי ואננה אף אם הוא חבש במעפת הגוף תודע ברבים רגשותיה בתשכחות אף אם היא חבשה במעפת הגוף תודע ברבים רגשותיה בתשכחות ובמאמרי מדע ובגנוני אלהית כמו קול האיר החבוש בתוך ואmittה העין הוא שלמה ע'ה דמה הנפש לאסיד בבית כלוא ונחצעק עד שיאו מסרו להוציאו לחפשו יושב לבתו כשוב האיר אל יסודו. ובדומה לה נאמר תבאו לפניך אנקת אסיר⁸⁾ הוציאה טפסגר נפשי וג' ו'

(1) ש"ש א/ג.

(2) תהילים ס"ג, ז.

(3) ישעה ב'ג, ט'.

(4) תהילים ס"ג, ט'.

(5) שם ב'ג.

(6) שחיש ח' י'.

(7) שם ז' א'.

(8) תהילים ע"ט, י"א.

(9) תהילים קמ"ב, ח'.

ל'אברהם אחריו שגופו יתחבר עם גופות עובדי עבודה זהה וועוד שאברהם נפטר בחרבון ותרח בחורן וביניהם יותר מקין פרסאות, וכן אין ספק אצלונו שלא היה לא למשה רבנו ולא לאחנן אשר נאמר בהם והאפס אל עמר כאשר מת אהרן אחיך ונ' (ט) שם קרוב ונואל בנהבו ובהיר חתר הנה בדור הוא שהתויה רצחה באמרה והאפס אל עמר אל המלאכים אשר מביניהם באה נפשו ותשוב אליהם והאפס אל רעותויה אדר שחוותה נפרדה מהן دون מברכוות אזהה בברכת שלם. ובבר אמרו חכמיינו ויל' שב' מי שנאמר עליו וגנע וייסף אל עמו הוא צדיק גמור וזה לשונם כי הא דרבינו ורב חמא בר ביז' וראי אמריתו טשנית דרי יוחנן שב' מיתה שיש בה גויהה זו והוא מיתנתן של צדיקים אמר לה' אין והוא דור הפלול אמר ליה אין גויה ואיפיה קאמרין והוא ישמעאל דברתיכם ביה גויהה ואיפיה אדרחבי אתעורר בה רבא אמר לה' דודוקי הכי אמר ר' יוחנן ישמעאל עשה תשובה בחיה אבץ' (ט) ולפיכך וכמה שיאמר עליו וגנע וייסף אל עמו (ט) וזה יברר מה שוכרנו שהנפשות הטובות והעושות השובבה פוגשות עם מכיריהם מללאכים. ואם ישיג לעלינו משיג במאמר התורה על אברהם ואתה הבוא אל אבותיך בשלום וכו' (ט) נשיב לו שכונה בוה אבותינו הצדיקים כמו עבר אשר היה אבי אב אברהם וננדל אברהם בחיה אבוי ואדם אלה הם אבותינו הצדיקים והם עמודי העולם יוסורי ובצח שבו ואדם. אלה הם אבותינו הצדיקים והם עמודי העולם יוסורי ובצח שבו אחר גויהם אל מלכות שמים עם המלאכים כי הם עקי' המדברים וראשי הנביאים היו מבניהם ולא מבילדם. ומה שיאמת לך זה הוא שהברון נקראה קריות ארבע טرس שנקברו בה אברהם ושרה יצחק ורבקה יעקב ולאה הנה הארבעה הם אדים וחות נח ואשתו ושם בן נח ואשתו וער וער ואשתו ולבן נקראה קריית ארבע טרס שנקברו בה

(1) דבירות ל'ב' ג.

(2) כבאו בתורה י"ז, ב'.

(3) בראשית כ"ג, ט"ג.

(4) ט"ט-ט"ג, ט"ג.

מהן בנסיונו ובבחינתו ירצה בו שהנפש הייתה בראשונה בין עצאות החסמים ואחר רות היתה בין עצאות הארץ וכשהשוב משמה תבקש מקומה הראשון אשר תברך מהיתה שם כמו שנאמר בוה ילכו מחול אל חיל וכו' (ט) ואם תשובהה היא בשלום תבקש עצאות הראשונים ושליטונם האמת הקים ותגצויח אחר זה הפוגש את רעתית הרשותות וכבר שלמה ע"ה שון מברכים אותה על ביאתך בשלום מנשיעתה והחוותה אליהן; ומזה שיבדר לך דמיון שלמה בענין פישת הנפש עם רעותויה הוא אמן לה שובי שובי השלומות שובי שובי ונחיה בר' וכו' (ט) על דרך ט' שב' מנשיעתו בשלום ורעו מברכים אותו והנפש תשיב לך' ותאמר מה תחוו בשלומת כמחולת המהנים (ט) ר' ל' שהיא היהת בין שני מושכים כמו שאטנו ובשני מקומות ותתאונן לפניהן על מה שאירע לה בנשיעתה ועל מה שקרה לה בפרידתה מותן וכאלו תאמר איך יכול להיות מצב מי שהיה בין שני מושכים מושך לעין ומושך החתן ואיך יכול להיות מצב מי שהשלך מן הרום אל התחתית מן עצאות העשאים אל עצות הארץ מן מקום העונג אל מקום העזב מן הבטהה אל הפחד מן הטוהר אל הטמא מן הפשט אל המורכב מן החיים הוכים אל החיים הנאלחים ובכלל תנור על מה שפנעו בה אלה הדברים. ומה שיבארך לך שהנפשות הטובות תאספה אל רעותויה ומכיריהם מן המלאכים הוא מאמר התורה על האבות והנביאים וגנע וייסף אל עמו (ט) ואין ספק אצלונו שהחבור והאסיפה לא נאמר על הניפות מפני שכליון הניפות טבע' הבהירונות וכליין הרוחות טבע המלאכים ולכן אמרינו כי וייסף אל עמו הוא חבר הנפשות וראיה להו הוא שלא רצחה התורה באמרה על אברהם אבינו וייסף אל אל אבותינו הרח ונחור והזרמה להם תהיה האסיפה הוזאת עונש

(1) תhalot פ"ד, ח'.

(2) שח"ש ז' א''.

(3) שם.

(4) בראשית ס"ט, ל"ג.

(5) שם כ"ה, ח'.

הנה וכרכנו לך אלה עשרה שמות הנפש בגורותם ועיניהם אשר לא ירצו רק בעיני מי שהבננו חלשה ואין לך דעה ישרה ומשפט נכון ולא יודה על האמת ואין לנו ערך עם מי שלא הבן. ויש מי שיראנו עליינו ואמר הנה החכמים הוכירו רק חמשה שמות לנפש ואיך ייעז אחר לאמור עשרה אבל אנחנו נשבחו שהחכמים הוכרו החמשה והגמלים והעלימו החמשה הנתרים אם מפני שהתרפו בוכרם או מפני שידיעו כי מעתים ומה אשר יבינו אלה העיניהם כמו שבאמת הוא דרך מי שיישיג علينا והמננה אותנו כי לא יבין אורחותם לנו נתנו החכמים השמות אשר הם לפי בה הבנות והעלימו אלה אשר בח הבנות לא יסבירו. והמאמר הזה כפי יכלתם והתשובה הזאת רצiosa להם והטעם להו הוא מפני שהירויות האלהיות אצל העברים על שני דרכי מון התלומות חכמה כי בפלים להושיה ג' ו' ורצה כמו שנאמר ונדר לך תלומות חכמה כי בפלים להושיה ג' ו' ורצה וזה הנתרות והגמלות. ולפיכך העלימו מה שציו גלו מה שרצו כמו שנאמר הנתרות ליי'. אלהינו והגמלות לנו ג' ו' וענין הנתרות הוא עין התלומות ואנחנו לא הובינו אלה הדריכים רק לאשוי לך אשר רעם הנינה גלה את פני הלוות כי החכמים ויל הוהרט מלוחבר דברים כאלה באוני כסיל כי יכו בהם ויתלצץ במדברים כאמור כאוני כסיל אל הדבר כי יבו לשבל מלך ^ו וזה קל להבין מפני שהשליח חסר ביסודי הדריכים השכליים ובחקים ומסכת חלשת שכלו יכו למה שהוא יותר נאה ויותר כורוד בנאמר גיב ברוך בשscal הילך לבו חסר ויאמר לכל סבל הו ^א) ונאמר עוד כי הוראה להחשב בקטנים לא העצנו כי הוראים לא ידעו יתרון הואר מן החשך וח:right>רשים לא יתעננו בנעימת השיר וקולות החומרה והאור והחשך ישו אצל העורם לנו לא ידע ערך אלא מי שהבית בעין שלו ולא ידע

(1) איבר י"א, ז.

(2) דברות כ"ה, כ"ט.

(3) טלית ב"ג, ט.

(4) קהילת י"ג.

אברהם ושרה ושרר האבות והאמות ולפיכך בקש האבות שנופותם ואספו אל נופות האבותיהם הצדיקים. ווש מי שיישג ג' במתה שפירשו החכמים זיל במרוצת דבריהם את הכתוב אתה תבו אל אנטוק בשלם שתורה עשה תשובה ^ו אבל העין השכל ישול זה הפירוש כי הברא יתעלה צדיק ולא יאות לעזרתו לגרלת רבבים עין עשה תשובה ובב אל עבדתו וכבר דרינו שויי כמה תורה הרבה שניהם אחר מותו ריזבך עבדה וזה כאמור בעבר הנדר ישבו אבותיכם מעולם ג' ^ז ולוא עב תורה את עינו ושב אל יו' לא הויה מתואר על ידי חכמת הברא בעבור אלהים אחרים הרבה הרבה שנים. הנה ברור שהפירוש הנכון ולא המרוחק מון אתה תבו אל אבותיך ו' והוא האבות הצדיקים אשר וכרנו ובפרט שהבראים וקראו אביהם בשם אב כמו שנאמר ישבו אבותיכם מעולם ^ט והם אבי אבי אבות וודע ואקח את אביכם את אברם וזה ג' אבי אבי אבות. ואם ישיג המשיג במאמר הברא יתעלה אשר גלה ברבים עין מנשה שנין הרבה אחר מותו אף כי עשה תשובה כמו שנאמר יועתר לו וישיבו ירושלים למלכו ^ט נשיב כי יו' נערת לו וקבל תשובתו רק לחשובו אל מלכו עולם הזה כמו שנאמר ירושלים למלכו ^ט אבל לא נערת לו ולא קיבל תשובתו מהו שנגע לעולם הבא וכבר אמרו ממלכו ^ט למלכו השיבו ולא לעולם הבא ^ט כי יי' אמר עליון מנשה בן חזקיהו אשר חטא ואשר החמיה ^ט וזה יאמץ ויבאר מה שאמרנו כי לא יתכן שהבראים כוון באבותיך תורה ונחרור כי הם היו עובדי אלהים אחרים. רע זה.

(1) מדרש רביה סוף פ' ג' פרק ל"ה.

(2) וושענ' כ"ה, ב'.

(3)

(4) ד"ה ב', ל"ג, י"ג.

(5)

(6) סנהדרין צ' א.

(7) לא מצענו חפטוק הזה במנשה אך בולבעם מלכים א/ י"ד, י"ג.

המחלות הרעות, וכן אם החכמה המפעט משועורה תהיה סכלה ובעורות ועצולות ופתיות ובעל הנפש הואת יקרא בעברית פתי וכער וכטיל ואילו יבדיל בין האמת והשקר כמו שנאמר פתי יאמין לכל דבר¹ ולאוילם בחומר לב ימתו² וכן אמר בטהלים בouriים בעם³ ואלה גיב מרות רעות ומומים ובעורות. והגדה הטובה אשר לנפש החוניות אם היא בשעור הרואי תהיה נבורה ורעה נאמנה ותמיינות ועזה ואומץ לב וחליל וחוב קנאית ומרוצות ונכינאה ורויות בתה שעוזה לרין הכרוא תעללה, וזה הוא בעניין המורה הטובה אשר לנפש החוניות והשוויה בלא יתרון וחסרון ואם העurf על שעורה תקרה וכבות לב וכמלות ועונות וגאון וחוזמה להם והם כלם מרות רעות ומומים, ואם תמעט משועורה יהיה בעל הנפש הואה עציל ומוג לב ורפה אונס ניפחד מרבר מועט והוא הגרא בעברית עציל וחסר לב וחוזמה אלה במו שנאמר על שדה איש עצל עברתי⁴ ואלה גיב מרות רעות ומומים. והמורה הטובה אשר לנפש העצמות היא אנירוח מהתאות הבבניות ואינוות ועונה והסתפקות ובושה וכלימה וכן הנקראות בעברית צניעות ועונה ויראה וחוזמה להן, ואם המורה הטובה היא בשעור הרואי תהיה צניעות רצiosa ואם העurf על שעורה תהיה ונות וכעס וגאות ועונות מצח ווללות והערת כל חוק ומעט בושה ומעט כלימה ובעל הנפש הואה יקרא בעברית ור יהור לא, והם כלם מרות רעות ומומים. ואם תמעט משועורה תהיה העברית והפירה ותאווה ותוללות ומעט בושה ומעט כלימה. ועיבת כל דבר בר הנזכר לאדם, וכל אלה מרות רעות ומומים. וכאשר נשתו באדם אחד אלה שלש מרות אשר לנפשות תולד מן השויתן מרה טבה רבייה והוא מרת הצדק בכל מה שיעשה ויאלח להיות מטיף לדוחו ומפהיג לאנשיו ומנו על דרך הצדק בכל מה

1) משלו ז"ה, ט"ג.

2) שם ז', ב"א.

3) תהלים צ"ד, ח.

4) משלו כ"ה, ל.

مكانך אלא מי שהoir בו חלק אחר מן העணו אשר האiro קר והמקשים את האמת לא ישימו לבם אל מי שתעה בדרך כמו שנאמר זדים הלצוני עד מאד מטורתק לא נמיין⁵ וכן אמר עוד ימוש זדים כי שקר עזרוני ואני אשיה בפקודך.⁶

פרק תשיעי.

אחרי שהוכרנו השמות ועניהם רצונו עתה להזכיר תוארינו הנפש המורה הנמצאים במקרא ונאמר שהשפה העברית הוכירה ארבעה תוארים לרוח ושם רוח טובת רוח נריבה רוח נכונה רוח חן ואלה ארבעה תוארים הם לארבעה מרות טבות הנפש מון שלש המיוחרות לשולש נשות אשר לאדם ובאשר תשתו השלו שלוש הנפשות תולד מן השויתן מרה טבה רבייה והוא מרת הצדק.

ולשל המרות הטבות הן החכמה והגבורה והצעירות וכבר באנו למילה כל מרה טבה ויחסנו כל אחת מון אל ימודה שלש הנפשות וכן נבר הארי המרות הטבות ביטרין והסرون ונאמר אם המורה הטובה אשר לנפש השכלית והיא החכמה נמצאת בשעור הרואי בלא יתרון ולא חסרון תהיה חכמה נביה וברחה ובכל מה שיצא מן בעליה יהיה מיסוד על ארני השכל חזק. ואם בלה יעדף על שעורה תהיה עין ורימה ומרמה ותונת ועל כבעל הנפש הואה יקרא בעברית איש אין ועמל ומרמה ותונת. וכן נרב דעת ומרוח והדורות לה תחריל מלחיות חכמה לחיים ותהי חכמה להרע כמו שנאמר על האנשימים מאות המורה בנים סכלים המה ולא נבונים חכמים המה להרע ולהחותם לא ידעו⁷ ותחריל מלחיות אם המרות הטבות ותהי אם כל

1) תהלים ק"ט, ג"א.

2) שם ע"ת.

3) ירמיה ד', ב"ב.

יחידי והאבן הותה כבירה ועל עצמות הנה נשאר עבר שבע שנים מהבתו את רחל והוא היה לו ולפניו ולא הכתיר את עצמה טפנו ובכל זה הוא נשמר ממנה עד חשלמת החון ורק אז אמר לבן הבת את אשתי ו' ¹⁾ ואבאה אליה ²⁾ ועל חכמו האספוי יושען ³⁾ וזה עשה בהיותו נר ובוותה بعد ט' שלא ידע. ומזה אשר היה בזאת הננה הוא נשמר מASHOT מותה לו בל ומם שחחה לדבר הצעירות הנה יוסף ותומתו הנילדות מן שלש המדרות השובות. ומצעירות יוסף מזרקתו ותומתו הנילדות מן שלש המדרות השובות. ומצעירות יוסף נשמר מסחת ארוני עד שהגיעה הדבר למה שתגע ועל תבונתו פדרו והנגן את מלכות מצרים וחכמו אמר פרעה הצעיר וכוה ו' אין לנו ותכם כטוך ³⁾ ונאמר עוד זו קניינו יתכם ⁴⁾ ומברורת פנים הדת שקנה לוי ננד שבת שלם ודרוג את נשיאו וכל מי שהוא אביה אחד. ואלה האלפים לא שררו ולא הניעו אל המצלות הרמות שהיה אלה. אלא מפני שהיתה אצל אחד המדרות או רובן וכן חללו זה הבהיר הנמל מאגשי דרום ומhabאים אחרים. ונאמר שאלה ארבע מדרות טבות לא נמצאו בצלות ובתמיותן אלא אצל הנביא הנאמן משה רבנו ע"ה. ונם אצל המשיח. ואל יחשוב החושב שהן יוצאות משתוו. וכבר הוכיר התורה אותן מלאה המדרות השובות באבות כמו נבדות אברהם אבינו ע"ה. באמרה ויהלך עליהם לילה ו' ⁵⁾ על ארבעה מלכים וחלותיהם והוא היה עם מחנה קבנה וכמו כן היה לנו שאר המדרות השובות אף אם לא הוכירה אותן התורה. וכבר נאמרו כולם ביעקב אבינו ע"ה על גברתו נאמר ויל את האבן ⁶⁾ והוא היה

שיאמר ועשה. וכל אלה העניות נתקבזו במשה הבנו ע"ה והונחה בעיר עליו שהם נמצאו אצלם באופן שלם. מחדת הנבואה ממה שנאמר וירא איש מצרי ומי יופן כה וכח וירא כי אין איש ומי' כלומר איש אשר היה בו רוח נבורה לנוקם את אחיו וכמו כן נאמר ויקם משה ווישען ⁷⁾ וזה עשה בהיותו נר ובוותה עד ט' שלא ידע. ומזה אשר היה בזאת הננה הוא נשמר מASHOT מותה לו בל ומם שחחה לדבר הצעירות הנה יוסף ותומתו כטוי שנאמר והאיש משה עני פדרו ⁸⁾. ומזה הוכח הנה נאמר עליו עיר גבראים ונאמר עוז ואמרו החכמים ו' של שהוא היה אב לחכמים וראש לבניים ונארש לבניים ויהושע בן נון מלא רוח הכמה כי במקש משה את ידיו ⁹⁾ ועל אחת כמה וכמה הוא בעצמו ואחריו שנחו בו אלה שלש מדנות היה הצדוק היותר גדול בעילום כי אמר כי המשפט לאלהים הוא ו' ¹⁰⁾ לא תקח שיחד לא תכיר פנים במשפט ⁷⁾ ذיך תידוף ומ' ⁸⁾ לא תקח שיחד ומאמרים באלה הרבה בתורה. הנה נשלמו בו המדרות השובות ונשתוו. וכבר הוכירה התורה אותן מלאה המדרות השובות באבות כמו נבדות אברהם אבינו ע"ה. באמרה ויהלך עליהם לילה ו' ⁵⁾ על ארבעה מלכים וחלותיהם והוא היה עם מחנה קבנה וכמו כן היה לנו שאר המדרות השובות אף אם לא הוכירה אותן התורה. וכבר נאמרו כולם ביעקב אבינו ע"ה על גברתו נאמר ויל את האבן ⁶⁾ והוא היה

1) שמota ב', י"ב.

2) שם י"ג, י"ב.

3) במדבר י"ב, ג'.

4) משלי ב"א, ב"ב.

5) דברים ל"ה, ט'.

6) שם א', י"ג.

7) שם.

8) שם ט"ג, כ'.

9) שם י"ט.

10) בראשית י"ה, ט'.

11) שם ב"ט, י'.

(1) בראשית ב"ט, ב"א.

(2) שם.

(3) שם מ"ט, א'.

(4) שם כ"ג, י"ב.

(5) ב"ט ט"א לח' ל"ט.

(6) תהילים ק"ה, כ"ב.

שה א' משותקמת לכדרים ולולותם כמו שנאמר ורוח נדיבת הפטלני⁽¹⁾ ועוד נדיבות פ' ריצה נא יוי⁽²⁾, ותואරו זה בגינה הוא מורת הצניעות וקיומה כדי שלא תהה הנפש לחדב מה שלא אית' ויכשי' כמו שנאמר ורוח נבון וחסן חדש בקיבי⁽³⁾ וריצה בוה אהבתו לבת שבע ומלה שהניע אלו טעונש הבירא ותחילה דוד לבקש מויי' שיחרש בקיבי. ותואר רוח תקים על מורת הצניעות ואמר רוח נכון חדש בקיבי. ותואר רוח חן היא הוללה של המרות הרכבות והוא חזק כמו שנאמר לבת העם אשר היה אנשי משפט דין לבקש משפט⁽⁴⁾ ונאמר עוד ושפטתי דוד אשר היה דוד יושבי ירושלים רוח חן ותחנונים⁽⁵⁾ ובבונך הפרשה נאמר ואת רוח הצומאה עבירות מן הארץ ריצה בו הסרת האון והשקר וכל פני העולה. ורוח הצומאה כוללת ארבע המרות החובית וכבר אמרו המפרשים על הפסוק תשואות חן הן שענין תשואות הוא שחתה צעקה המשפט והדיבות היה צדק דרכו. ויתוק וזה מה שנאמר בפרשׁות ויצא חזר מגוע ישי⁽⁶⁾ כי שם דבר מלאה ארבע המרות הטובות ותואריה ושלמותן ואמר ונחנה עלי רוח יוי וזה ימוד ארבע המרות הטובות ואחר זה פרטן ואמר רוח חכמה ובינה כפניהם שרוח בוכה לא תהיה אלא בפעלת דברים נגידם בכנורה ובאמצע המפה קום רצון יוי' כמו שנאמר בידיא בן נמיין אשר חביבת לעשה היישר בעניין יכול אשר בלבבי עשות בית אחאב בני רבעם ישבו לך על כסא ישראל⁽⁷⁾. ופה אמר דוד רוחך בוכה⁽⁸⁾ וריצה בוה גגבורת והתריות. ורוח נד ביה מורת החכמה מפני

(1) תהילים נ"א, י"ד.

(2) שם ק"ט, ק"ת.

(3) שם נ"א, י"ב.

(4) ירמיה כ"א, י"ב.

(5) זכריה ט"ז, י"ב, ערך סוף הפרשה.

(6) שעה י"א, א.

(7) שם י"א, י"ט.

(8) מלכים ב', י, ל.

(9) תהילים קמ"ג, י.

לא טוב הדבר אשר עשה נבל תלול ונ' ויעזו לנקלש בין הגם מי שיש בו אחת מן ארבע המרות אשר ביה יהוה בשעה הרואי והאיש הזה יעכוד במקומו בזאת המורה עד שנשתלטו ארבע המרות המבות באירועה אמשים שונים. והם יתלכו בנים הגדנת האומה ומשפביה ובאופן הזה הכל יבוא בשלום על דרך הזרק והוושר ונוגף. הנביא ימצא מנוחה. זה אמרו אתה תהה מכל העם אששי חיל ונו⁽¹⁾. וזה מורת הנבורה. יראו אלהים וזה כדת הבחמה כמו שנאמר ראשית הכמה יראת יוי⁽²⁾ ואמר איבן חן יראת יוי' היא הכמה⁽³⁾ ונאמר עיר תחולת הכמה יראת יוי⁽⁴⁾ ועוד יראת יוי' ראשית דעת⁽⁵⁾אנשי אמת זהה מורת הצניעות והענוה והשלחות כמו שנאמר בהפק אללה המדות כן ארחות כל בוצע בצע את נש בעליך⁽⁶⁾). וראה בעין שככלך אך ערכה התורה במערכה אותן ללא הוספה וגרוען מה שיכירה השבל.

ועתה נוסף עיד לבאר ולהוכיח פירוש תואר היפש אשר הקדמנו וכרים ונאמר שכונות תואר רוח בוכה היא מורת הגבואה כפניהם שרוח בוכה לא תהיה אלא בפעלת דברים נגידם בכנורה ובאמצע המפה קום רצון יוי' כמו שנאמר בידיא בן נמיין אשר חביבת לעשה היישר בעניין יכול אשר בלבבי עשות בית אחאב בני רבעם ישבו לך על כסא ישראל⁽⁷⁾. ופה אמר דוד רוחך בוכה⁽⁸⁾ וריצה בוה גגבורת והתריות. ורוח נד ביה מורת החכמה מפני

(1) שמות י"ת, י"ג, י"ה.

(2) שם כ"א.

(3) תהילים קי"א, י.

(4) איבן ב"ה, ב"ה.

(5) משלוי ט"ג.

(6) שם א', ג.

(7) שם א', י"ט.

(8) מלכים ב', י, ל.

(9) תהילים קמ"ג, י.

שיותם בו זורה, אחד זה אשר עיר ובשל תלבישי וב עצמותינו רדים תשכני¹) וזה יציה הבשר והגור והעצם והנידים, ואחד זה אשר חיים וחמד עשית עמידין²) ירצה בו הנחל על ידי היהת הצמחה וחמים על ידי הרוח החונית ואחר זה הזכר הפורה הנינה והשומרת מה שקדם זכרו ואמר ופקדך שמיה רוחי³) ירצה בו פקדך שمرة החום בהשנה על הרוח הצמיה הבעלנית יאל רוח החונית בכהה עד שנשלם העובר ונתקרבה שעט יציאתו מן הקברים. הנה ישוע טה כי יש כתירה בזמנן יצירת הנesh באדם ונאמר שלא אלה שני המאמרים נוכנים אך הם על אוננים שונים, וזה שהנשמה דותה לשמש והפורה לאור השטש אשר ייחדר בכל חלון וחדר וכמו שאתה לואה ותרורית היטש וקרניה בכל מקום שתחרור בו המשמש כנ' ייחרו ווחר וכח טן הנשמה תיקף אחר נפיית הורע כמו שיפוצו קרני השטש בחורים וחולנות. וכמו שהשתטש אינה יכולה בחורים וחולנות ובכל זאת אורה לאillard מלחתツא בס' כן הנשמה אינה יכולה בעובי אבל לא החדר מלhaltza בו כי ברק מארה וכחה יפוצו בו כודע הנדל הארץ ובוה לא גרע זיהר הנשמה כמו שלא ירע או ראלף גרות בהכבות נר אחר. וכמו זה היה כל הדבוקים הרוחניים כמו ואצלתי מן הרוח אשר עליך וכו'⁴) וענינו מה שאצל מיח' גביאות משה רבינו ע"ה על שבעים זקנים ולא גרע טומאה מנבאות טהה ע"ה וכן הוא הפורה אשר בטפה בעת שייע הרע בתוך הקברים לא חטעת טומאה טן הנשמה רק היא. תביא לעבר כח מעצם תגליל ותאמץ עליונו ברוחנית אחד הכוכבים המושד בזאת השעה ועל זה האדם והיא אשר נקרא מולד ומולן הנולד עד' שיהה לטפה כח להנגן את עצמה ביצורה

פרק עשרין.

רוצם נחטו לשוב ולברר בזה פרק עני הנשבה ואך יסכים בזה מאחר התורה גם מאחר איוב כי לפצעים ייכלו האנשים לשער בנכשם שיש כתירה בין שני האפטרים בעניין חווית הנשבה באדם באיה נקם כנוו ובאיה זמן מראשית הביראה תהה בו הנשמה ותגעו אלין, ותחל וזו מאחר רתירה באדם ויתח באפי נשמת חיים¹) ועד כל איש נשמת רוח חיים באפי²) הנה נובל להבין מה שבסעה שנשלה יצרת אדם ובחשלה יצרת כל איש ויציאתו מבטן אמו תבוא הנשבה באפו ויהיה חין, ואיבר אמר ופקדך נשמת רוחי³) הנה הוא יורה שכח הנשמה מתחילה תיקף אחר נפלת הורע והוא שימר שתי היהות הצמחה והחונית ומשנית עליון בצעי האם עד שתהזה כל אותה לנפש מיזחת. ומה שגאנע אל הנפש האסתות היא תפצא בעובר בעולה והנפש החונית תפצא בו בכח ולא בפעלה, אלה הן היהות הבאות בראשונה עם הצמח והחונית תרומות ואחר זה הבוא הנפש השכלית סן הבודא יתירום ויתעללה כמו שנאכ' רוח אל עשתי וגשות שדי החיני⁴) וזה סבת היהום לשתי היהות כמו כן הנשמה כי נאמר ופקדך שمرة רוחי פגנו שאיבר אמר בראש המאמר הלא כחלה תחכמי⁵) וזה שעת ההבנת הנדע כhalb ואמר זה אמר ובנבנה הקפיאני⁶) וזה שעת קראק הנועל והווטו בנבינה כדי

(1) במאשית ז/ ז.

(2) שם ז/ כ'ב.

(3) איוב ז/ י'ב.

(4) שם ל'ג ד/.

(5) שם י' י'.

(6) שם.

(1) איוב י' י'א,

(2) שם י'ב.

(3) שם.

(4) במדבר י"א, ז'.

מן האומות לאמר ביצאת העובר ברוך נתן חיים ואויה אנשים הנחינו לאמר ברוך מהיה המהים ואחרים יענו אהרים חיים ושלום והרומה לה, והראיה מן הכתוב שhortich סימן לחיים היה כה שנאמר בין השונמית אשר החיים אותו אלישע וירור הנער עד שבע פעמים ויפקה הנער את עיניו¹) וזה מפני שנכנכה הנשמה אל לבו, וכל זה יורה על אמתת מאמר התורה כל אשר נשפט רוח חיים באפיו²) הכתאים עם מאמר איוב ופרק אך שмерה רוחי³). כבר הטלינו הפקודה לנו וכיבו הנר נמצא בחלק אחד מן הבית ואורו בכל הבית כן הוא בח הנשמה אשר הוא הפקודה נמצא בעקל השפה ומשגניה על כל העובר והוא עניין ויצר רוח אדם בקלו⁴) אשר הוא כאלו נאמר בקרבו בקרב אמו כמו שאמר יוי' לרומה בטרם יצאך בבטן ידעתך⁵) וישעה אמר יוצר מבענ' לעבר לו⁶) ואיוב אמר כי כל עוד נשתי ב' ורוח אלהי באפי⁷) ועוד אמר عليك השלמתי מרham בבטן אמי וכו'⁸) ועוד כי אתה كنت לילית תסבני בבטן אמי⁹).

-
- (1) מלפeos כ/ ד/ ל"ה.
 - (2) בראשית ז/ כ"ב.
 - (3) איוב י"ב.
 - (4) זמרה י"ב א/.
 - (5) לרומה א/ ח.
 - (6) מ"מ, ח.
 - (7) פ"א, ג.
 - (8) תחלום כ"ב י"א.
 - (9) שם קל"ט, י"ב.

ונבריאתה ומזכה לפי מה שיחייבו השעה והמול שטירתה ופקותה בהשנה האלהיות זה ענן אמרו ופקותך שטירה רוחי והוא פקדון הבורא יתירומס ויתעללה ולפיכך אמרו רבותינו ז"ל ועל נשמותינו הקודות לך¹⁾ והוא דומה לאור המשמש החדר בוכוכית וממנו נר דלק על ראש העובר עד שיצא מבטן אמו ואו תשלם בו הנשמה ותבואנו בו על ידי האיר השואף באפו כמוшибאו קרני המשש בבדולח ובaban ספיד ובביאתת הפנה לבך דרך לאיר כי היא עצם יותר דק ממןנו, וההברל בין בית קרני הנשמה וביאת שלמותה הוא שביאת קרנית דומה להבנת האש מעת בבחם עד שיבעיר כלו ארצה בו שקרני הנשמה מאירים את שתי הנפשות הצמחות והחויניות ומהם יוכנו לקבלת הנשמה בשלמותה אבל בזאת העובר מבטן אמו תבננו בו כל הנשמה כי מה שקבל מן הנשמה הכללית אשר הבין בעדו יוי' מן השפעתו ברצונו וכפי בשורונה וסגולתה אשר נחלק לה טן המול סואשר ווולטנו בטו שאמרנו לאור השש התודר בבדולח ובaban ספר וויא סבת חרנו עד צפן שרצה יוי'. והראהה שהנשמה התבנש מעת בטו האש בבחם אנו רואים בעינינו בוחיה אחת אשר היא יציה חיה ונ齊ית ארמתה עד שתשלם בה נפש החוינית וכבר הובילו החכמים ז' אמרות ובאמת ראמת אתה לא תאמין צא אל הבקעה וראו עכבר שחצין במאמר ואם אתה לא תאמין צא אל הבקעה וראו עכבר שחצין היום בשדי וחציו אדמה ולמהר משريح ונתקל לא כלו בשדי שמא תאמר ליטים רבים עליה על ההרי וראו הדום שאין בו אלא חלון אחר ולמהר יזרו עליו נשימים ונתקל לא כלו חולונות³) הנה ראיו ויתבן שיוציאו בן קרני הנשמה בתהילת היצירה ובסופה תבנש בולח באף העובר. וראו לזה הוא שביביאתו מבטן אמו אם לא יזר או אין תקיה שיתיה עד שהנשמה הורותו סימן לחיים, ומנהג הוא אצל אתה

-
- (1) ברכת מודים.
 - (2) בראשית ב/ ז.
 - (3) מנדרון צ"א, א/.

העור במדרגת הקליפה בצמחיים ואו תחכין בו הנפש הצמחית בבייאת עצם גלגולן כח וווחני אשר בנשמה הכללית המתנהנת על ידי השכל ברגש האלחית. וכבר ביאור החכמים יול' יצירת העובר מתחלה עד סופה וזה אמרם דרש רבי שמלאו למה הולך דומה במען אמו מוקפל ומונח כפנקש שתי ידיו על شيء צדעי ראשו בין ארבעתו עקיביו אצל עגבתו פיז טהור וטבשו פתוח פניו לבוי אמו וגביו לבטן אמו אבל כמה שאמו אוכלת ושותה ממה שאמו שתה ואינו מוציא רע שמא יתרוג את אמו ובשעה שזוא לאיר עלם נפתח הפתום ונסתה הפתוח... ונר דלק לו ומונח על צופה ומביט מופיע העולם עד סופה¹⁾ שנאמר בהלו נרו עלי ראיי גו' ז) ועתודים אנחנו לבאר لماذا אמר בהלו נרו עלי ראשי איזה רוע שהסבה ליירה הנפש והצמחות באדם דיא טפני שנוף האדם מורכב מן הפהים והם החום והקור הלה והיבש והחכים לא יכולו להתקים תמיד ולבן נזרך לכך צמות כי שיליך את הרומה לך ויקום ורע על תומנת הנגלל להשאות המתן האנושי כי אף שהוחדים חולפים ועוגרים המתן קים לעולם.

פרק שניים עשר.

מצירת הרוח החיונית ומרוכה באדם. הרוח החיונית נובעת מלב אל הגידים ופעולתה ושלמותה נראהות מעת שיצא העובר מבטן אמו ושאה איה ומן בעולם עד שיזחול וירמוש על הארץ ויעבור למקום וינגע בהעכברה כמו שאמרנו ורוח הצמחית לא תחרל מלחשאר בכחה באמ עד עשרים שנה וזה הוא הגבול לשלטונה ותראיה לזה.

1) ניה ל' ב:

2) אובי כ"ט, נ'

פרק אחד עשר.

וזים אנחנו לדבר מין יצירת שני הנפשות. הראשונה מותן והוא הנפש הצמחית כבר דברנו ממנה נברק העובר כאשר וכרכנו מרותה הנפשות החיות והחיוניות ונברא עתה בוהה הפרק איכותה באדם ונאמר שרוב כה הנגלי אשר בנפש הצמחית הוא מכח השימוש והורח כמו שתדע מבלעדי בחותה השימוש והורח לא ינדל שום צמח ואין עץ יעשה פרי כמו שנאמר וממנגד תבאותו שימוש וממנגד גרש ירחום²⁾ עד שהמקום אשר לא יארו עליו השימוש והורח צמוח לא יצלח למאותה. ותנפש הצמחית הזאת תתקשר קורם כל בעובר בבטן אמו ותנייעו תנועה מקוטית רל שהעובר לא יעבור ממקום אלא ינדל במקומו כמו העץ הנדל בענפיו ובעליו במקומו ובתחומו.

ודע שמייננה ומרוכה באדם היא בכבד ומטנו ית hollow בח גדל העובר בכח הנפש הצמחית אשר בו ובכונמת התוון אל המעים תחילה תגעו ויארכו בו העורקים וישערם נפחים בו והמרה תחכוןן אצל במרוגנת השרש הנדרול אשר בצמחים כי על ידי המרה יונן העובר מרט הנהר אשר בمعنى המعتبرת ההויה מבחר מונח ואחר זה יבראו בו השוקם במרוגנת שני הגדים אשר יתפשטו בכל אורך הצמחים. אחר זה יעשו אלו חחוליות במרוגנו הקשיים אשר בצמחים. אחר זה יתמלא בשרו במדרגת הלחלחות אשר בצמחים. אחר זה יעשה

2) דברים לג, ז'

ול' הביאו ראייה על זה במאמר איב בחלו נהג עלי ראשיו¹⁾ ירצה בו בראשית בראותו ויצירתוبعث שהיה בכתן אמר כי אמר מי יתנני כירחי קדם.²⁾ ואמרו חכמוני ול' איה ימים שיש בהם ירחים הוי אומר אילו ירחו ליריה³⁾ ולפיכך השלט הפסק במאמרו בסוד אלה עלי אהלי⁴⁾ וסוף אלה הוא נר יוי אשר הוא נשמה לאדם והוא סדר נסתר מחרוכה בני אדם ויאמר עוד כאשר היה בימי דרכיו והו הוא החרוף ורזה בוה בהיותו ברטיבת המעים וכמה שנשכח לעיו מן המשתה וולהתג וכבר רמו החכמים ול' על החומה להה בעין שעת והתלה הנפש באדם וזה אמרם אמר ליה אנטוגינום לרבי⁵⁾ ולא נזכר מאיהו אומת זהה ואפשר שהיה מושבי سوريا מהחכמי אומות העולם ווילן שהוא מעתיק משלמה ע"ה וזהו לו יסודות בקבלה ונפש עם רביינו הקדוש ושאלחו ובחנו במדועים כמו שדרע ממאמר הכתוב על שלטה ויאאו מכל העמים לשמע את הוכמת שלמה וגו'⁶⁾ והם נשואה בארץם והעתיקות בלשוניהם והנו ביה ולא נזכר בפרק חלק זמי היה החכם האמתי אשר העתיק את הוכמת שלמה ונשאה לסוריא חזן אנטוגינום ולפיכך הסכים רביינו הקדוש לברוריו ויכול היה כמו שאמר אדר טן המפרשים שהיה מלך רומי. ושאלתו הותה אימתי נשאה נתנה באדם משעת פקודה או משעת יצירה אמר ליה משעת יצירה אמר ליה או אפשר להתחיה של בשד שווה שלשה ימים בלבד ולא מסורת אמר לה משעת פקודה אמר רב כי דבר זה למני אנטוגינום ומקרא מסעו שאמר ופקרך שטרח רוחיו. ומה יפה מה שהמשיל אנטוגינום בח הנשמה בטענה למלה בשבר השמר אותן ימנעה. מלהבאש כי טפה שמנה ואם תפל במקום חם ותשחה בו איה ומן מבלי היה ותכסוף אליו ובפרט להודיעות הרוחניות והתחילות השכליות וחכמוני

1) איב ב"ט, ג'.

2) שם ב'.

3) נדה ל' ב'.

4) איב ב"ט, ח'.

5) סנהדרין ג' א/.

6) מלכים א' ח/ י"ג.

היא כי לא אם יזיה אדם למשל מאות שנה יוסיף בגדרו כמו שנדל עד עשרים שנה יהיה ארכו כארך דתרמר מאות או יותר אך בה גדרו הוא עד עשרים שנה או קרוב לה ואחר כן תummer הרוח העממית במקומה ומונן האדם ישבנה לפעמים למזרעה ולפעמים ימעיטנה עד שוקן האדם ויתחיל להמעט ולבול בנבלת הזמנים כמו שנאמר אנוש בחזר ימו בציון השורה כן יציג¹⁾ בבוקר יצין וחלף לערב ימול ויבש²⁾ וכן נבול ושלמות הרוח החיונית הם מעת שיוחל על הארץ עד שיחיד מלעלוב ממקום ויזטך למונחן אלו נשוא כמו שנאמר ויגאנץ השקך ג' ו'). וכבר אמרנו שחדרות הנפש החיונית בנוף האדם כחדירות האש בפחם מעת מעט. ומה שנגע לחדרות הנפש השכלית הנה מרכזה בבית המוחשב באמצעותו וממנו הוא נובעת אל הגדים זכר אמרנו שחדרות היה על שני פנים ושהיא חזרת בתחלתה בשתי הנפשות בחדרות הנר או קרן מן המשש בבדולח ובאבן ספרה ובchein זה בעין שכלה כי בטה שוכרנו מראשית שלש הנפשות ונובלן באדם יש התעוררות לשכל למי שהתרפה בעצמו במלודה על ידו וניע ליריעת בוראה וכבר אמר אחד מן הפילוסופים מי מכוב הדירע יוצר את נפשו יודע יורט את רבו⁴⁾. ועל עין הנשמה ואורה לעובר רמו חכמוני ול' באדם ונר דלק לו ומונת על האש וצופת מלבית מוסף העולם עד סוף⁵⁾ וזה נחרור הוא סבה למה שיקבל האדם את המדעים וכחו בס והנפש יורעת כל הדורות קודם דבוקה בנפשות היפות וטרחה בהן ושבורה ברטיבת המוג וחולשתו עד שיתחיל האדם להסור את יונו מעליו ואו תחיל הנפש השכלית לפור את העננים ותדרוש אדר מה שנבראה בעבורו ותוכור מה ששבחה ותכסוף אליו ובפרט להודיעות הרוחניות והתחילות השכליות וחכמוני

1) תהילים ק"ג ט"ג.

2) שם צ' ז.

3) קהילת י"ב, ח.

4) עין לטעלה דף ג' בהערת.

5) נדה ל' ב'.

אמר אימתי יוצר הרע שלט באדם משעת יציאה או משעת יצירה אמר ליה משעת יצירה אמר לך אם כן היה בועש באתו וחורה וויצו אמר ליה משעת יצירה יצא רבי ודרש דבר זה למני אנטונינוס ומרקא מסיעו שנאמר לפתח החטא רובץ וכיו זכשו זה אמרו חכמיינו ויל בעין השכחה היאה אל הנולד בשאות מכתן אמר וזה לשונם בשיצא לאoir העולם בא מלאך וספחו על פיו ומשבחו כל הרוחה שנאמר לפתח החטא רובץ וכיו ז' וזה ראייה שהנפש ידעה מסוף העולם ועד סוף ושכחה כדי שתתעסך בגדרול הנוף כי לא תשתרט במנוג ולא תישם לב אל העולם הזה ולא הטבע בים המוגנים לא יהיה לה גוף ויפול ממנה העיל אשר העמים עליה הבראה. בזען זה ותבין איך יתעללה הנה בארנו לך מן השכל וכן חתורה ומן הקבלה איזה צרכי שלש הנפשות האחת החוונית והשבלית וטרותין חטובות והרעות וסכנותין. עתה נברא לך בפרק הבא ביאור מספיק ברמיון הנפשות והגופות לעולם העליון ובו נושא.

פרק שלשה עשר.

דע שראשית מה שנוצר מן הארץ הם המטבחיות והשלמים מהם הוא הוהב כי הטבע הפכו שבע פעמים עד שהשלמים בו פועלתו והוא האחרון מן המטבחיות ומתחרב עם הראשון מן הצמחים כי הוא מכמה שרש בארץ ראשון מן הצמחים וכמו כן האחרון ממה שנשלם בצמחים הנמל מטעל לאין כמו התמר והדרומה לו מתחרב עם החיה כי כתמה הוא מבקש בתגע הווון ומשתקק אליו וכמו כן האתRNAן מן החיות כמו הפיל והטום הוגמל ודומיהם מתחברים עם הפטין

1) בראשית י', ז.

2) נדה ל', ב.

לה דבר שימנענה מהתקלקל הבאש והרים הולעים ואין ספק אצליינו שלא אם יהיה מאבל מעולה מן המת וריווח טוב מן המושך יהיה במעיים למוגנה מן הריחות ורע מן המיצים כי יתקלקל ומקללו יתרחף לתולעים הרומים לנחשים גנולים וקטנים הרומים לנגדי הרעלות ועל אחת כמה וכמה התפה השמנה אם בראשית כניסה במעי האם לא יוכל דבר שישטרנה מן הקלקול הבאש מחרה מן המאל ותשנהנה. וכך אשר נשאל מה השם אה מהו השומר את התפה מבצעי ובענין ואנשי כלאות הרואה מהו הוא והשומר את האם היא המונע אותה מהתקלקל ולhalbאש ישיבו הטבע הוא השומר אותה ובאשר נשאל מה הוא הטבע המלומד מהם ישיב ראשית הנועת האם היא טבעו ואמם נשאל מהו דיא סבת ראשית הנועת הטבעית ישיב הטבע הוא מה מן חחות הנפש הכללית ובאו אורי שסבנו ודרשנו אחר הריאות חורנו. למאמר ופרקtract שמרה רוחי כי הפקודה היא כה מן הנשמה הכללית וכאל חורנו אל דברי רביינו הקדוש ויל דבר זה למני אנטונינוס ז' ומרקא מסיעו שנאמר ופרקtract שמרה רוחי ז' ועל דברי חכמיינו ויל ועל נשמותינו הפקרות לך ז' והנפלה מהו הוא שהבעל קרי כל זמן שלא טבל מטומאותו כל דבר מן מ אבל לח אשר יגע בו יתקלקל וכמו כן נאמר בפירות לחום שהם מתקללים ונרכבים. והסבה הפרטיה להיא שהקרי ירד מכל אברי האדם ובו מיצים שמנם וטמאים. והנפלה כוה הוא שה בעל קרי קודם שירחץ יתחרר ירניש לח' ורחק בכל מה שיעשה בידו ואם הוה מלאכתו כתיבה ירבה בה שניאות ואם היא מלאכת יד יוציאנה להפוך ממחשבתו ואם ימשש כל' ומכוחה והדומה לו יפל מידי על הרוב ישבון ובכלל ידיו אסרוות בכל מה שיעשה בהן וזה ירנו הנסין מרובבה אנשים ובוחור מצד ראייה קרי ולבן חיבנה התורה לטבול ולטהר טמן ולפיכך חור רבוי מדרגו ווסכימים אל דברי אנטונינוס ואמר משעת פקידות גן וזה מאמר ברוך פידות.

1) מנדרין ז. א.

2) אובי י' י"ב.

3) ברכת פידות.

מה שיפנו בו והוא כמו הגלגל המוקף מכל הגלגלים. הועלת השער היא להקים צורה הארם על הבניה הנבראה ועל הערכיה הנעלאה ובעבר ליצאת הארדים המתקבצים על ידי המהלאות והטהראות. הועלת הצפניהם הוא להן ולסכך על קאות הגוף מן התפקיד והונך הרים עליו מבחן ומחזקים בהן. הנה כל זה בני הנפש הצמחייה היוצאת מן רוחניות הגלגלוות הבאות כן הנפש הכללית המתנהגת על ידי השכל ברצון האלהי וככזו שיש לגלגל שנים עשר סימני מולות כן נמצאים בבני הנפש הצמחייה בגוף שנים עשר נקודות הרומיים לסימני המולות שש בימי ושה בשمالם והעינים והאונם והנחרים והפה והשורים והשרה והשונו מוצאים. ומה שנגע לשעה היא דומה יותר ליטין¹⁾ אבל שני המוציאים רומים יותר לשIMAL מפני שקטות הצפניות והרוומיות מקבילות אשה אל אותה ולפיך קרובים הם ברוח ובפעולה. זו וכמו שהנפרש בבלאי הפוך בכל מול מן המולות כת אשר יבוא ממנה וישוב אליה כן כח הנשמה מפקד בכל אמר מן הגוף וזה הכח יבוא ממנה וישוב אליה ולא יתרשל בשטרתו את כל אבר אלא אם יedula האבר או ישינו נק המונע אותו לחדרו בן. ויש אופן אחר בעניין השתווות הגוף למספר סטני המולות והחוליות הנמצאות באדם במספר י"ב שיש בימי וSSH בשIMAL וכן דומות לסטני המולות העפוניות וזרוריות וכמו שיש בגלגל שבעה כוכבי לכת המטביעים חוקי הגלגל בכל הנמצאים ועל יום תהה הערכות ותגראים בן ימץאו שבעה כחות פועלם מפוזרים בנטש האדם והתוחבירים עם הכוחות הטבעיים ועל יום הוא המצב דומבו אשר לאדם השתווות העברונו. וכמו שיש לבוכבים נשגונות וויש להם פעולות רוחניות הנראות בנמצאים מן בעלי החיים והצמחיים בן ימץאו בגוף האדם שבעה כחות גופניים. הפעולים בגוף נאר על יום יהיו קיומו גודלו וטוב מצבו ושם כח המשיכה כח האחיזה כח העכול כח החחיפה כח המון כח תרכיה וכח המולד ונדיר אלה שבעה כחות גופניים יש לאדם

הראשון אשר באדם כי הפיל מבין מה שמצוותו בו או מוהיריו ממנה גוף הילה הארץית כי המין האנושי הוא יותר שלם כן בעלי החיים הארץתיים והמין הנבחר אשר באדם מתחבר עם הראשון אשר בשמיים הארץ בראשונים מן המלכים כמו הצליקם והשלמות זאת היא מטרת האדם והכליה מה שנשלם בעברו בחשחה פרטיה מן האל כמו מעלת חווון והגבואה ובהקרבת נושא אל בני אלים בשפע חלקה ונורלה. ודע שהנפש הצמחייה היא הראשונה לבני נוף האדם והוא ימוד יציר גופה ודע שהכוכבים ורותניותם מפקדים על הנפש הצמחייה הנבראה והוא בונה את גוף האדם בימי נגלי ורומה לבני נוף הנפש הכללית אשר בגלגל בכם ואיכות ארץ במלה במעט שמספר העגולים הנמצאים בגוף והארם הם כמספר העגולים הנמצאים בגלגל ואראה איות שפעולה הנפש בוגרת הילה בפעולה הנפש הכללית בגלגלים והתפשות נפש האדם בוגר הילה בתפשות כחות נפש הכללית בגלגלים. וזה כי עגול הגלגל הבני על ידי הנפש הכללית הם תשעה כחות אשר כל אחד מהם כולם בחניו וכמו והארם בינוי מן תשעה כחות אשר כל אחד מהם כולם בחבירו²⁾ והם העצים ובם הפטות והשרירים והגידרים ובם הרם והבשר והעור והשער והצפניהם ובכל אחד מהם אשר נבראו תועלה לגוף. חועלת המוח היא להרחב ולרכך את העצים כדי לשימושם כחויהם. הועלת העצים היא להוכיח את הבשר אשר גדלו וקיים מהם ובם השרירים הוא לאמץ קשרי הגוף כדי שלא יתפרק ויתפרק. תועלה הבשר היא לסתום חלי הגוף ולמלואו ריקותו ולמנוע שבירה העצים. תועלת הנגידים היא לקבע נטם ולחזקו אל קצות הגוף בתנועת הרדיפה. תועלת הרם היא להוכיח החום הנול אשר על ידו ישמר החום. תועלת העור הסובב כל הגוף כחומר היא להרחיק ממנו כל

1) העתקתו כאן לפי העניין כי הנוטחא הערבית משוכשת ונפלת בה טעות טופר.

2) ר"ל שהמולות האטוגים והרוומיים מקבילים אלה לאלה ולהן יש להם פעלת אחת.

פרק ארבע עשר.

דע שם שמות הנשמה מתייחסים לשמות הבורא יתירום ויתעללה ארץם בו השמות העצמיים אשר עליהם אמרו החכמים ויל' שהם נכתבים ואין נמקין כמו שרו ואליהם זאל, והסבה לה היא מפני שהנשמה דומה בפעולותיה לפועלות יצירה כדרך מי שימדר לו המודד מן המדה והוא ישיב מה שנמדד לו ויעשה ברומו. ואמרנו שותגנשמה עישה דבר והפכו כמו שהובנו למעלה שהיא מוציאה הטבות התובות והרעות ולה תכונות מתגננות ארצתו בו שהוא טוב ורעשע כמו יוניבאה והקמצנות ובכלל כל התובות והרעות יבוא אליה מן התבוננות המתגננות ואין אחד מי שיעשה דבר והפכו מבלי עין היוצר והנשמה תעשה במעשו מפני שהוא קרובת אליו ולה ברק מן אורו ומקבלת כל מה שנמדד לה. ואל יטעה המאמר הזה את השומע ויאמר הנה האש עישה דבר והפכו כמו מה שיקפיא את הצעה ויתיך את העופרת מקפיא את הדבש ויתיך את הנר וישרוף את האבן כי מן הבהיר הדבר לא כן כמו שהוא חשוב ולא ש פועלה אחרת מן השיפטה ומה שהוא רואה מקפאן הצעה והתקבת הותב והנחות וולותם ההפכים האלה באים רק מצד מקל הפעולה השוניים במוגן וסכת שניים היא בנסיבות אבל הבורא יתעללה עשויה דבר והפכו ברצונו והחPsiי ונכחירותו כמו שהוא מוחה ומטיית מי שרוצה מעשיר ומוציא מנים ומעצב ממצא ומבללה על דרך העשויה דבר ברצונו החPsiי ובכחירותו ואינו מוכחה ומתאונם על ידי המבע כמו האש אשר פועלתו בהכרח ובאנם ובטע ולא ברצון החPsiי כי השיפטה טبع האש ושינוי הדברים ממוגן לא יעשה מצד פועלות האש דע זה. והנשמה ניכ' פועלת ברצונה החPsiי ובידה לbehor הטוב תחת הרע או הרע תחת המה הטובה כמו הניבאה והקמצנות הרעה או המה הרעה תחת המה הטובה תחת המה הבעם והסליטה ומני הצדק והרע וככל זה בחירותה ואיןנה מוכחת

שבעה בחות ורוחניים הדומים לנחות הרותניים אשר בכוכבים והם כחות חמשה חזקים גופניים הבנויים על ידי הנפש האצמאות וכשרונם על ידי בחות הנפש החזינית והם כח השטעה כח הראה כח גירחת כח הטיעמה וכח המטוש ושני כחות האחרים והם כח המשבנה וכח השבל והם באים מן כחות הנפש השכלית והחמשה בחות דומים לחמשה כוכבים וכחות המחשבה והשלב דומים לשמש וללבנה וראיה לה היא שלבנה אוחזה את אורו מן השטעה כמו שאור זוהר הנפש בחלוכה בכ"ח רביעים בן הנפש כותבת העניינים השכליים המשמש בחלוקה את בית אך האלף אשר היא בראשונה למספר לא בכ"ח אוחזה אלף בטל כח כלום ובכ"ח רבעים כה לבנה טבלת את אורה מן נחשבה לא באוחזה ולא במספרים כי המספר יהיה מונחים או גפרדים ומרת הונגים היא להחלק לחלקים שווים ומרת הגפרדים להחלק לחלקים בלתי שווים והאלף נאגינה נחלקה לא למספר שווה ולא לבלי שווה ונאגינה נכפלת לא על עצמה ולא על הדומה לה לבן לא נשארו אלא האותיות הנחלקות לחלקים שווים ולבלי שווים. ודנכפלת בכלפ' וון בכ"ח במספר לא פחות ולא יותר במספר רביעי הלבנה. כמו שיש בಗלגול שני קשרים הנתרים בעצםם ותגליהם בפעוליהם וזהו הראש והזנב ועל ידי הראש יתקיימו הנמצאים ועל ידי הגב יפסרו כן נמצוא בוגוף האדם מג טוב וטוג רע ועל ידי ח מגוון יקובים הגוף וירוחה במצב טוב ועל ידי המוג הרע יפסדו מצביו וכן כן אם יתנהג הגוף בשלל יהו פעולותיו ישות ומעשי נכונים ואם יפדר בסכלות יהיו מעשי נשחותם ופעולותיו מגנות. ויהיה באלו נלקה נגד השכל כלקי הלבנה נגד החמה בקשר הגב. ואנחנו פוחחים מה שנטל עליינו בשלל בנסיבות התרבות ומה שנטל עליינו בתורה בנסיבות השכל ונבקש מאת יוי יתעלה לעורנו ולהושינו כמו שבקש יודהו תהי ירע לעורני כי פקדיך בתורת¹) ואמר עוד פנק האר בעבדך ונ²).

1) תהליכי קויט קע"ג.

2) שם קל"ת.

ז'ל באמור תבואה נשמה שיש בה כל המהות הלווי ישכח לרביה
שיש בו כל המהות הלווי¹⁾, וכמו כן אמרו קדושים היה כי קידוש
אני ונ' וחסידים כי חסיד אני ונו²⁾ וכן אמר הכהוב חזיר המים פועל³⁾
על האדם נאמר תמים תהוה⁴⁾, ולפי אלה האופנים ראוי לנשמה לשוב
אל רבה במדועם אמתים ובמעשים טובים אשר חננה אוורה בהם
ההשנה ולבוא בשלום מן מעקשי הרוך כמו שנאמר אורח לזריק
טישראל ישר מעגל צדיק הפלס⁵⁾ ועוד והרוח השוב אל האלים ונו⁶⁾
הנה מלאנו הבתתנו אשר התבוננו לדבר ביחסה כפי האפשרי
ראשית יצירה הנשמה וסגולותיה האלהיות והאנושיות ונשאר לנו
לבאר עניינה ועקריה ומענה.

פרק חמישה עשר.

כבר הודיענו שהנשמה כהשפעת הווצר יתרומם ותעללה ורצונו
להופף כאן בבאו ונאמר והאייה לה שהייה מהשפעת אוור הוא
אמור כי רוח טלפני יעטוף ונשות אמי עשייתו⁷⁾ ויעטוף עניינו ישפיע
כמו שנאמר תפלת לעני כי יעטוף⁸⁾ ורצה בזה שרעני ישפיע טלבו
המצוקות בדברו לפניו יוציאו והעללה בהפללה, ומה שבחר ויזוק את זה
הוא אמרו ולפני יוי ישפיך שיחו⁹⁾ וענן ישפיך שיחו יעטוף בתפלתו

(1) ברכות י' א.

(2) ילקוט שמעוני רבין.

(3) דברים ל' ב' ז.

(4) שם י' ח יג.

(5) ישעיה ב' ז.

(6) קהילת י' ב' ז.

(7) ישעיה ג' ז ט' ג.

(8) תהילים ק' ב' א.

(9) שם.

באחד מן המינים מן הטוב והרע ולפיקח חייב אותה התורה במצוות
עשה ולא תשעה כי עשית המצות ועזכות הפשע הם בירה. ומסיבת
אללה העניים ונחיקת הנשמה אל שמות הבוואר תעללה ומזה אמרו
על הרים נשמה יוי¹⁰⁾ כנהל גפרית בערה בה ורזה בה עונש
הרשעים כי בתחילת הפסוק יאמר כי עורך מאטמול תפחה גם היא
מלך הום העמיק הרוח מדורותה אש ועיצם הרבה נשמות יוי וויא
ובכל זה בעונש הרשעים ולא נאריך בביאורו ولكن נקראת נשמה יוי וויא
נשמה ארם. ויחום הנשמה אל שוי אשר הוא שם עצם משמות הבוואר
העצימים הוא בעניין נחת ועונג כמי שנאמר אכן רוח היא באנוש
ונשחת שדי הבנים¹¹⁾ והוא בו שהנשמה התענג ותמעא נחת בחכחות
ובמדועם נכוחים כי הנפש בלמלה איה דבר אשר לא ידעת אותו
היא מתעננת עליו בטעמה שעם העין והעונג וכאשר תשינחו ותשער
עליו העמוד ותבטח בו וינדר אללה התענג בפלים מתענוני העולם
זהו כמו שנאמר טוב טעם ודעת לטרני כי במצוות האמנתי¹²⁾ וכן אמר
עד מה נמלצו לחci אමתק מדבר לפי¹³⁾. ויחוסה אל שם הכוואר
אללה בעניין עשית הדבר והפכו הוא אמרו בעונש הרשעים בעולם
זהו קודם עונש עולם הבא על יורי עזרת הנשמות מהם מנשנת
אללה יאבדו ומרוח אף יכלו¹⁴⁾. ויחוסה אל שם אל אשר עננו שהוא
יתברך טפירף לבני אדם לחם חקם ומוריד עליהם המטרא אמרו
מנשנת אל יtan קרח ורוחב מים במקץ¹⁵⁾. הנה הנשמה מתיחסת אל
شمות העצים של הבוואר כמו יוי שדי אל ואלה כדין שיבואו
סגולותיה וזה שהוא בעשונו כפי יכולתה בכח האנוש ובאפשרות
הגברא דבר. והפכו מן הטוב והרע, ובדומה לה תארה החכמים

(1) ישעה ל' ל' ג.

(2) איוב ל' ב' ח'.

(3) תהילים ק' ט' ס' ג.

(4) שם ק' ג.

(5) איוב ד' ג' ט'.

(6) שם ל' ג.

הרבר איננו בן כי דברו בעם שלו הן הנשתאות הבאות מן השפעת אורו ביל' אמצעים ובין העניים המוכנים להן ומן זה בעין המלאים. והמאמר הזה לא יובן אלא מי שהבשרו יי' לרעתו. והראיה לזה שרבבי הבוואר יתירום ייתעללה הם הממים בוראים ופועלים בעניין המלאים נמצאת בהרבה פסוקים ונכיה מה שיבוכיה הפסוק כי באשר ירד הגשם והשלג וכו' בן יהה רברי אשר יצא מפי לא ישוב אליו ריקם כי אם עשה את אשר חפשתי והצליח אשר שלחתיו¹⁾. הנה יוצא מוה שדבר מלך ושליח לא ישובו אל בוראים אלא עד שהשתלטו מה שנצטו בו ואין שליח העשו שיתוותו והםביא השובה אם לא יהיה בעל דעה והם דבריו הנאמנים ומלאכיו והקיטים כמו שנאמר בעניין הנשתאות יי' דבר נצב בשיטים²⁾ ודבר אלחינו יקום לעולם³⁾. וכבר באדר החכמים זיל' וזה העניין במסכת קיג'יה באמרים כל דבר ודבר שיצא מפי הקב"ה נברא בו מלך שנאמר בדבר יי' שפם נעשו וברוח פיו כל צבאם⁴⁾, ואמרו עוז בתפלה ורבבי חיים וקיטים נאמנים ונוחדים לעוד ולעולם עולם זה וזה ובורר טן הקבלה ומין התורה ומין האבל. ואפשר שהשתמע זה הדאמר לא יבין עניינו ויתערבו אצליו בדבר התורה ודבר הבוואר לנכיאו הטווחים ג' אל יי' ויביאו בסבוכה אבל אנחנו נבראים לו וזה ונוציאנו ממכותנו בעורת הבוואר יתירום ייתעללה ונאמר שהענין הראשון אשר אמרנו הוא מה שנקרה דברו בעצם שלו ולא על ידי אמצעים ודיבור התורה ורבבו לנובאים הם ג' דבר יי' אבל געשה על ידי אמצעים רבים רצוני לאמר על ידי הומן ותוקם והבלם במו דבריו כי למשה רבנו ע"ה אשר היה בשנת הארבעים לחיו והוא שנות בתרמ"ח ליזורה ובהר סיני על ידי האoir אשר עשה צורות ותמונהות האותיות והגניותות בין ענן וערפל ואש וולגטם כמו שנאמר

(1) ישעיה ג' י.:

(2) תהילים ק"ט, פ"ט.

(3) שם ט' ח'.

(4) חנינה י"ד א.

אחר. ועודמה להה הרבה במקרא כמו בהתעטף עלי נפשי ומי⁵⁾ אשיהה ותתעטף רוחי סלה⁶⁾ מקצה הארץ אליך אקרא בעטף לבי⁷⁾ עד שבכל מאמר שיש בו עטפה נגזר מוחה השרש. ומושג אשר השיג עליינו במאמר בחתעטף כללו⁸⁾ אבל עניינו היא השהבות נששותם וגפקתן כמו ש匪כת דם החלל ונפיקתו מצורו נפשו וכמו כן השנוו במאמר העפפים ללבן⁹⁾ עניינו הימים אשר העמיקים ישופעו בבר והכשבים בעוליהם והם ימי האביב. וכמו כן הוא המאכר ועמקיים יעטפו בר¹⁰⁾. וכבר נברר שהנשמה היא מהשפעת אור הבוואר יתעללה כאמור כי רוח מלפני יעטוף ני¹¹⁾ הנה הנשמה במדרגת המלאים בראשית יצירתן מן השפעת הבוואר המשגחת עליון וכל אחת מזו במדרגת מלך עשו מה שנצטווה בו כי השפעת הבוואר היא פועלת הבוואר בעצם שלו לא על ידי אמצעים ולא על ידי המקומות והזמנן. ובBOR הושפעות הבוואר בעצם שלו הם חקרים פעולים ואיננה בפועל הנבראים מלהכותיים הוציאים ממציאות חקרים. ובאור זה שפועלות הבוואר יתעללה שמו בעצם שלו חקרים מדברים חיים נאמנים וקיטים ופעולה כל בני אדם מחלפת והעשה על ידי אמצעים רצוני למלך על ידי הומן והמקום והבלם. ובזה הענין יצטינו פעילות היוצר טן פעולת היוצרים. ולעתים ידועות יורה יי' יתעללה בפעולותיו בעצם שלו שכן דבריו הקיטים והנאמנים.

ולפעמים יחשוב מי שלא חקר אחד אלה העניים דברו הבוואר בעצם שלו הוא מטען דבריו באמצעות ייחולף דברו הפעלי בדברו העצמי. וושער בנפשו שדבריו העצמי הוא דברו הפעלי אבל

(1) יונה ב' ח.:

(2) תהילים ע"ז ד.

(3) שם ט"א ג.

(4) איכה ב' י"ב.

(5) ביאת פ"ב ל.

(6) תהילים ס"ה, י"ד.

(7) ישעיה נ"ז ט".

הברילו בין דבריו העצמיים הבוראים ובין דבריו הפליגיים הנבראים אשר הם באופן שיבנים בני אדם. וזאת להיפצת הבואר תהנה כל אחר מאטנו ביצותו להשתעבד אליו אחת מן החיות אם למשבה אליו או להרחקה מינו או להליכה לפניו אי' לחת לה מאבל ומשתה יגוע חפו על דרך דבריו החיה בתנועת חכה או ישמע קיל התחל במי' שעשה לסוט ולחות בשותם וכן אנו מושבים אליו העערים כמו שישמע הצד קול החליל ברצתו לצד את הקאים הנה בכל זה על דרך דבריהם ולא על דרך דברו בני אדם לעל אחת כמה וכמה הבורא יתעללה בדבריו אל נביאו דבר להם כפי דרכם ולא כפי דרכו גם עצמותו וכחיו אשר השם והארץ לא יוכל לנשוא כמו שנאמר כי נдол עד שמים חסרך וכו' ¹ עד שלפעמים ציר לבניינו צורות נתן להם משלים אשר על ידם הבינו חפזו וזה הוא שקרא חווונות ותראות וראות להו הוא אמריו ודברתו על הנביים ². ככלומר אני מטשל ומדמה לבניאים משלים ותרונות וחכמינו לעל אמריו בענין וביד הנביים אדחה ³ מלמד שהיה מדרה לכל נביא ונביא ברדיין רציו בזה לפי כח יכולת כל נביא להבין חפזו המתחם וגבורתו האלוהות.

זרבן זה המאמר ושםו אותו בוכרין ודע מה ש ש בו טן הסודות הנסתורים והענינים הנעלמים והם למדו שהנשות בראשית יצרתן קודם ביathan אל בני אדם הן בענין דבריו העזים אשר נבראו קודם החון וקדום המלאכים הנקרים דבריו. ובזומה להו אמר דור פתח דבריך יair מבון פתים ⁴ וזה הוא ממש אמרו נר יי' נשמת אדם וכו' ⁵ ורצה אמריו פתח דבריך מציאות אויר אשר מבני נחתה הנשות הבאה לבני אדם על יורי אמצעים רבים. ואמרו ישר הוא

ובירין שמעה מתקן האש ¹) וככל אלה היו האמצעים להביא הדבר לנביים לפי מה שהבריה הכמיה המורבר למרבר אלו. וכבר הורה רבניה פעדיה נאון זיל בסוף. ואלה שנות אריך היה דבריו יוי' יתעללה וזה לשונו הנה הוא נבש את האoir עד שער צורות ונחיה בעין לשונות ואומניות מכפיקת ונעימות נשימות עד שיכלו לשמע דברו בני אדם. בהחינת האoir נעימות ומלהות עד שיכלו לשמע דבריו יוי' יתעללה. וככרי הוכיר ר' סעדיה נאון נ'ב בבחיחתו לכפה יצירה בענין אותיות אלף בית שלכת האoir בקרים ישדים או עקימים חדש תמנות שונות בפי מרת כל אות ותוכננה. ורבנו פעדיה הוכיר נ'ב בבאזרו לסוף ויקרא מציאות האoir באש וצתה פערת לא שמע ע"פ שהוא במקום לבדו מבלי שימושו מי' שהיה עמו בעה הרבוד והביאו דאה מוה שעמיאל לבדו שםן דבר יוי' ועלי הבן לא שמע ע"פ שהוא במקום לבדו וכן אמרו הביבנו זיל ² מלימוע והליך את זרבור אל שמואל לבדו וכן אמרו הביבנו זיל ³ בענין דברו יוי' למשה מטהל מועד שחקל לא יצא מטהל מועד ולא עברו אע"פ שאמוא הויי חוק מכל הקולות אשר בעולם כמו שנאמר כל יוי' בכח קול יוי' בהדר קול יוי' חיצב להבות אש קול יוי' שובר אrosis קול יוי' יתעלל אילות ⁴. וכמו כן הצע האoir העניים וצורת המלך הנשלט אל אחד מן הנביים וראשו הנביה אש' נשלח אליו ולא דאנדר האנשים אש' והוא עם הנביה כמו שאמרת ברכיאן גראיטי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים וכו' ⁵).

הבת נבדך שרבוני הפליגיים הנבראים הם אשר מהם דבר לנביים על ידי אמצעים באופן שיבינו על דרך דברו בנו אמרו והשטעים למי שריצה ומיע שמייתם ממי שריצה. וכמו זה אמרו ההכמים זיל על דבריו הנבראים דברה הורה בלשון בני אדם ⁶

(1) תהלים נ'ז י"א.

(2) חזע י"ב י"א.

(3) שם.

(4) תהלים ק"ט ק"ל.

(5) משלי ב' כ"ז.

(1) דברים ד' ל"ג.

(2) מורה רכה במדבר פ' י"ה.

(3) תהלים כ"ט ט'.

(4) דנאלא י' ז.

(5) ברכות ל"ד ב'.

בפדר בן כל אחתמן עשר הממצאות הנגראות לא תעבור את חברתה אשר תקרמנה בפדר וכמו שמספרים אחר שהניעו לעשרה מתחילה לדרכם והופש כל חורי בזן¹⁾ כי כאשר יחויש בפדר הבני פתאים אשר לא יראו רק כמה שמאיר להם ועל ידו הם יוציאים מה שנעלם מהם. ודומה ליה אמרו החכמים ז"ל ונר דלק לו וטונח על ראשו וצופה ובביט מסוף העולם עד סוף²⁾. וראה בין שכך ועין בינתך ואל תבקש לראות זה וזה עין גוף כי באלהם אשבע כי לא יעלה בידך להבין אלה הענינים אלא בחריצת הכהנה בחזרה. מחשבה ובפתיחה עין השכל.

בעין נר אשר פמנו נהייה האור ואמרו מבין פתאים הוא ממש אמרו חופש כל חורי בזן³⁾ כי כאשר יחויש בפדר הבני פתאים אשר לא יראו רק כמה שמאיר להם ועל ידו הם יוציאים מה שנעלם מהם. ודומה ליה אמרו החכמים ז"ל ונר דלק לו וטונח על ראשו וצופה ובביט מסוף העולם עד סוף⁴⁾. וראה בין שכך ועין בינתך ואל תבקש לראות זה וזה עין גוף כי באלהם אשבע כי לא יעלה בידך להבין אלה הענינים אלא בחריצת הכהנה בחזרה. מחשבה ובפתיחה עין השכל.

פרק ששה עשר.

נכאך כאן סכום המלבושים והכיסויים הרובים הטענים או רגנש והסבה אשר הכריחה את הנפש להשתנות בפעילותה ובפרטיה האנושיים דע שכל העולם עליונו וחתונו יתחלק לשני חלקים לנופים פשוטים ולנופים מוגבלים, והנופים פשוטים הנקיים והוכבים בפשומתם קרובים מן יוצרים יתרוםם ויתעללה רצוני בוה שהגף חותר קרוב ליוצרו הוא יותר פשוט ממה שאחריו עד סוף כל הממצאות לפני הסדר וההערכה ברצון האלקי. ואלה הממצאות הן עשר במספר לא פחות ונערצות במצבון כל אחת אחר חברתה כפי אשר סדרן חמתת יוי יתרוםם ויתעללה לחוק העולם ויקומו אשר לא יתכן שייהי שני טבלי שיקדמנו שליש וכמו כן עד סוף סדר עשר הממצאות כסדר הטසפרים והערכות רצוני בוה מן תחלתם אשר הוא האחד. הרשע עד מספר עשרה כי השני הקרוב לראשון הוא ראשון לטספרים וכמו שהוא שני לא יקרים לראשון והשלישי לשני והרביעי לשישי וזאת אחד מן העשרה יקרים לאחורי

1) משל כי צוי.

2) נהה לא ב.

3) שמות, ב' ט' מ'.

4) שם ב' ג' ב'.

5) ישעיה ג' ט' יט'.

6) תהילים ק' ב' יט'.

7) ד' יה א' יט' ז'

8) משלי ח' ב' ב'.

9) שם ל'.

10) יחזקאל ח' ד'/

אליו מרצין האלהו כי לנפש הכללית הכוונה השבל על ידי הצד אשר בו היא בתקרבת אל השבל ותובנות היבצע על ידי הצד אשר בו היא מתקבת אל השבע אשר הוא ג"ב.果然 בהיותה הכה הראשון מכהות הנפש הכללית וחווית העולם הווה ותנוועתו התפנויות; הנה הנפש הכללית וזהו החמצאה השנית והבעה היא התמצאה השישית המתקרבת למדרגות הנפש ואלה שלש החמצאות הן נופות פשיטות ותן נכונות השפעת הבוואר ורצינו והתבאות חקי החכמה האלהית אל כל העולמים ונשבעות לכמציאן ולכוראן כל אחת אחר חברתה והן הן המוסדות כרי ישולם חפשו בעולם הוה ובועלם הבא, ואחריו באהה החמצאה הריבית ולא הודה לה פעליה בתחילת ולא תזעה וחווית אך היה בה כח לקבל הנפעל בכל מה שנוצר ובברא סמנה והוא חמר העולם וממנה באו כל היצורים הגופניים התקבלים את המקרים ובחוותה נעלמת לצורות ותבניות נגער קצת מהפסדה ונע חמרה והיא הנקראת הייל כלומר חמר העולם אשר פמנו נבראו כל הגופים והוא החץ הנזכר בפוקן שני מבראות ופטנו היו הנוגות והתקרים, והגנוו הראשון אשר נע הוא נוף הנגלן התקבל חקרים כמו הסכוב ותתנוועה וולתם ותוא החמצאה החומשית, והחמצאה השישית היא נופות הוכבים החולמים בגלליהם והם נופות מאירים ומוחרים בהיותם קרובים מן התבונות הפשיטים הראויים אחד נמצאו קידם הובן והבוקם כי הם נחכמים בתנוועת הנגלן. ורדה החמצאה השביעית והשמינית והתשיעית והעשירית הן האש הרוח הרים והארץ והם נמצאו עם התחלת הום, ועם הארץ נשלמה ותבה החמצאה ולא היה שים 'חמצאה' אחרת וכן הוא דעת התורה באברהם בראשית ברא אלהים (ו' ¹) זפתרון ברא הוא המצא ולא נוביר אף מלה אחת בראשית התורה מן הצעש מלota הנוכרות ביצירה כמו צור ויוצר וכונה ועושה ופועל אשר לכל אחת טהן ענן יצירה ועשרה וחצטשה במלת ברא וענינו החזיא הנוף הראשוני וההבדל בין החמצאה והיצירה היא שביל החמצאה ראשונה.

נעשתה ברצון האל מן השפעתו בלבד ולא מרבי מן הומן והמקום, והחמצאות הריבית והחמיישת בסדר ובהריכבה טחפר וזורה ואחריהן כמו הומן והמקום עד המצאת הארץ אשר עצלה נשלה מה החמצאית ולבאו היוצרה וההריכבה והרכבתה עד שהגינוו למתה שהיינוו. ومن הארץ אשר היה באמת עפר וכן שאר היסודות עמדו כל מני הדברים המוציאים כמו החרים והצללים ושורות אבניים שונות לכל מני הוועלת אשר בהם ואחריהם נוצר מן הצחים והשבים והעצים והזרעים לכל מני הוועלת אשר בהם ואחריהם בא סין החווית השונית במשינהן וזרותיהן ^{ו'אתה} כל אלה נברא המי האנושי כמו שאמרת הגדורה שאדם היה האחרון לזרום ונברא ביום השישי בערב וכן אמרו החכמים ^{ו'יל} בערב שבת נברא אדם וג'.

הנה נברר שהאדם הוא האחדון לכל החמצאות והיצירות ואמ תרצה לעמוד על אמתה וזה הסדר השמלי והתורי וזאת ההערכה הכללית בחמצאות והיצירות בקשם בטורם הלו אט יי' ^ט סן החשים וני' ^ט ותמצא בו כל עשר החמצאות בסדרון עם הוכחת התחלקות והסתעפותן וראשונים מן היצורים אשר באו מן הארץ בהתחלקות והסתעפותם כי שם נאמר תנינם וכל מהות ורצה בו מעת שנותה הארץ עד יסוד הרים וכל אשר בהם ובפוקן שלאתרו נאמר אש וברד ומ' ונהבק בו הדרור כי בסופו נאמר רוח סערה אשר היה יסוד הארץ אחר יסוד הרים וסוד הרים אחר יסוד הארץ יסוד הארץ אש וברד אחר יסודות האיר והרים והארץ. ואחר זה נברדו הגופים התזוקים הראשונים הנבראים מן הארץ כמו שנאמר הרים וכל נבעות. אחד זה בא מין החווית באמוני תהה וכל בהמה בהתחלקה, והסתעפותן ואחר זה נתמכתה היוצרה במשין האנושי והסתעפותו כאמור מלבי ארץ וכל לאוטים זקנים עם נערים יהללו את שם יי' ואחריו נאמר הידו על הארץ ורצה בוה סדר השמים והארץ. וזהו הסדר השבל וההשבה הראשוני וההבדל בין החמצאה והיצירה היא שכיל החמצאה ראשונה.

(1) מהלום קמ"ה.

(2) בראשית א' ג'.

ויהוק זה אמריו אחריו וקדם צורחני ותשת עלי בפכה ורצה בוה הסתרה קדמוני באחרוי והעלמותו מטמי כי עניין כפכה הוא הפטירה והעלמה כאמור ושכתי כי עלייך עד עבריו¹) ויבאר ויהוק וזה מה שנאמר בפסק שלஅדריו פלאה דעת פמנו נשגבה לא אוכל לה²) אשר עניינו הוא שחדעת נעלמה ונכתרה מטמי לנו לא אוכל לה. וזה באור בדור בהמתרת הנשיטה והעלמת ידיעותה ושכחונה. דע זה וצידר בנסיון ותבנ' איך מה שזכרנו לך מן השכל והראיות מן הכתבים.

פרק שבעה עשר.

בעניין רשמי העלים העליון והעליום השפל בנשיטה. דע יאמץ האל שהנשיטה בכואנה מן השפעת האל אל האדם עיברת בכל הגלגולים אשר כל אחד מהם ישאיר בה רושם ומטעפת במעטפה כל גלגול אשר עברה בו וכן תראה הנפש השוקרת במרעים מנפשות הישרים מספירת מאייה גלגול ומודברת טמה שיש בו מאותות ונפלאות יי' הרומטוטה כי היא ירצה וזה בעברה בו כאשר יודה אל העלים הזה ועתה תשוב ליבורו אחר. שכחונה ברוך הלמוד ולפי מדרת זorder הקובבים ורשימות המניעים אליה יולד תכשיט לנשיטה או הוספה למעטפותיה או סבת טהרותה או התעכבותה ובמנוגים המכבים אויה וכל זה במהה ידועה ברצין בוראה הורד מה שיפגענה עד זמן בואה לימי שירצה כמו שירצה יתרום ויתעללה. ולפעמים הגור באזיה גלגול ואו רושם והוא הגלגול אשר התארה בו יהוה יותר חזק יותר גלי מ رسمي שאר הגלגולים אשר היא עוברת בהם ואם היא עמדה

1) שמות ל"ג ב"ב.

2) מהלכים קל"ט ו'.

השל' והתורה וההלים אבל לנפות ולפוך מטמרי הנביים. ועיין בבראשית רכה ועם המזא נ"ב רמו לזה ויתאמת לך כל אלה בעור האל יתרום ויתעללה. הנה האדם נוצר ונברא אה' הנטצות והיצירות ובו רושט מכל מה שקדחוו ומכיל בקרבו כל הנטצות והיצירות אשר בעולם וכן נהיו אצלו שתי המזאות: הדיאנות השבל והנפש אחרונות והאחרונות בסדר וביצירה בין החביבות נהיו אצלו דיאנות רצוני לומר שהאדם נברא מן ארבעה יסודות אשר הראשון מהם יבוא מתחת והאחרון וזה האש מangel העתר ואחר זה מתנוועת הגלגולים ואחר זה מן הנפש מג הרכבים ותערובת קרינה ואחר זה מן הטבע הכללי אשר הוא אב הכלליה אשר היא אם הכל ואחר זה מן הצלל הכללי. אשר רצון השכל וآخر זה מן רצון הבורא יתרום ויתעללה בהשפעתו אשר ישפיע את השכל בנשומות אשר הן נר. פאור פן ארו הנרו והשפעתו התהירית, לבן לא התהיר הנשיטה עם האדם אלא אחר שעברה בכל הנופות השיטים והמורכבים ורגעעה אל הפעלות אשר היא עליה אליהן ולקחה חלק ונחלת מכל מה שעברה בו ולפיכך נזרבו נדייה וככויות ונחבה. ונעלם איזה והבתהר בקליפותיה ונעלמו ממנה ידיעותיה ונטהבו ביטים קדורות החמר וההרבות והתרבבות מן הרכבים. וכבר באור ניר ודווד ע"ה בדבבו מן ראשית יצירוגן ואחרית מהוito אמרו אחר וקדם צורחני ותשת עלי בפבה³) וכבר הזכרנו כל זה המטור בספרינו הנකב בשם ספר הסדר וההערכה ביצירה והראנו בו איזה נופים פשוטים ומיוכנים וענין אחר הוא שהאדם הוא לאחרון לכל הנטצות והיצירות וענין קדם. שהנשיטה היא מן הנטצות הראשונות הנעות מן השפעת האלהות אשר קדמה הרצין ולפי זה היה האחרון קדם אצלנו ואחרון לנפשותינו ותקדם אחר איגלו וראשון לנפשותינו. ובאשר לפירד זרכבנתנו ונשוב אל הנטצים הנמצאים יברר לנו הפתרת קדמנו באחרונו ולפיכך נעלמו ונשכו מנפשותינו היודיעת ויבאה

3) מהלכים קל"ט ח'.

כמו שאמרנו לטעלה וביד הנבאים ארמה¹⁾ ונאמר במשה רכנו ע"ה
וירא מלך יי' אליו בלבת אש מתח הסנה²⁾ ועוד וקרא אליו
אליהם מתח הסנה³⁾ ובمعد ענן אתה הך לפניהם יומם ובمعد
аш לילה⁴⁾, וכבר ידעת שהשכינה נגלתה לישראל בעמוד ענן באופן
שכלו לערעה ונאמר בעמוד ענן ידבר אליהם⁵⁾ ענן וערפל סכיבו⁶⁾
וירד יי' בענן⁷⁾ ישת חזך סתרו סכיבותו סכתו חשבת מים עמי⁸⁾
שחקים⁹⁾ ובעלות השכינה נאמר והענן סר¹⁰⁾ ונאמר עוד משה נש
אל הערפל אשר שם האלהים¹¹⁾ והראיות האלה לא ידרון הבופר ולא
ינפצע המורוד כי הן מוכחות שמי שנגלה מן השמים התהפש והסתחר
בלא ספק בענינים וגופות ארציות. ומסכת אלה הדרשים התכסתה
הנשמה והתהפשה בקליפות גלליות יסודות עד שנגלה לחושים
בצורתה הנפונית והוא באמת האדם אשר איןנו מאומה בלבד כמו
שרואה האדם בחולם אכיו דמת או רעו בזורה אשר על ידה יכרום
אף כי הנוף טמן בkörper ואבן טונחת עליו. ואם תרצה להתקתק
אחר אמרות הנשמה וייטיב בעניין להציגנה עוזמה הפוך סדר הפרידה
ופשט מעטפתה וכסוייה מעטפה אחר מרדגה מרדגה לנצח ראשית
שיתפزو ענינה ותשוב לעלות מדרגה במחשבה זכותה לבנהה כמו שראו
ואו תראנה בעין השבל ותבין במחשבה זכותה לבנהה כמו שראו
הנבאים בחושיהם צורות המלכים בדמות אורות אניות והבינו
ענינה בשכל כמו שנאמר במגוח בראותו את המלך אשר חשבו

1) הושע יב י"א.

2) שמות ג' ב'.

3) שם ד' ב'.

4) במדבר י' י"ז.

5) תהילים צ'ט ז'

6) שם צ'ז ב'.

7) במדבר י"א כ"ה.

8) תהילים ז' י"ב.

9) במדבר י"ב י'.

10) שמות כ' כ"א.

למשל במסלת שבתאי או זדק או מאדום יהו רשמי אלה הכוכבים יותר
חוקים יותר גלים כל ומן שלא נשבעו מונת הכוכבים או לא הופר
זה הרשם ולפיכך תמצא רשמי איזה גלנים יותר חוקים יותר
NELIM אצל איזה אנשים וזה אתה רואה עניין.

ודע שהמכווקש מן כל נשמה הוא לפי הרים מארש השינה
ואשר הכריחו השנות פועלותיה ואנשיה כי כבר נבר שאן השנות
בעצמה ובヰודה כי היא מן השפעה מי שאין השנות בעצם
בחירות ובחלתו והשנות היא רק מצד הרשימים והמנים וזה הוא
סבת השנות האנשים בשכליהם ובמעשייהם ובגופיהם. ודע שרו
עה באר אלה הרשים אשר תעבור בהם הנשמה ובר שוכן הם
ברצון הבורא יתרום ויתעללה וירועים אלו ויקש ממן לפי המעתפות
והבושים אשר נתקבעו עליו כאמור גלמי ראו עיןיך ועל ספרך וכו'
ורציה בו שוויימושיע לכל אחד بما שבאו בעבורי ויבקש ממן
לפי רשמי נפשו ועקבותיה ופרטין גלמי הוא המלווש וענינו הנסיבות
הנפש בהרבה בסיסים ומעשיות הנודעים אלו והנשמעים אלו כאמור
על ספרך כלם יכתבו ומזה אמרו החכמים זל מנימא דעל
תחפאי.

ועתה נוסיף עוד בבאורי ונאמר ראי לך שתשער בנפשך
שהשנה בעברה בנותות הגלגלים תקנה לה גוף גלני ותתנסש בו
ובבואה אל ארבעה היסודות התנשם ברשימים ותקנה לה גוף ארצי
ותגלה לחושים כמו שתראנה והודיע מה שרבשה ולה לא יבקש טמנה
אלא מה שהפקייד אצלך לפי הbossים אשר התכסתה בהם וזה יתיב
ישרו כאמור כי יש דבר יי' ומזה שנבר לך כל מה שאמרנו בו
העין הוא שנבר לנו שכט מי שירד אל הארץ התכסה והסתחר
בעניין ארצי והך בעקבות הימונות והנפלא מזה הוא שהשכינה
בתגלותה למשה ולישראל התרומה להם בודקין אשר על ידו הכירוה

1) תהילים קל"ט ט"ג.

2) שם לג ד'.

פרק שמונה עשר.

דע שהכורה יתברך שמו שואל מן הנשמה להטיר בפניה עצמה אשר הוא היוטר מהור מכל מה שבועלם התחזון. והיוות שלם מטה שנצרף והתקנון לקבלת הנשמה הן שתי הנפשות החיוניות והצמחית אשר ישגנן הארט כי הן יותר מצופות ממה שתתקנון ונשלם והויה בעולם היטרות והנשמה תשנה את עצמן בעצמת זהה היא סבה העמסתה בעול המצעות השכליות והתורניות. וכבר דרבנו מן המדות הטבות והרעיות אשר לשילש גפעות ושהנפש השכלית אם היא מתהנתה בשלל והטוראה תשנה המדרות והרעיות במדאות טובות ושתי הנפשות תרדמנה אליה ותרבנה בויה הנפשות הישות בעולם. ונאמר עוד שהנשמה בהצפה זאת ויסודות אשר הם שתי הנפשות דומות לروع הנורע בארץ המזיא באכחו ורעים רבים במו ובן העשה הנשמה עם כחות המכבים וקוריהם ופעולות העליונות העורדים והמכבים אותה לבוא למטרתה השכלית על ידי עניות שכליות וטוראים. ויודע שהיוטר מהור מכל מה שבועלם זהה הן הנפשות כמו שוכרנו וכבר אמרנו שכשرون התאהוו היא הצניעות והענווה ושלפת הרות וגרוענה הכאב והגאות וחשוך וכשرون הכאב היא הגבורה וכח המכחשה ואמצ' הלב וגראוניה רכות הלב ורפין ועל הנפש השכלית החוכה גוף פשוט ותלך בדרך קישר אם הצליך והשנחה.

(1) שבת ק"ח ו.

(2) בראשית י"ד ט"ה.

לארים ולא ירע מנוח כי מלך יי' הא¹) ואחר שעלה השטימה באש הקרבן ידע שהוא מלך כמו שנאמר או ירע מנוח ונ' ²) ואחותו רעה נדילה ודינה שימות עד שהרגינעה אותו אשטו ואמרה לו חפץ יי' להמתינו לא לך ונ' ³) וכמו זה נאמר בברעון וולתו ולא נאריך.

ועתה נבואר לך אוק תהיה הפרדת הנשמה והפשטה מעטפותיה. שלמות האנושית החפרד קודם כל לנפש ונוף והנוף יתפרד לארכע הערובות ⁴) וארכע התערובות לארכע הבוגנות ⁵) וארכע חכונות ליטוות והימודות לכחות הנגליים והכוכבים וכחוות הנגליים וכוכבים לחמר וזורה והחומר והצורה לטבע והטבע אשר היא בת מחות הנפש הכללית לשבל הכללי והשבל הכללי ישוב אל ממציאו אשר ישפיעו בנסחות זון השכלים הכאים מן הבודא יתעללה אל השבל הכללי וכן הנפשות לבני אדם. אחר זה הערך את היוצר בסדר אשר נמצא מן היוצר יתרוםם ויתעללה השבל הכללי ואחריהם הנפש הכללית והכוכבים הטען ואחריו החמר והצורה ואחריהם כחות הנגליים והכוכבים ואחריהם הימודות עד האחרון שבhem והוא העפר אשר ממנו נוף המעליה למטה כמו שאתה רואה, ותאזר הסדר וההערכה שבראו ותനאמת לך אמיתי הנשמה ואיכות התעטפותה באלה המעתפות מראשיתה עד שהויה לאדם ומן הויה לאדם עד שתשוב להיות גוף פשוט ותלך בדרך קישר אם הצליך והשנחה.

(1) שופטים י"ג י"ג.

(2) שם ב"א.

(3) שם ב"ג.

(4) ר' ל' למלה שhortה למלה צהובה לפטול ולדם.

(5) ר' ל' ללה יבש ולקר וחתם.

אל מקומה ונפש הbhמה הרד למיטה לארץ וכמו זה אמר ייאל עיה מי יודע ישב ונחם והשair אתרו ברכה ון^ט. וזה קיים והחלטה. ואין ספק אצלו הנפשות נבראות מן הארץ ונפש השבלות מן עולם העליון. ומה שורה שהן באות מן הארץ הוא מה שאמרה החודה בנפש האזמותות והחיצא האין דשא עשב מורייע זרע ונו^ט ובנש החוניות הגזיא הארץ נפש חיה למינה בהמה רומש ונו^ט והראיה לה שתנפש השבלות. היא מן עולם העליון כמו שאמרנו הוא אמרו נר יו^ט נשמת אדם^ט. ועוד והותה נפש אדרני צוריה בצרור החיים ונו^ט וכן נתן נשמה לעם עלה ונו^ט והראיה היותר חזקה מכל וזה אמרו בתשובה האדם לעולם דאמות ותפר האבונה כי הלא האדם אל בית עלמו^ט.

פרק תשעה עשר.

ונאמר עוד שקין הדעת וכל המרות המבות הוא בתכונות הנשמה כמו שאמר ר' שמלאי ונר דלק לו ומונח על רגשו וצופה מבית מסוף העולם עד סוף^ט וזה המאמר מוביח שהנשמה רdea מסוף העולם עד סוף ולא יורדה אל העולם. היה אלה לרbesch לה

- (1) יואל ב' י"ה.
- (2) בראשית א' י"ג.
- (3) שם כ"ד.
- (4) משלי ב' כ"ג.
- (5) שטואל א' כ"ה כ"ט.
- (6) ישעיה מ"ב ה.
- (7) קהלת י"ב ה.
- (8) זהה ל' א:

בחכרחת הזרק. וכבר חוברנו כל הבהירונות ובמשה רבינו ע"ה והאדונים האלה לא חולכו בעסם וთאותם אלא ברצון יוי. ואשר תתקוק הנפשeschליות השנה בחות הנפשות בבחותה ותשוך עצמן בעצמה ולפעמים יהיו כהות כל האברים כאלו הם משבחים ומhalbאים את ברואם כמו שנאמר כל עצמותי תאמRNA יוי מי כמוך^ט ועוד ברבי נפשי את יוי וכל קרבו את שם קדשו^ט והחדרת הנפש השבלית את שמי הנפשות ועצמן דומה לסתות מישושנה מן השונה והשמן מן היהות אשר לא ישאר מהם אלא החלק העפרי בלבד השב אל העperf כמו החלק העפרי מן האדם וזוב אל העperf כאמור ישב העperf אל הארץ^ט. ולפיכך יהיו הנפשות והאברים כאלו הם נפש שלויות אחת משבחים את יוי ושבים אל המקום אשר מסנו תחילה במה שכחותם הולכים אל ברואם יתרוםם ויתרעללה כמו שנאמר בימי שהוא במצב היה אם ישים אליו לבו רוחו ונשטו אלו יאסוף^ט הנה נתבקזו בפסקו היה השבל והנפש והרוח וענינו הוא אם ישם אל יוי שבלו כי פתרון מלת לבו הוא שבלו כמו לבן אנשי לבב שמעו לי^ט ואני לבב הם בעלי שלב ווניה עם סכל ואין לב^ט וכן לבו ובשרו ירננו אל אל חי^ט לומר שבלי וגופי או יאסוף יוי אלו נפשו ורוחו ונשטו. זה ברור ונכון למשכיל ולמבין. ולפעמים יחשב הקורא את מאמר שלמה מי יודע רוח בני האדם העולה היא לטעללה ורוח הבתמה היורדת היא למיטה לארץ^ט שוה משפט שלו או מספק ואין זה אלא קיום והחלטה שנפש המתהורה תעללה

- (1) תהילים ל"ה י.
- (2) שם ק"ג א.
- (3) קהילת י"ב ז.
- (4) איוב לד י"ה.
- (5) שם י.
- (6) ירמיה ה' כ"א.
- (7) תהילים פ"ד ג.
- (8) קהילת ז' ב"א.

כל מה שנצטווה בו אם ההשנחה בעורה. והשלישי לנשות דברי העולם זהה ולטעום מכובדים כדי שתראה ותרע מרת עונג העולם אשר היהת בו ואשר תשוב אליו כמו שאמר ויושם למען שמו להזכיר את גבורתו) והרביעי להזכיר הנפשות האחרות. וזה והחומר לה הוא הסבה אשר הוטל על הנפש על המצוות וירידתה אל העולם הזה וכבר חוכרנו בראיות מספקות מן הכתובים שהנפש מתחזר מה שתחתנית ממן אמריו ירמיהו וירושען צדוק וישעיהו. ואין צורך להשנות שהנפש המעליה תשוב אל המלאכים ודומיהם.

פרק עשרים.

בעלי המשבע אומרים שהנפש הולכת אחר מגן הגוף ובבעל האלהות ותורתה הקדושה מתגדרים להדעתה זאת. ומה שהבריח את בעלי הטעב לזה הוא אמונה שהנפש מתחדשת בהתחדשות הגוף ולבן הם סוברים שהיא הולכת בעקבות מגן ופונה אל דרכו ומתרגנת לפיה הכרתתו. וזה משפט הפק ורעה נפרתלה וכבר חוכחנו מן השילוב וכן אמר הכתוב אחר וקדם ונ' ²⁾ שהנפש קודמת למעיאות הגוף וכן אמר הכתוב לאחר וקדם ונ' ¹⁾ שהנפש קודמת לנטאות הגוף ושכחות הנלגולים והכוכבים רושמים ראשמים בפעולותיה באיכתה ובמאותה וטהרותה והרערותה עם מה שישתר אורה והmortuba בה לפי מה שচין לה רצין בראה קורם ביאתה אל העולם הזה בעיטה שנעשה לה גוף במוגן המועדר לה והחצץ לרשותה והגוף הזה הולך בעקבותיה בהכנה האלוהית. וכבר נזכר שהגוף כל ומות לפרש הולכת עמו ועל ידו כמו שচין לה יוי' לפי רשਮיה העליונות

1) תהליט ק"ז ח'.

2) תהליט קל"ט ח'.

דברים מועלמים ולהרכיבם "ולוחה" ולעשות מעשים טובים ולכבר מה שבחחה מן הידיעות העליונות והטוהר הזרה נזרה והוא לKNOWN לה מעשים מוכנים כי קניין הדעת הוא בתכונתה. וכבר באר זה אלהו באמרו אכן רוח היא באנוש ונשפת שדי הבנים ²⁾ ורזה במלת הבנים שני הנפשות האחרות וכן לא אמר הבינו ולא התבנחו אלא תבננים. הנה יזא מוח שעל הנפש השבלות החובות להטהר את שתי הנפשות האחרות והנשפת ונכמעשה וראוי לה לדעת מה שהיה בועלם העליון ובעברו מה יודה אל העולם הזה כדי שתענשה מה שנצטווה בו בן החכמה והמעשה. ודע שאם עמדה בעולמה מכל ראות העולם הזה לא ידעת בח מעלה ורום מושבה כמו הילד אשר הפסין ולשנות הלב השרים ולאכול דבר לא ירע מתייקות אם לא ישבום סמי רפואה וכמו בן הנפש אם לא תטעים העולם הזה בינו ועצבונו לא תרע מעלה עונג העולם הבא וחוכותיה אשר היא הותה בו ולא תירא את יוי' ולא הקה בישועתו ובחוכותיה ומצוחיה בחכמה אמיתית ובטעמים טובים. ודע שהנשמה היא אור בן האל ועליה החובות להעביר את הנפשות מן מרגנת אל מרגנה עליונה רצוני לומר שעלה להעביר הנפש הנזומה אל מרגנת הנפש החווית והנפש החונית אל מרגנת הנפש השבלית והנפש השבלית אל מרגנת השבליטים אשר הם מברחות לנשומות וمعنى המדרגות והמדורות הטבות והם קרוביים אל רבם. ואתה היא החובת המוטלת על גבשותיו זירודות אל העולם הזה והוא חוכה מעצבה וכיון מכךיב אשר נשתה בוה העולים בגשמי. הנה ידית הנשמה אל העולם הזה הוא לפנים שונים הפן הראשון הוא להטהר מה שיש בו מן הבדים המחררים אשר קדטם זכרם והשני לדעת מעלה עלמה על ידו קרבתה אל העולם הזה ובזונתיה אותו והצעב על מה שנדחקת טבנו והטול עליה כל אלה הדברים כי הוא עשה

1) ריל לשתי הנפשות.

2) איזוב ל' ח'.

מלכת הנשמה אליו ומלוקט הבטוח אשר הבטיח לה לעמוד בין המלאכים הקדושים אליו ובחי אשבע שות הוא מצב הנפשות המועלות כמו נפשות האבות והנביאים ע"ה והעליה ברום מדורגנו ואות היא המורוגה העלונה לשמה המגיעה הכללה ונבלוה בחכמה ובמעשה וכאשר יתגנה בוראה להשלים מה שנintel עליה יביאה אל המוקן בעבורה.

פרק עשרים ואחד.

נזכרנו השרגנות מדרגות הנשומות בחורתן ונאמר שאחר המורוגה העלונה והמאוראה מדרגת כל נשמה ונשמה התשנה לפיעיטה ומעשיה בתוספה ונרען הפעולות אשר הפעילו עליה הגנלים ויחסותה בהכנה האלהות ובמטרה אשר הפקה אצלה ונדרשה ממנה והנשמה בהמלטה מן העולם זה רומה לבגד נאה ולבן הגרטב ביטים אשר אם היו זבים וטהורין תחיה הרטבתו קלה ויבלען הבגד יושוב לנצחיו הראשון יותר ורק ונעלת אבל אם היו חמים עבורים ורחלים תגרע מזרתו וישחת נקיונו על ידי הרשם הנרשם בו ובפרט אם תחיה הרטבתו בברברים הנבלעים והנבערים וכמעט לא יוכל להבכם ממנה וכמו כן נאמר על הטעעים שבינו כי אם התבכתי בנתה זג¹⁾ ומצב הנשמה יהיה ג'ב לפי מדרת פועלן הרעות והדרעות הנשחות עד שתתעורר מן המנוחים אשר נרכקו בה בעולם הזה. יודע שהנשמה היא בגדי חשוב לאדם מן חברוא ולבן חובה על חזדים יכובדו יוכבד הוא על ידו. וכבר אמרו חכמיינו זל מאמר בוה והמשילה לטף

1) ירמיה ב' כ"ב.

והתהותנים ובעת שוממה הוכמה האלהות לשלה אל העולם זה ותחדש לה הכלי הגופני כדי שהנלה בו ועל ידו ההינה פעלותיה ותדמה לרכב אשר יראה רכיבתו על ידי הפס ארחשיג כדי להראות אומנותו והוא אווח ברכן בעת שרצה ויעזבו בעת שרצה וזה בהנאה השבל או מלך בספינרו אשר يولיכנה בשבל לבלי תבגע היא והוא עמה ולא יסיח דעתו ממנה אלא אם יבוא דבר אשר יעזורו או איה טחה אשר תמנתו ואו ראנד הספינה והוא עמה כמו שאמר שלמה רוח איש יכלל מחה זו ורוח נאה מי ישאנה²⁾ וכןנו אם יכול הגוף רפואי הנפשות ותנינהו בחכמה ובשבל אבל אם תחלה הנפש מי רפואי זינונגנה. וברור הוא שמלת הנפש היא השלב המכלי לשום לב אליו. ואין ספק שהכלי הגופני יכנס תחת רשות הנפש אשר נקבעו על עצמה ואם יمرוד איה דרבן מון הגוף תישrho הנפשות ותכשחו בשבל אשר בה ובזרה והנאהו אותה ובזה תראה צדקה יוי והעליה השם כליה נכנים אליה והולכים בעקבותיה ותוכמתה וללא זה יבטלו השבל והזרה ותחדל חותבת הצדק ואין לך הסבל והמת מעבך אחר מון החז ותשבל בטע ואין ספק כי המשפט הוא להפוך ושהחי ותשבל בטע ינ hog המסת והסל כלו שהיבחנו מסכילות הפסום והנגןתו על ידי ורכבו וטבעת הספינה והליכתה על ידי המלה. הנה כבר נבר נבר שזנוף ומונו הולכים אחר הנפש וחכמתם TABOA ממנה וזה הוא המבוקש מן הנשמה ומכה אוריה אשר הוא השפעת נריבתן ובאשר השלימה מעשיה והשינה מה שהפкар יוי אצלה ועתה מה ששאל ממנה לא יאות לחכמתו וקדשו לעזרה בעולם הזה או לאחר מה שהבטיח לה מן הגמול ואין לאל יד האדם לעכב את נשאו בעולם הזה אפילו שעיה אתה כמו שנאמר אין ארם שליט ברות לבלא את הרוח²⁾ בלבמר אין בבח האדם לחבשה אדר שהשלימה מעשיה. דע זה. והכורה לא יאדר

1) משלי י"ח ז"ד
2) קהילת ז' ח'

ללא אל עיר⁽¹⁾) וקן תינענה והעמלנה ולא תחרלנה מלעוף כמו שאמר עליהם איבוב ובני רשות יגבייה עוף⁽²⁾ והוא פרט ר' סעדיה גאון ול' וזה הפסוק ואמר ותראה בעלי הניגנס מתרנסים לעופ. ווש נפשות בינהן המתנשאות ג'כ באoir עד גלגל העטר בכח הידיעות אשר בהן אכל מעישון הערים והאנחלים יטעו גדרן ופשעון יכבר עליון וימנעו אוון מלעלות והמלאכיות המהירות יטחו עליהן מלעה העץ אש ולא יהיה ביכלהן לעמור במקומן ותשובנה לדורות בכתה ובבזין כפי מה שהרשות בעבודת יי' ועליהן אמר ימטו עליהם נחלם באש יפלס⁽³⁾ ועוד ימטר על רשיים פחים וכו'. יש מון נפשות המלאות תוך ואן ועל ורמה אשר בעלהן יקרה בעברי איש און וועל ורמה וחנפ וטפה וטסה ומדיח וכו' ונפשות הרומות להן תשלטנה עליון ותידינה אותן מנוחה והרוחה ותשילכנה אותן בין נאותות מקום למקום ולא תהיה להן מנוחה והרוחה ואלו הן נאותות בין שני כתות המאניס ובזריזון אמרה אבניל לדוד ואת נש אובייך יקלענה בתוך בף הקלע⁽⁴⁾ ונאמר עוד באנשי און ורמה ישב עליהם אה אונס⁽⁵⁾ וממה מי שעובי עבותה יי' ולא האמינו שיש דרוש ונשניה ורדתו אחר אותן העולם חות וכפרו בעולם הכא ולא שמו לבם אל התבליות ולא יראו אותה העונש ונפשותיהם תגורנה במקומות טמאים ונאלחים מן הארץ ולא תקרבנה אל בוראן ועל אנשים נבאה אמר ירמיזו וסורי בארץ יתבבו) אשר עיננו הוא מי שעובי עבותה יי' ופנו ערף לתורתו ולא נאלחים: אמרו בunningו גומולו יכתבו עם הארץים. ומהם מי שהיה עם האמינו.

(1) קחלת י' ט"ג.

(2) איבוב ה' ז.

(3) מחלים קיט י"א.

(4) שם י"א ר'.

(5) שכואל א, ב"ה ב"ט.

(6) תהילים צ"ד ב"ג.

(7) יומיה י"ז י"ג.

שנתן לאיש אחד לבוש הכבוד והוא מך ולכלך אותו מה שהוא בזון למך והחוכה על האיש הזה לבטו ולהסיר צאתו ואם נצרא ושמרו מן החנפ ולהלך מה שהוא לבט לבן ראי למך להרכות ביקרו והטבטו אליו. והחכמים ז'ל חוקי את המאמר היה במאמר הכתוב ישב העפר ונ'⁽⁸⁾.

ונפשות המבוות בים המוגים בועלם הוא מבלי לצרוף מה שהוא צרוף מן חמי הרים והוא רצוני לומר את שתי הנפשות האחרות והחולבות בדרכם רעים והשוקעות בטבעים נאלחים ודרות טבלוי היהן הימולת להבניות התהווון בשל אשר בהן ובתורה הנותנת להן כח לעמוד נדרם עד שנחפה הסדר וחתת שתמשכנה אותם אחריתן ולהגיע אל האשר על ידם ושם על ידה משכו הם אותם אחרים והן לבשו צבעיהם והלבסו בארכותם וטביעתם הנפשות האלה תאבדנה על ידם והם עמדן וראיתן הן להענש עמם ולהשפט בינם והן דמותות: לחרב אשר היהת בתהלה מלוטשת אחר זה באה תחלודה ובלהת הרעה ועלתה עליה והסיר והרעה ונחשכו צחותה ונקיונה ואחר וגדרלה השחתה וייצאת מצורתה הפוועת אל עצמה הנפעל והיתה לביזל נשחות ולא תשור אלא אם תעבור איזה פעמים באש. זה הוא מצב הנפש אשר אין לה ידיעה ולא עשתה רק מעשים רעים ונאלחים:

כבר בארנו ששתי הקנות רצוני לומר הנגמלים והגענישים מן המדרגה העליונה אשר בין הנגמלים עד הדרגה החרחונה אשר בין הנענישים משתנים לפי השונותם פועלותיהם ונוכיר עתה מה שיארע להם. הראשונים מהם הם מי שלבשו נאה ונאהו ורמות עיניהם ונפשותיהם מתנשאה באoir ותעלינה על הנפשות האחרות וכמו הצפירים העופנה הנגה והנה מבלי להגיע אל מקום המנוחה כמו שנאמר באנשים מאות המדרגה עמל הכסילים תינענו אשר לא ידע

(8) קחלת י"ב

השדים בהרים וגביעות ומחלים ויערות וחרבות במו שופכי דמים והאורבים על האנשים במחבאים ונפשותיהם החינה לנצח ורכן גמלן לפי מעשיהם כמו שנאמר ישלם יוי לעשה הרעה ברעונו ומזה מי שהנהנו להשתנות לשדים ולשطن כמו המכשפים והרוושים אל האבות ובعل קמיין כוחים ולהקثير להם קטרת וברומת להם נאמר יובחו לשדים וג' וודר ויוכחו את בניהם ואת בנותיהם לשרדים וג' והנשות האלה תאספה אל חזותם להן מן השדים כמו שנאמר הם גורלך גם להם שפכת נסך העליות מנחה הנה הכרנו לך איה נפשות רעות ובחן עשר מדרגות והשפטנו הנשאות מה שהבאנו יספק לבני הבנה.

הנה הנשמה המעללה והטשובה היא מי שנשאהה בטוהרה וקנתה לה הרביהם המערויים אותה בקיומה כמו ידיעות נכונות ומעשים הרבה בהם, וכי אשר כל מעשיהם היו טובים בתקותם בגמול ושבר טוב מאת רבם ולא היו להם ידיעות יוי היכן לאנשים מזאת המורה بعد מעשיהם הטובים המקום הנזכר בתורה והוא גן אליהם רצוני למך נידען באחד מן המקומות הנמצא על הארץ והגנתר פון העיניים ויש מי שאמרם שהוא בדור הלבנן אחורי ירושם כמו שנאמר ירין מרדשן בירק וג', כלומר ישארו בו עד שתשובנה נפשותיהם לתחורתן והחן, והוכרען מה ששכחו מן עולם הנפשות, וביהood היועה מן עצם שלhon, והוא גן יוי, ואחר זה התלינה אל העון העליון בין המלאכים ולא יאבדו מעשיהם הטובים כי הוא אינו מקף שכר בל בריה, כמו שנאמר כי אתה תשלם לאיש במעשהיהם ולא אמר בחייבתך אלא כתלמודי

כ/

- 1) ישעה ליה ג.
2. תהילים ס"ה ה.
- 3) שם ב"ב ב"ד.
- 4) שם ק"ד ל"ג.
- 5) אובי ל"ה ו.
- 6) תהילים ס"ה ט.
- 7) ברוכות י' א.
- 8) תהילים פ"ד ה.

- 1) שבועה ב' ג' לד.
- 2) דברי ל"ב י"ז.
- 3) תהילים ק"ו ל"ג.
- 4) ישעה ג"ז ו'.
- 5) תהילים ל' ז ט.
- 6) פטחים ק"ה א.
- 7) תהילים ס"ב י"ג.

וכבר בארנו זה בספרנו הנקוב בשם //ספר הסדר וההערכה וביצירת// בפרק העולם הבא, שם אמרנו, שהן איננו העדן, והן בועלם התהנתן, והעדן בעולם העליון. והוכנו שם על דרך מספיק ותחלקות הנפות ומעשיהן.

ועתה החובה על מי שיש בו ידיעות: נכונות לעסוק במעשים טובים, ולהלן אליהם הנפות, אשר לא שמם לנו אלה והן מילדיות והתרשל באשרו לעולם הבא, ולהנחותו ולהזקן, כמו שנאמר: "זוקן ידים רופות"¹⁾ ועוד ראוי לו לפאר ולרומם ולתכל את רבו בפי הכרחתו ידיעתו וודאות יוי אשר עליו על מהו שנחנו בחכמה. ותביבאים עיה צונו להתרمير בתקתו נושבתוכו כמו שנאמר: "שרו לאלהים זמור שמן"²⁾ יראי יוי היללו³⁾ אשרה לויי בתי⁴⁾ וכמהם הרבה במקרא/ אשר לא יספרו במחורת/ בתקתו ותשבחו תעללה, כמו שנאמר: "ברכי נפשי את יוי"⁵⁾ כמה פעמים בכמה מקומות, ומהם אשר לא נקבעו בספר, וזה מפני שידעו והאמינו, שמי שאמר שירה בעולם התהנתן, ידמה בעולם העליון למלכים המתמידים לשבח את הכרוא תעללה ולקרש את שמי, כמו שנאמר עליהם: "בן יחד כוכבי בך"⁶⁾ ונאמר ג' כי יראו יושבי קאות מאותיך⁷⁾ והתחנות העשים בעליוניים מרדשן בירק⁸⁾ כלומר ישארו בו עד שתשובנה נפשותיהם לתחורתן והחן, והוכרען מה ששכחו מן עולם הנפשות, וביהood היועה מן עצם שלhon, והוא גן יוי, ואחר זה התלינה אל העון העליון בין המלאכים ולא יאבדו מעשיהם הטובים כי הוא אינו מקף שכר בל בריה, כמו שנאמר כי אתה תשלם לאיש במעשהיהם ולא אמר בחייבתך אלא כתלמודי

במרות הקב"ה מרות בשר ודם מרותبشر צור צורה על גביו
הכזה אין יכול לזרור בה רוח ונשמה קרבנים ובני מעיים והקב"ה צד
צורה בתוך צורה וצר בה רוח ונשמה קרבנים ובני מעיים¹⁾ וזה
יבארא מה. שהזכירנו בחידות הנפש השכלית בנפש הצמחית ובנפש
החוינית. ובנוגות המלות צר צורה הוא מן זכרת הכסף²⁾ וכן יוציאו
וימנו וג' ³⁾ וענין אסירת עקידת כל אחת מן הנפשות הצמחית
והחוינית בנפש השכלית כאמור צר צורה בתוך צורה וצר בה רוח
ונשמה ורצו באמרים רוח הנפש החוינית ובנשמה הנפש השכלית וזה
צורה בתוך צורה. אחר זה אמרו דבר אחר הגי המשחה ברבי נפש
אמר דוד בוגר מי בוגר הקב"ה רואה ואינו נראה ונשמה מלאה
את כל הנוף הקב"ה רואה ואינו נראה ונשמה רואה והוא נראה
הקב"ה יושב בחרדי חדרים ונשמה יושבת בחרדי חדרים תבאו נשמה
שיש בה כל המדרות הללו ותשבח להקב"ה שיש בו כל המדרות
הלו⁴⁾. וכל אלה האופנים יפים בהצלית היופי והברורה. וגידים
אנחנו לבאר שענין אמרם הנשמה וננה את כל הנוף הוא שהיה הון
את הגוף בהנאה ובחכמה אשר בה בענן פועלות הבורא המודר
אוורו לכל יצוריו בהנאהו וחכמו כמו שנאמר פותח את יידך וג' ⁵⁾
ובארתי וזה הענין כדי שלא יקראי הנגר לעליינו מישלא הבין אמרם
ויאמר שהנפש הצמחית הוא אשר תווון את הגוף כי בה בחות
המשיכה והחזקת והטון והעבול והדזיפה על ידי אברים הפעולים
כמו הקבה והכבד ושאר האברים لكن באנו שמאמרם וננה את
כל הנוף הוא. רק בהנאה השכלית כמו הנגנת ברואה אשר
היוא בחכמה.

(1) ברכות י"א.

(2) דברי י"ר כ"ה.

(3) מלכות ב י"ב י"א.

(4) ברכות י"א.

(5) תהילים קמ"ה ט"ג.

ברבי נפשי את יו"י¹⁾ ארבעה פעמים במספר החדשושים אשר החרשו
בו בראשית יצירתו ועל כל אחד מהם אמר ברבי נפשי וזה לשונם²⁾
אמר ר' יוחנן Mai דכתיב פיה פתחה בחכמה ותורת מסדר על
לשונה³⁾ בוגר מיו אמר שלמה מקרא זה לא אמרו אלא בוגר דוד
אביו שדר בחכמה: עולמות ואמר שירה דוד במעי אמו ואמר שירה
שנאמר ברבי נפשי את יו"י וככל קרבוי את שם קדרשו⁴⁾ ופיה פתחה
בלשון נקבה מוסכ על הנפש אף כי והוא בעין אשת חול וג' יצא
לאoir העולם ונסתבל בכוכבים וכמלות ואמר שירה שנאמר ברבי
יוי מלacky נבורי כת: וג' ⁵⁾ ניק משורי אמו ואמר שירה שתקן לו
דרים במקום בינה טעמא פאי ר' יהודה אומר שלא יסתכל בערווה
ר' מתנה אמר כדי שלא ינק ממוקם והטענת ראה במפלחים של
רשעים ואמר שירה שנאמר יתמו חמאים מן הארץ ורשעים עוד
איןם וג' ⁶⁾ אחר זה אמר ברבי נפשי פעם חמישית ותאר בו מן הראש
היצירה עד תחת המותים וזה ברבי נפשי את יו"י אלה נדلت וג' ⁷⁾
הסתיר פניך יבלהן הוסף רוחם יגועון ואל עפרם ישובון⁸⁾ וזה המות
ואחר זה דבר מן תחת המותים ואמר תשלח רוחך יבראון וג' ⁹⁾
ולפיך אמרו חכמינו זיל אמר זבחה בר רב שילא מטופה דענינה
תוקף רוחם יגועון¹⁰⁾ ואחר זה אמרנו ג' אמר רב שמי בר רב מיר
עוקבא הוה רגיל בגידה ואצל ר' שטען בן לו אמר ליה מי שמי
לך Mai דכתיב וכל קרבוי את שם קדרשו אמר ליה בוא וראה שלא

(1) תהילים ק"ג ק"ה.

(2) ברכות י" א.

(3) ממשי ל"א כ"ז.

(4) תהילים ק"ג א.

(5) שם ק"ג ב.

(6) שם ק"ד ל"ה.

(7) שם ק"ד א.

(8) שם כ"ט.

(9) שם ל.

(10) שם כ"ט.

שבח למי שהטיב לאויה מן עברי ונתן להם זיתרין על
האחרים, במא שוחנhol להם הדעת באלה הדברים, ברי שילכו בדרכיו
האמת, יופנו אל העונג הנזחי, יונעו אל המעלות העליונות בזאתם
מן העולם הזה, ויתענגו במושגנות רוחנית במקומות הקדושים, כמו
שנאמר: מה רב מוכך אשר צפנת ליראך (ונ) עין לא ראתה אלהים
ולתך עשה למבהה לו^{א)}.

(1) תחלום לא כ'.

(2) ישועית ס"ד ג'.

תמ. ונשלם שולב"ע.

LES
RÉFLEXIONS SUR L'AME

PAR

BAHYA BEN JOSEPH IBN PAKOUDA

Traduites de l'Arabe en Hébreu

Précédées d'un Résumé et accompagnées de Notes

PAR

Isaac BROYDÉ

PARIS — 1896

Imprimerie J. LEVINSOHN-KILEMNIK

73, Rue Charlot, 73

A

MON MAITRE ET AMI

HARTWIG DERENBOURG

En témoignage de reconnaissance et d'affection

LE TRADUCTEUR.

INTRODUCTION.

BAHYA ET SES OUVRAGES

L'auteur des Réflexions sur l'âme n'est pas un inconnu dans l'histoire littéraire. BAHYA (1) BEN JOSEPH IBN PAKOUDA (2) est un des noms les plus célèbres de la philosophie religieuse juive du moyen âge. Son traité d'éthique, intitulé *רָמָת הַנֶּבֶת עַל כְּלֵלָיו*, "Guide pour les devoirs des coeurs, s'est répandu parmi les Juifs du monde entier, après avoir été traduit en hébreu par JEHUDA IBN TIBBON.

Pourtant, malgré la célébrité de l'auteur et le prestige dont il jouit auprès des Juifs, sa vie nous est totalement inconnue : les renseignements à son sujet nous font défaut; nous savons seulement qu'il exerçait les fonctions de rabbin à Saragosse (3). L'époque même où il vécut est incertaine et il y a désaccord sur ce point entre les savants qui se sont précédemment occupés de cette question. On le plaçait communément dans la seconde moitié du XIIe siècle. RAPPOORT fut le premier qui démontra l'inexactitude de cette date : il fit observer, dans sa biographie de R. NATHAN, que BAHYA n'aurait pas manqué de mentionner ALFASI parmi les auteurs des ouvrages talmudiques qu'il énumère dans la préface du Guide, s'il lui était postérieur. Ainsi conclut-il que notre auteur vivait longtemps avant la fin du XIe siècle. Plus tard,

(1) Sur la prononciation de ce nom, voy. MUNK: *Mélanges*, p. 482, n. 3.

(2) D'après SACHS (*Die religiöse Poësie der Juden in Spanien* p. 274 n. 1), PAKOUDA serait le nom de famille de BAHYA.

(3) Cf. JELLINEK: *Einleitung in die Herzenspflichten*, Leipzig 1846.

PINSKER (4) vint confirmer l'opinion de RAPPOORT. Il trouva dans l'épigraphe des extraits du Guide de DANIEL le Caraïte, qui ont été communiqués par FIRKOWITZ, l'année 1040 comme la date de la rédaction du Guide. Mais M. STEINSCHNEIDER (5) émit des doutes sur l'authenticité de cet épigraphe et plaça BAHYA dans la seconde moitié du XIe siècle. Nous allons à notre tour essayer d'établir d'une manière précise la date de notre auteur, en nous basant sur les indications que nous croyons avoir trouvées dans le présent ouvrage.

I

Dans sa courte introduction aux Réflexions sur l'âme, BAHYA s'exprime en ces termes : « N'ayant trouvé, ni chez mon prédécesseur, ni chez mon contemporain, mes idées et mes preuves bibliques sur les réflexions sur l'âme... je jugeai bon de composer ce traité ».

Il est évident qu'il n'est pas question ici de philosophes musulmans. Or, parmi les Juifs, nous ne connaissons que deux philosophes qui se soient occupés de psychologie : SAADIA dans son livre *Emounoth*, et GABIROL dans un traité spécial qui, comme M. MUNK l'a démontré, n'est pas arrivé jusqu'à nous. C'est donc l'auteur du *Fons Vitae*, qui vivait au commencement du XIe siècle, que BAHYA appelle « son contemporain ».

(4) Voici les propres termes de PINSKER : « Es unterliegt KEINEM ZWEIFEL, dass der SCHREIBER dieser HÄNDSCHRIFT unter den Worten „*שְׁרֵמֶת בָּנֵי יִשְׂרָאֵל*“ unsern BAHYA BAR JOSEF verstanden, und so lernen wir nebenher die ZEIT genau KENNEN, in welcher das BUCH „*רְוַיָּה*“ abgefasst worden, nämlich „*ד"ג ש"ש ל'צ'ר'ה*“ = 1040. BAHYA war also ZEITGENOSSE des SALOMON IBN GABIROL. » *Orient* 1851, col. 737.

(5) *Jewish Literature* p. 297 n. 20.

Bien que le texte cité soit assez explicite pour que nous n'ayons pas besoin d'autre preuve, nous allons en donner encore une, qui, pour hypothétique qu'elle soit, n'en a pas moins sa valeur.

Dans le Guide des devoirs des coeurs, on peut déjà s'étonner de ne pas rencontrer le nom de GABIROL ; cette omission semble d'autant plus inexplicable que GABIROL a composé lui aussi un traité d'éthique, intitulé : « Ennoblissemement des mœurs de l'âme », et que, ayant vécu dans la même ville que BAHIA, il est inadmissible que leurs ouvrages leur fussent réciprocement inconnus. Toutefois dans ce traité l'omission de BAHYA peut encore, à la rigueur, s'expliquer : le rabbin n'avait pas à invoquer l'autorité d'un auteur laïque pour ce qui concerne la morale considérée comme base du Judaïsme. Dans les Réflexions sur l'âme, au contraire, BAHYA se révèle à nous comme philosophe ; il se montre très instruit de toutes les théories qui avaient cours à son époque, cite volontiers des autorités même musulmanes, IBN SINA, par exemple, et d'autres encore dont il rapporte les opinions sans les nommer. Dans ces conditions, son silence sur son compatriote GABIROL est inexplicable, d'autant plus que très fréquemment des idées identiques à celles du *Fons Vitae* se font jour dans notre ouvrage.

Plaçons maintenant notre auteur à l'époque que nous lui avons assignée plus haut et faisons de lui le contemporain de GABIROL, la question s'éclairera alors d'un jour nouveau et nous pourrons, en recherchant le but qu'il poursuivait, donner une explication de ce silence.

Les Réflexions sur l'âme nous révèlent, grâce à des renvois que nous y trouvons, l'existence de deux autres ouvrages de BAHYA, qui, jusqu'à nouvel ordre, peuvent être considérés comme perdus : un ouvrage arabe intitulé : « *אל-כְּלִיקָת אֲלַמְּרָתָבָה* » et un poème hébreu (6)

(6) C'est par erreur que M. J. DESRENBURG, dans sa notice sur les

qui traite de la philosophie de l'âme et dont le présent ouvrage est le commentaire, le premier ayant été, au dire de l'auteur, mal compris et fort critiqué. Nous connaissons donc quatre ouvrages de BAHYA, à savoir :

- 1° Guide pour les devoirs des coeurs;
- 2° L'ordre et la gradation dans la création;
- 3° Un poème philosophique;
- 4° Les Réflexions sur l'âme.

Or nous trouvons chez GABIROL le même nombre d'ouvrages sur les mêmes sujets :

- 1° Ennoblement des moeurs de l'âme;
- 2° Les meilleures des perles;
- 3° *Fons Vitae*;
- 4° Un traité sur l'âme.

Serait-ce une simple coïncidence ? Nous le croyons d'autant plus difficilement que nous trouvons dans le présent ouvrage des allusions qui nous font supposer le contraire. Voici ce qu'on lit au commencement du premier chapitre :

« J'ai élaboré une théorie sur l'âme, qui me paraît être la plus solide et la plus conforme à la Loi et aux traditions. Elle n'appartient à aucune école ; [je la préconise] sans faire acceptation de personnes et sans aucun parti pris. »

C'est bien le cas de dire : « Qui s'excuse s'accuse. » En se défendant contre le soupçon de partialité, BAHYA nous apprend qu'il y avait alors quelqu'un qui professait des théories peu conformes à la loi et aux traditions ; or ce quelqu'un ne pouvait être autre que GABIROL. En effet, par le peu de renseignements que nous possédons sur l'auteur du *Fons Vitae*, nous savons que sa

Réflexions sur l'âme (*Revue des Etudes Juives* t. XXV p. 249), met comme titre de ce poème : "כָּבֵד נַפְשׁוֹ", le texte arabe porte : Poème sur "ברכִי נַפְשׁוֹ"

philosophie n'était pas en odeur de sainteté auprès de ses contemporains orthodoxes.

Il est donc plus que probable que le principal but de BAHYA était de réagir contre la philosophie profane et trop hardie de GABIROL. Le pieux rabbin qui croit sincèrement que la Bible est « le temple de la sagesse » voyait un danger dans la diffusion parmi ses coreligionnaires des théories de GABIROL ; il craignait que, poussés par ce besoin de recherches philosophiques qui a été le trait caractéristique de l'esprit juif au XIe siècle, ils n'allassent chercher de quoi le satisfaire dans les écrits d'un auteur pour lequel la Loi n'a pas d'autorité en matière de philosophie. Il voulut donc lui-même composer des livres sur les mêmes sujets dont les arguments fussent tirés des Ecritures Saintes ; et ces écrits d'inspiration orthodoxe, dans sa pensée, devaient, en même temps, détourner ses contemporains de ceux de l'auteur du *Fons Vitae* et offrir à leur appétit de science un aliment plus sain et moins dangereux pour leur salut.

Nous pourrions multiplier les preuves à l'appui de notre thèse, mais le cadre étroit dont nous disposons ne nous permet pas de nous étendre plus longuement ce sujet ; du reste, le lecteur intelligent trouvera, dans l'ouvrage de BAHYA, plus d'une occasion de constater l'exactitude de notre opinion.

II

La méthode suivie par BAHYA est celle qui fut inaugurée, au IXe siècle, avec beaucoup de succès, par SAADIA. Comme ce dernier, notre auteur cherche à mettre la religion en harmonie avec les idées philosophiques de son temps. On pourrait donc, au premier abord, s'étonner de la disgrâce dans laquelle sont tombés les ouvrages philosophiques de BAHYA au point d'être complètement oubliés, tandis que ceux de GABIROL, s'ils ne sont pas en

faveur, ont trouvé leurs historiographes. Mais cet étonnement cessera lorsque nous aurons examiné de près les conséquences des théories de BAHYA au point de vue religieux. Nous allons analyser brièvement le système philosophique que BAHYA préconise dans le présent ouvrage.

Après avoir fait l'éloge des études psychologiques qui, d'après la parole d'un philosophe, mènent à la connaissance de Dieu (7), l'auteur expose trois théories différentes sur l'âme : celle des Naturalistes, celle des Théologiens et celle d'IBN SINA. L'opinion des Naturalistes est que l'âme est un *accident*, un « ornement corporel », et, comme telle, elle disparaît en même temps que le corps qui lui sert de support. Les Théologiens croient que l'âme est une *substance* qui existe avant le corps et qui survit à celui-ci. IBN SINA est d'avis que l'âme naît en même temps que le corps et subsiste après l'anéantissement de celui-ci.

Entre ces trois opinions, BAHYA n'hésite pas et se range à l'opinion des Théologiens qui est conforme à la Loi (Ch. I.).

Le monde entier est divisé en *substances* et en *accidents*. Les propriétés de la substance sont : celles d'être, de subsister par soi-même et de servir de support à la diversité; par contre, l'accident n'a pas d'existence propre, étant supporté par la matière, et un même accident ne pouvant se présenter que sous une seule forme.

A côté de la substance corporelle, il y a une substance spirituelle qui, entre autres particularités, se distingue de la première par la faculté illimitée de se prêter aux accidents, et par celle de subir en même temps des accidents opposés.

En effet, nous trouvons chez l'homme de la science et de

(7) Nous trouvons la même citation chez les Frères de la Pureté (Cf. DIETERICI, *Psychologie der Araber im X. Jahrhundert*) et chez GAZALI (dans la version hébraïque de l'ouvrage : "לְעֵמֶק הַנִּזְנָן", p. 28).

l'ignorance, c'est-à-dire deux accidents absolument contraires; or il est impossible que ces deux accidents soient supportés par la substance corporelle, étant donné que la substance corporelle ne peut servir de *substratum* en même temps à deux accidents opposés. On est donc forcé d'admettre l'existence d'une substance spirituelle capable de supporter des accidents opposés.

Les accidents de la substance corporelle rentrent dans les neuf catégories suivantes, à savoir :

- 1° La quantité;
- 2° La qualité;
- 3° Le temps;
- 4° Le lieu;
- 5° La relation;
- 6° La possession;
- 7° La position;
- 8° L'agent;
- 9° L'objet (8).

Les accidents de la substance spirituelle sont: la science, l'ignorance, les vertus et les vices. Quand au *non-être*, BAHYA est de l'avis de ceux qui les considèrent comme des accidents existants et non comme des absences (9), c'est-à-dire que notre auteur ne considère pas l'avarice, par exemple, comme l'absence de la générosité, mais comme un accident qui existe par lui-même (ch. II.).

Nous ne pouvons pas suivre notre auteur dans les longues dissertations auxquelles il se livre dans le troisième chapitre et qui n'ont qu'un intérêt exégétique; nous nous bornerons seulement à appeler l'attention du lecteur sur l'idée originale de BAHYA au sujet de la matière première qui sert de *substratum* au monde

(8) BAHYA cite ici la logique d'ARISTOTE.

(9) C'est l'opinion des Ascharites Cf. MUNK : *Mélanges*, p. 326.

de la corporéité. Se basant sur le verset plusieurs fois répété de la Genèse. « Il fut matin et il fut soir » aux trois premiers jours de la création, bien que le soleil par lequel se distingue le jour de la nuit n'exista pas encore, BAHYA arrive à la conclusion qu'il y a une différence entre les ténèbres que nous constatons maintenant et celles qui existaient à l'origine du monde. En effet, les ténèbres actuelles ne sont qu'un accident causé par l'absence de la lumière solaire, tandis que celles dont il est question dans la Genèse étaient une substance.

Donc le *substratum* de toutes les catégories sont les ténèbres qui, en passant de l'existence *en puissance* à l'existence *en acte*, se sont mises en mouvement et se sont éclaircies.

L'homme, à la vérité, n'est pas l'être que nous voyons. Ce qui le constitue et en fait un *homme*, c'est l'âme qui est une substance immatérielle, invisible. Il réunit en lui les éléments du monde inférieur et ceux du monde supérieur: son corps est construit comme le corps de la sphère céleste, et son âme ressemble à l'âme de la sphère céleste.

En dehors de l'âme rationnelle, qui est sa propriété exclusive, l'homme possède deux autres âmes: l'âme végétative par laquelle il ressemble à la plante; et l'âme animale par laquelle il ressemble à l'animal (ch. IV).

La preuve qu'il y a dans l'homme une substance étrangère au monde de la corporéité nous sera fournie par l'observation. Seul dans toute la nature, l'homme présente ce phénomène étrange qu'il n'est pas contraint dans ses mouvements et possède une intelligence. Nous devons donc rechercher la cause de cette particularité. Est-ce le corps qui en est la cause? Il suffit d'en analyser la composition pour se convaincre de l'inanité d'une pareille supposition. En effet, le corps, comme tout ce qui existe, est composé de quatre éléments: le feu, l'air, l'eau et la terre, choses inanimées et ignorantes et, par conséquent, ne pouvant pas deve-

nir source de vie et d'intelligence. Nous sommes donc forcés d'admettre la présence chez l'homme d'une substance immatérielle que nous appelons « âme » (ch. V).

Une fois l'existence de l'âme démontrée, nous obtiendrons facilement la preuve de son retour dans l'autre monde, après la mort de l'homme.

En effet, de même que les éléments dont le corps est composé retournent, lors de la disparition de celui-ci, à la matière première, de même l'âme, qui par son essence appartient au monde des intelligences, revient à l'endroit d'où elle était sortie (ch. VII).

Les VIIIe, IXe et X^e chapitres sont intéressants au point de vue exégétique. L'auteur y passe en revue tous les noms et qualificatifs de l'âme qu'il croit avoir trouvés dans la Bible; il en énumère *dix*, probablement pour les faire correspondre aux dix corps simples dont il sera question au chapitre XVI. Mais, notre but étant d'exposer exclusivement les idées philosophiques de BAHYA, nous nous abstiendrons de les analyser et nous nous contenterons de relever, au commencement du VIIIe chapitre, la conception que BAHYA se fait de la circulation du sang:

Le sang jaillit de la cavité droite et de la cavité gauche du cœur. Le sang de la cavité droite monte par les vaisseaux vers l'artère carotide et sa partie la plus pure y forme les cinq sens; de là, il entre dans le crâne et y crée la faculté d'imagination; de là, la partie la plus pure pénètre dans le cerveau, qui est le siège de l'intelligence pour y former la faculté de la pensée et la mémoire. Voilà pour ce qui concerne le sang de la cavité droite du cœur; quant à celui de la cavité gauche, il descend pour assurer le fonctionnement de la partie inférieure du corps.

L'âme végétative tire sa force du soleil et de la lune qui sont les principaux agents de la croissance des plantes. C'est elle qui s'attache avant tout à l'embryon qu'elle fait mouvoir et grandir sur place. Son siège est le foie par où commence le développement

de l'embryon. — Ici BAHYA entre dans des détails et fait d'ingénieux rapprochements pour démontrer que l'homme suit dans sa croissance les mêmes lois naturelles que les plantes (ch. XI).

L'âme animale jaillit du cœur et s'écoule dans les veines. Elle se trouve dans l'embryon seulement en puissance et ne passe en acte qu'après que l'enfant commence à se transporter d'un lieu dans un autre; c'est alors qu'il cesse d'être plante et devient animal.

Quand à l'âme rationnelle, son centre est le cerveau d'où elle passe dans les veines. Elle pénètre chez l'homme graduellement: un rayon de cette âme parvient déjà jusqu'à l'embryon dans le sein de la mère; lorsque l'embryon en sort et arrive à la vie indépendante, elle achève de pénétrer l'enveloppe du corps et s'y installe toute entière; plus tard seulement commencera son action: ce sera lorsque l'homme sera en âge d'acquérir la science (ch. XII).

La première production de la terre fut le règne minéral. Le dernier et le plus parfait des minéraux, l'or, ressemble déjà à la première plante: comme celle-ci, il est enraciné dans la terre. L'espèce supérieure des plantes a des traits communs avec le règne animal; ainsi le palmier cherche à être fécondé. Les plus nobles des animaux ont beaucoup de points de ressemblance avec l'homme. Les plus distingués des hommes, comme les prophètes, les justes et les philosophes, participent du monde des intelligences.

Le principal agent de développement du corps humain est l'âme végétative qui tire sa force des astres. C'est pour cela que l'homme est l'image parfaite du monde, aussi bien dans l'ordre de la quantité que dans celui de la qualité. En effet, de même que le macrocosme (le monde) est composé de neuf sphères qui entrent les unes dans les autres, de même le microcosme (l'homme) est composé de neuf substances enfermées les unes dans les autres. Ce sont: la moelle, les os, les nerfs, les veines, le sang, la chair,

la peau, les cheveux et les ongles. Le ciel possède les douze signes du zodiaque, six à l'est et autant à l'ouest, et l'homme a douze cavités placées de même: les yeux, les oreilles, les narines, les parties, les mamelles, la bouche et le nombril. Les sept planètes qui président au sort des êtres ont leurs correspondants dans les sept facultés du corps: celles d'attraction, de compréhension, de nutrition, d'expulsion, de génération, de digestion et d'augmentation. En dehors de ces facultés physiques, qui sont l'œuvre de l'âme végétative, il existe chez l'homme sept facultés intellectuelles: les cinq sens, qui sont formés par l'âme animale, et les facultés de l'imagination et de la pensée, les cinq premières correspondant aux cinq planètes, et les deux dernières au soleil et à la lune (ch. XIII).

Nous laisserons de côté les chapitres XIV et XV qui n'ont qu'un intérêt exégétique et nous passerons au chapitre XVI qui est le plus important pour nous.

Pour expliquer les phénomènes psychologiques que nous constatons chez certains hommes à l'exclusion des autres, bien que l'âme, comme émanation divine, soit partout la même, BAHYA expose sa théorie sur la création.

Tout ce qui existe, aussi bien le monde inférieur que le monde supérieur, consiste en corps simples et en corps composés qui émanent les uns des autres. Plus le corps est simple, plus il est rapproché de la cause première qui est la *Volonté*. Les corps simples sont au nombre de dix, ni plus ni moins. Voici l'ordre de leur émanation:

1° *L'Intellect Universel*, qui est l'émanation directe de la Volonté;

2° *L'Âme Universelle* qui, tout comme l'âme partielle chez l'homme, met en mouvement les sphères célestes;

3° *La Nature*;

Ces trois corps sont les plus simples et ce sont eux qui exécutent les ordres de la *Volonté* dans tout ce qui existe;

4e *Les Ténèbres*, qui sont le *substratum* du monde de la corporeité;

5e *La Sphère céleste*;

6e *Les Corps célestes lumineux*;

7e *Le Feu*,

8e *L'Air*;

9e *L'Eau*;

10e *La Terre*.

Ce sont ces corps simples qui sont véritablement créés, le reste n'étant que composition et composition de composition. Ainsi, par la composition des quatre éléments, se sont formés le règne minéral, le règne animal et, en dernier lieu, le genre humain. L'âme, pour arriver jusqu'à l'homme, doit passer par tous les corps simples et composés qui exercent sur elle leurs influences et, selon qu'elle séjournera dans une sphère plus longtemps ou dans une autre, le caractère de l'homme s'en ressentira. — Ici BAHYA cherche à déterminer le degré de la responsabilité de l'homme, qui n'est pas le même, puisque ses actions dépendent en grande partie des influences que son âme aura reçues.

Les cinq derniers chapitres sont consacrés au but que l'homme doit poursuivre dans ce monde pour arriver à la félicité suprême. Ce but consiste dans l'acquisition de la science et dans la pratique de la religion par lesquelles les âmes végétative et animale s'élèvent au degré de l'âme rationnelle qui alors s'identifie avec *l'intellect*.

Telles sont les grandes lignes du système philosophique de BAHYA. Comme le lecteur le voit, l'auteur du *Fons Vitae* et celui des Réflexions sur l'âme appartiennent à la même école: le néoplatonisme prédomine chez tous deux; la seule différence qui existe entre eux, c'est que GABIROL, en philosophe laïque, approfondit son sujet sans se préoccuper de la compatibilité de ses théories

avec l'esprit du Judaïsme, tandis que BAHYA effleure seulement son sujet, de peur de faillir à la tâche qu'il a entreprise de concilier la philosophie avec la religion. Mais cette manière de procéder, loin de plaire aux orthodoxes, devait nécessairement les effaroucher, et avec raison, encore plus que le système franchement philosophique de GABIROL. Le *Fons Vitae* est relativement peu dangereux pour l'orthodoxe qui, par tempérament, est habitué à regarder ces genres d'ouvrages avec beaucoup de méfiance, tandis que les Réflexions sur l'âme, avec leur caractère religieux et leurs prétentions à l'orthodoxie, peuvent l'induire en erreur. En voulant prouver par la Bible l'existence d'une matière du monde de la corporeité, BAHYA nie par là même la création *ex nihilo*, qui est un dogme fondamental du Judaïsme, et les finesse casuistiques qu'il accumule sont en pure perte.

Comme nous venons de le voir, BAHYA adopte la théorie de l'émanation de PLOTIN. Or, cette idée, bien que mitigée par l'introduction de la *Volonté*, devait nécessairement blesser les croyances des orthodoxes. D'abord, attribuer à l'essence divine une force émanatrice, c'est dire que Dieu est seulement la cause indirecte de la création; puis, d'après cette théorie, le monde de la corporeité devient la suite nécessaire du mouvement imprimé aux sphères célestes par l'âme universelle; enfin, ce qui devait être encore plus grave aux yeux des orthodoxes, c'était l'intervention des influences des astres dans les actes humains, intervention qui rendrait l'homme presque irresponsable.

En résumé, le BAHYA des Réflexions sur l'âme, nous étonne autant que le GABIROL du *Fons Vitae* et pour les mêmes raisons. De même que le poète religieux par excellence est méconnaissable dans le *Fons Vitae*, de même on reconnaît difficilement dans les Réflexions sur l'âme, l'auteur du Guide qui prêche l'ascétisme. Entraîné par son esprit philosophique, BAHYA ne s'aperçut pas qu'il marchait à l'encontre de son but et que l'orthodoxie le condam-

nerait d'autant plus qu'il chercherait à confirmer ses hérésies par la Bible. Les œuvres philosophiques de BAHYA ont subi le même sort que celles des encyclopédistes arabes (les Frères de la pureté) dont il a été le fidèle imitateur : rejetées par les philosophes, comme ne reposant pas sur une base scientifique solide, elles ont été excommuniées par les orthodoxes, comme des impies.

Le manuscrit, dont nous nous sommes servi pour notre traduction, est unique au monde. Il se trouve à la Bibliothèque Nationale de Paris sous le numéro 1340 du fonds hébreu. Au dessous du titre de l'ouvrage, est marqué le nom de l'auteur. Ce témoignage, dont nous n'avons aucun motif de révoquer en doute l'authenticité, sera confirmé par tout arabisant qui comparera ce texte avec celui du Guide pour les devoirs des coeurs. C'est le même style diffus, les mêmes tournures et presque les mêmes défauts de langue.

Comme tous les ouvrages judéo-arabes, le manuscrit des Réflexions sur l'âme, est écrit en caractères du fonds hébraïques. Mais ce texte, l'était-il ainsi à l'origine? Cette question qui a été agitée par plusieurs savants à propos des œuvres de SAADIA, D'IBN GANAH et de beaucoup d'autres est toute résolue pour ce qui concerne les Réflexions sur l'âme. Nous y avons relevé des fautes qui ne peuvent provenir que de la transcription des caractères arabes en hébreu.

Je ne saurais terminer ce Résumé sans exprimer toute ma gratitude au Comité de Publications de l'Alliance Israélite et en particulier à son Président, M. le Grand-Rabbin ZADOC-KAHN et à son Secrétaire, M. J. BIGART. Sans leur concours, je n'aurais pas été en état de publier le présent volume, dont ils ont favorisé par une large subvention l'impression. Qu'ils reçoivent ici tous mes remerciements!
